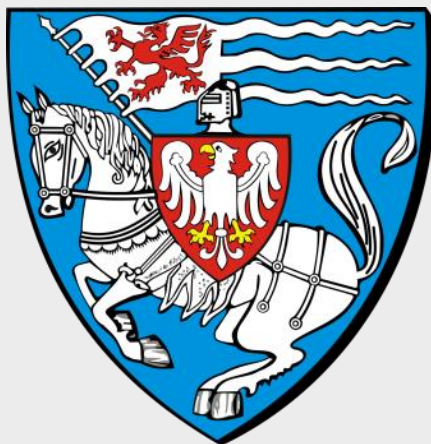

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

realizowana na zlecenie Gminy Miasto Koszalin
w ramach projektu pn. „Centrum Usług Społecznych
w Koszalinie” współfinansowanego ze środków
Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój

Koszalin 2021

Wykaz skrótów:

CUS - Centrum Usług Społecznych

MPPP - Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PSONI - Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligektualną

ŚDS - Środowiskowy Dom Samopomocy

WTZ - Warsztat Terapii Zajęciowej

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

DPS - Dom Pomocy Społecznej

SOSW - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE	4
II.	METODOLOGIA BADAŃ.....	6
	CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA BADANIA	6
	PROBLEMY I PYTANIA BADAWCZE.....	7
	ZASTOSOWANE METODY I TECHNIKI BADAWCZE	7
	DOBÓR PRÓBY BADAWCZEJ.....	11
	NARZĘDZIA BADAWCZE	12
	ETYKA PROWADZONYCH BADAŃ.....	13
III.	OPIS OBSZARU OBJĘTEGO DIAGNOZĄ.....	14
	POŁOŻENIE.....	14
	UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	15
IV.	PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ W GMINIE MIASTO KOSZALIN.....	18
	POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ I POMOC SPOŁECZNA.....	19
	PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA	58
	WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I STARSZYCH	72
	EDUKACJA PUBLICZNA	94
	PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU	101
	KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA.....	114
	AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA.....	127
	WSPÓŁPRACA INSTYTUCJONALNA	136
	PRIORYTETOWOŚĆ DZIAŁAŃ.....	139
V.	WNIOSKI.....	145
VI.	REKOMENDACJE	164
VII.	BIBLIOGRAFIA.....	167
VIII.	SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	168

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, usługi społeczne oznaczają działania podejmowane przez gminę, świadczone w formie niematerialnej w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców. Usługi społeczne obejmują działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej.

Centra Usług Społecznych są odpowiedzią na potrzeby społeczeństwa w zakresie dostępu do kompleksowych usług społecznych. Zwiększające się zapotrzebowanie na te usługi jest nowym wyzwaniem cywilizacyjnym związanym z wydłużaniem się życia ludzkiego, przemianami stylów życia i wzorów funkcjonowania rodziny. Głównym celem strategicznym CUS jest integracja, rozwój i poszerzanie dostępności usług społecznych. Centra Usług Społecznych nie są placówkami pomocy społecznej, a pełnią rolę koordynatorów lokalnych systemów usługowych.

W odpowiedzi na możliwość wprowadzenia zmian w zakresie prowadzenia polityki społecznej, Gmina Miasto Koszalin przystąpiła do realizacji projektu, którego celem jest przekształcenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie w Centrum Usług Społecznych w Koszalinie, a co za tym idzie zwiększenie dostępu do kompleksowej oferty usług społecznych.

Jednym z zadań realizowanych przez centrum usług społecznych jest przeprowadzenie diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych (art. 21 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych). Diagnoza dostarcza władzom gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz danych o potencjale usługowym środowiska lokalnego. Jednym z kluczowych efektów przeprowadzonej diagnozy jest stworzenie i rozwój bazy informacji o dostępnych na obszarze działania centrum usługach społecznych. Trafna, rzetelna i użyteczna diagnoza potrzeb i potencjału powinna spełniać kilka podstawowych warunków:

- wieloaspektowość – powinna uwzględniać różnorodne uwarunkowania i przejawy kondycji społeczności lokalnej, dostarczać wiedzę na temat potrzeb społecznych, jak i zakresu oferowanych usług społecznych;
- kompleksowość – powinna uwzględniać szeroki zakres działań usługowych organizowanych przez gminę;
- zróżnicowanie metod badawczych – powinna łączyć metody i techniki badawcze;
- partycypacja – powinna zapewniać uczestnictwo i wpływ społeczności na przebieg i rezultaty procesu;
- praktyczność – powinna dostarczać władzom gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych.

Niniejszy raport jest efektem przeprowadzonej *Diagnozy potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych* na terenie Gminy Miasto Koszalin w okresie od stycznia do marca 2021 roku.

Przeprowadzona diagnoza stanowi podstawę do zaplanowania kompleksowych działań i zapewnienia wysokiej jakości usług w tworzonym w Gminie Miasto Koszalin Centrum Usług Społecznych.

II. METODOLOGIA BADAŃ

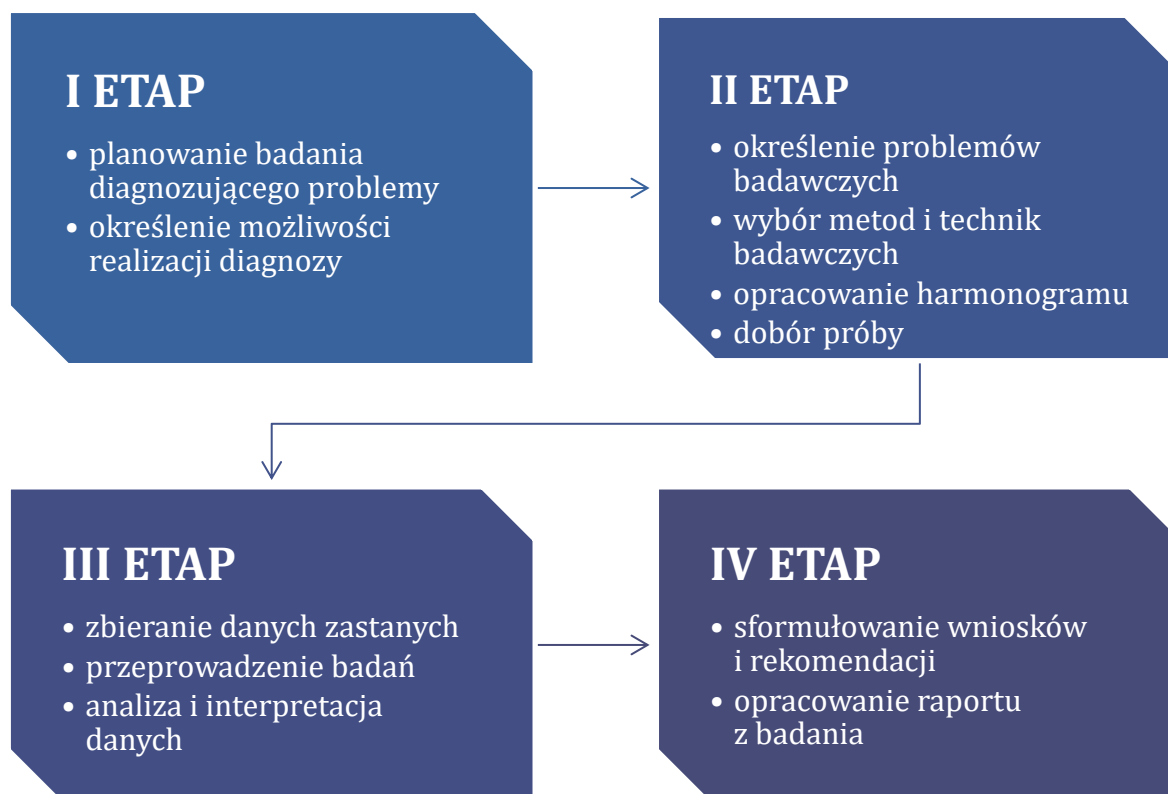
CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA BADANIA

Niniejsza diagnoza realizowana na zlecenie Gminy Miasto Koszalin **ma na celu ukazanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych** na terenie Miasta. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii będących jednocześnie celami szczegółowymi przeprowadzonej diagnozy:

- wskazanie i określenie uwarunkowań i możliwości społeczności lokalnej,
- ukazanie potrzeb w zakresie usług społecznych,
- rozpoznanie zasobów i potencjału do poszerzania oferty usług społecznych w Gminie Miasto Koszalin.

Przeprowadzone badanie diagnozujące potrzeby i potencjał społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Rysunek 1. Etapy procesu badawczego

Źródło: opracowanie własne

PROBLEMY I PYTANIA BADAWCZE

Punktem wyjścia badań jest określenie problemu badawczego, którym jest istotne pytanie lub zespół pytań, na które odpowiedzi ma dostarczyć badanie. Do wyjaśnienia problemu badawczego niezbędne są pytania szczegółowe, których sformułowanie ułatwia analizę całego zagadnienia, pomaga w rozplanowaniu badań, sprzyja lepszemu doborowi narzędzi badawczych, a także chroni badacza przed pominięciem ważnych aspektów badanego problemu.

Przyjmując powyższe określenie problemu badawczego, w niniejszej diagnozie sformułowano następujący **problem główny**:

Jakie potrzeby w zakresie usług społecznych występują obecnie w Gminie Miasto Koszalin?

W oparciu o problem główny wysunięto następujące **pytania badawcze**:

- 1. Jakie grupy mieszkańców powinny w szczególności zostać objęte wsparciem w ramach usług społecznych?*
- 2. Jakie usługi społeczne należy realizować na terenie Gminy Miasto Koszalin w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców?*
- 3. Jaki potencjał (instytucji, organizacji sektora obywatelskiego i sektora ekonomii społecznej oraz podmiotów prywatnych) można wykorzystać w celu zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców oraz poszerzania oferty usług społecznych?*

ZASTOSOWANE METODY I TECHNIKI BADAWCZE

Istotą badania było poznanie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin oraz przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne w Mieście. Włączanie w proces diagnozy przedstawicieli różnych środowisk umożliwia przyglądanie się potrzebom w zakresie usług społecznych i potencjałom służącym ich zaspokajaniu z różnych perspektyw.

Przez metodę badawczą rozumie się system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza¹. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedno, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Wszystko zależy od tego jakich danych potrzebujemy. Badacze jakościowi szukają odpowiedzi na pytania „jak?”, „dlaczego?”, skupiając się na pojedynczych jednostkach lub małych grupach. Badania te mają na celu zrozumienie głębszych przyczyn zachowań ludzi. Z racji tego, że obejmują niewielką liczbę badanych, wyników nie można uogólniać do całej populacji. Metody badań ilościowych posługują się głównie liczbami i odpowiadają na pytania „ile?” i „jak często?”. Ten typ badań przeprowadzany jest na większą skalę, niż w metodach jakościowych, a jego wyniki można przekładać na całą populację².

Badania zostały wykonane zarówno zgodnie z **metodologią jakościową**, jak i **metodologią ilościową**. Badania wśród dorosłych mieszkańców zostały przeprowadzone za pomocą techniki CAWI (*Computer Assisted Web Interviews*), jak i PAPI (*Paper And Pen Personal Interview*). Technika CAWI polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie. Ankieta w formie elektronicznej została udostępniona na poniższych stronach, portalach internetowych:

- Głos Koszaliński,
- Koszalin Info,
- E-Koszalin,
- Koszalin Centrum Pomorza,
- Rzecznik prasowy Miasta Koszalina,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Mama w Mieście Koszalin,
- Radio Eska Koszalin – informacja o prowadzonych badaniach i zaproszenie do udziału dla mieszkańców,
- Szkoły na terenie miasta Koszalina – informacja poprzez dziennik elektroniczny rodziców,
- Koszalińska Biblioteka Publiczna,

¹ Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

² Przewłocka J., *CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju*, s. 97.

- Stowarzyszenie Przyjaciół Koszalina,
- Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Koszalinie.

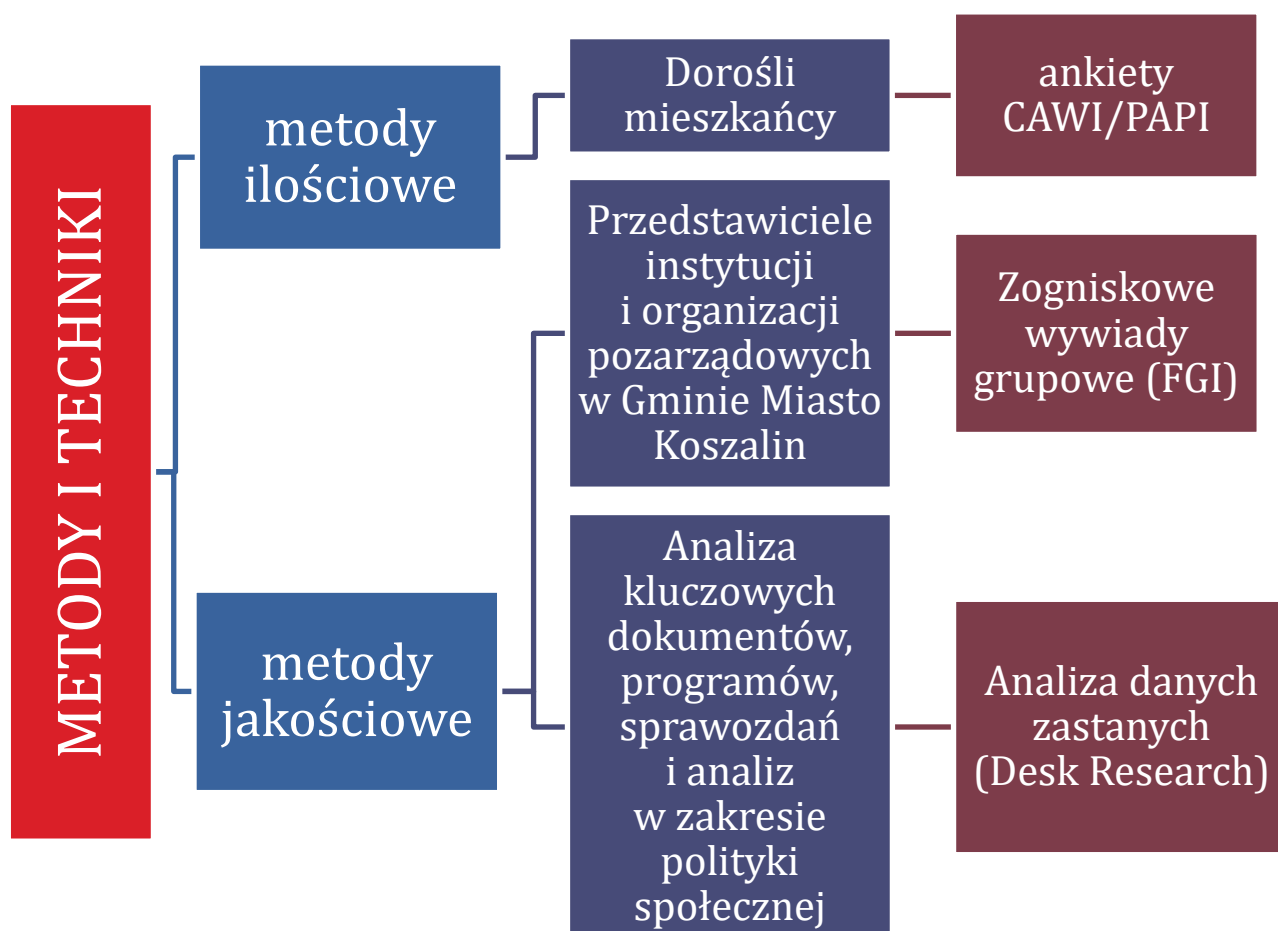
Wykorzystana technika PAPI opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Badanie ankietowe zostało zrealizowane w:

- Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Koszalinie: Biuro Obsługi Klienta, PFRON, Dodatki mieszkaniowe,
- grupach wsparcia (terapeuci uzależnień),
- na koszalińskiej giełdzie,
- na miejskim targu.

Z przedstawicielami instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne w Gminie Miasto Koszalin przeprowadzono **zogniskowane wywiady grupowe (FGI – Focus Group Interview)**. Technika ta polega na dyskusji moderatora z grupą osób według określonego scenariusza. Ich celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób, spełniających określone przez badacza kryteria doboru próby. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, respondentom udzielano informacji odnośnie celu badań, zasad oraz całkowitej anonimowości. W związku z epidemią COVID-19 oraz występującymi obostrzeniami i kwestiami bezpieczeństwa, wywiady przeprowadzono w formie zdalnej z wykorzystaniem technik i narzędzi teleinformatycznych.

W ramach przeprowadzonych badań, wykorzystano również **analizę danych zastanych (Desk Research)**, czyli technikę badawczą polegającą na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Analizie poddane zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz wszystkie programy wykonawcze, raporty, sprawozdania i analizy w zakresie polityki społecznej prowadzonej na terenie Gminy Miasto Koszalin.

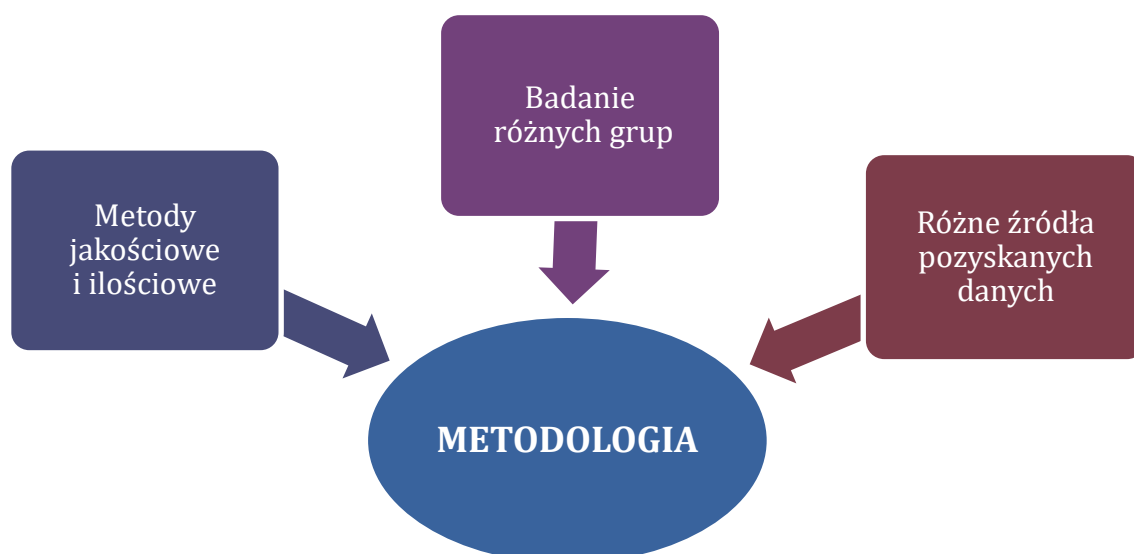
Rysunek 2. Wykorzystane metody i techniki badawcze

Źródło: opracowanie własne

Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk. W badaniach zastosowano różnorodne techniki i metody badawcze. Pozwala to na uzyskanie bardziej wiarygodnych i pogłębionych wniosków. Łączenie jakościowych i ilościowych metod oraz technik badawczych pozwala na uzyskanie wszechstronnego opisu i wyjaśnienie zjawisk związanych z potrzebami i potencjałem wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

Rysunek 3. Podsumowanie dotyczące metodologii badawczej

Źródło: opracowanie własne

DOBÓR PRÓBY BADAWCZEJ

Badana przez nas zbiorowość najczęściej jest zbyt liczna, aby zbadać jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, kierowano się tym, jaki jest cel naszych badań. Wykorzystany w diagnozie **celowy i losowy dobór próby** umożliwił taki dobór respondentów, by stanowili oni jak najbardziej wartościowe źródło informacji o badanym zjawisku.

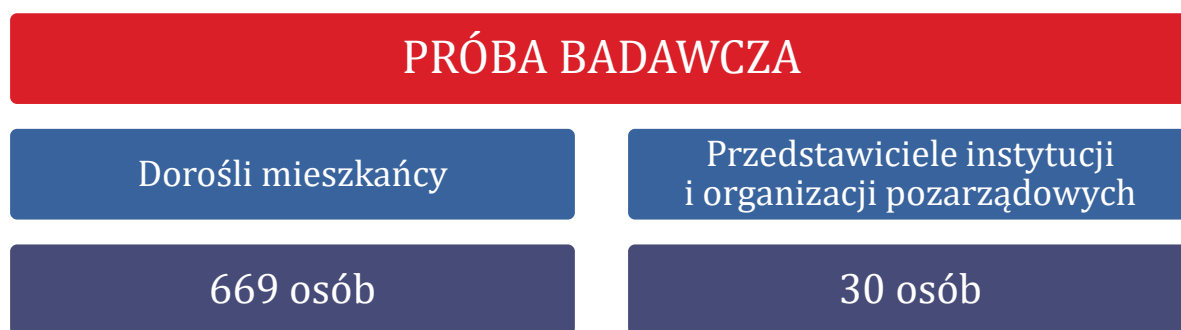
Rysunek 4. Wykorzystany dobór próby

Źródło: opracowanie własne

Badania były przeprowadzane w styczniu i lutym 2021 roku. Wzięło w nich udział 669 mieszkańców Gminy Miasto Koszalin oraz 30 przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

Rysunek 5. Informacje dotyczące próby badawczej

Źródło: opracowanie własne

NARZĘDZIA BADAWCZE

Narzędzie badawcze to przedmiot służący do realizacji wybranej techniki badań. O ile technika badawcza oznacza czynności, na przykład obserwowanie, prowadzenie wywiadu, o tyle narzędzie badawcze to instrument służący do technicznego gromadzenia danych z badań. Badacze, którzy zajmują się tworzeniem narzędzi badawczych rozróżniają dwa typy kwestionariusza:

- kwestionariusz ankiety, czyli gotowy formularz z pytaniami skierowanymi do respondentów; to właśnie ten typ kwestionariusza wykorzystywany jest przez naszą firmę w prowadzonych badaniach,
- kwestionariusz wywiadu składa się ze schematu pytań zadawanych przez ankietera, który wcześniej ma zaplanowaną ich formę i kolejność.

Kwestionariusz ankiety składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. W niektórych pytaniach była możliwość wpisania własnej odpowiedzi. Kwestionariusz składał się z informacji o instytucji prowadzącej badania, instrukcji dotyczącej sposobu odpowiedzi na pytania, pytań właściwych oraz wzmianki o zapewnieniu anonimowości i podziękowania respondentom za udział w badaniu.

Kwestionariusz wywiadu użyty do zebrania danych stanowił spis pytań, opracowanych i ułożonych celowo. Przeprowadzany był według ustalonego planu pytań co pozwoliło na powtarzalność wyników prowadzonych badań. Kwestionariusz składał się z informacji o instytucji prowadzącej badania, instrukcji dotyczącej sposobu odpowiedzi na pytania, pytań właściwych oraz wzmianki o zapewnieniu anonimowości i podziękowania respondentom za udział w badaniu.

ETYKA PROWADZONYCH BADAŃ

Podczas prowadzenia badań społecznych wyróżnia się kilka **podstawowych reguł**, jakimi powinien kierować się badacz, aby badania były prowadzone w sposób etyczny. Przeprowadzone badania były zgodne z następującymi zasadami:

- świadomą zgodą respondenta, który ma pełną wiedzę, co do charakteru swojego uczestnictwa w badaniu,
- unikania wprowadzania w błąd respondentów,
- zagwarantowania badanym poufności oraz uszanowania ich prywatności,
- niedopuszczenia do sytuacji celowych pominięć i manipulacji w trakcie zbierania i analizy danych,
- podmiotowym traktowaniu badanych osób,
- nieszkodzeniu w żaden sposób badanym,
- jasnym i precyzyjnym informowaniu badanych o korzyściach i obciążeniach³.

Badane przez nas osoby wypełniały ankietę samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy byli informowani o pełnej anonimowości badania, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania arkusza ankiety, co sprawiło, że badania prowadzone były w sposób etyczny.

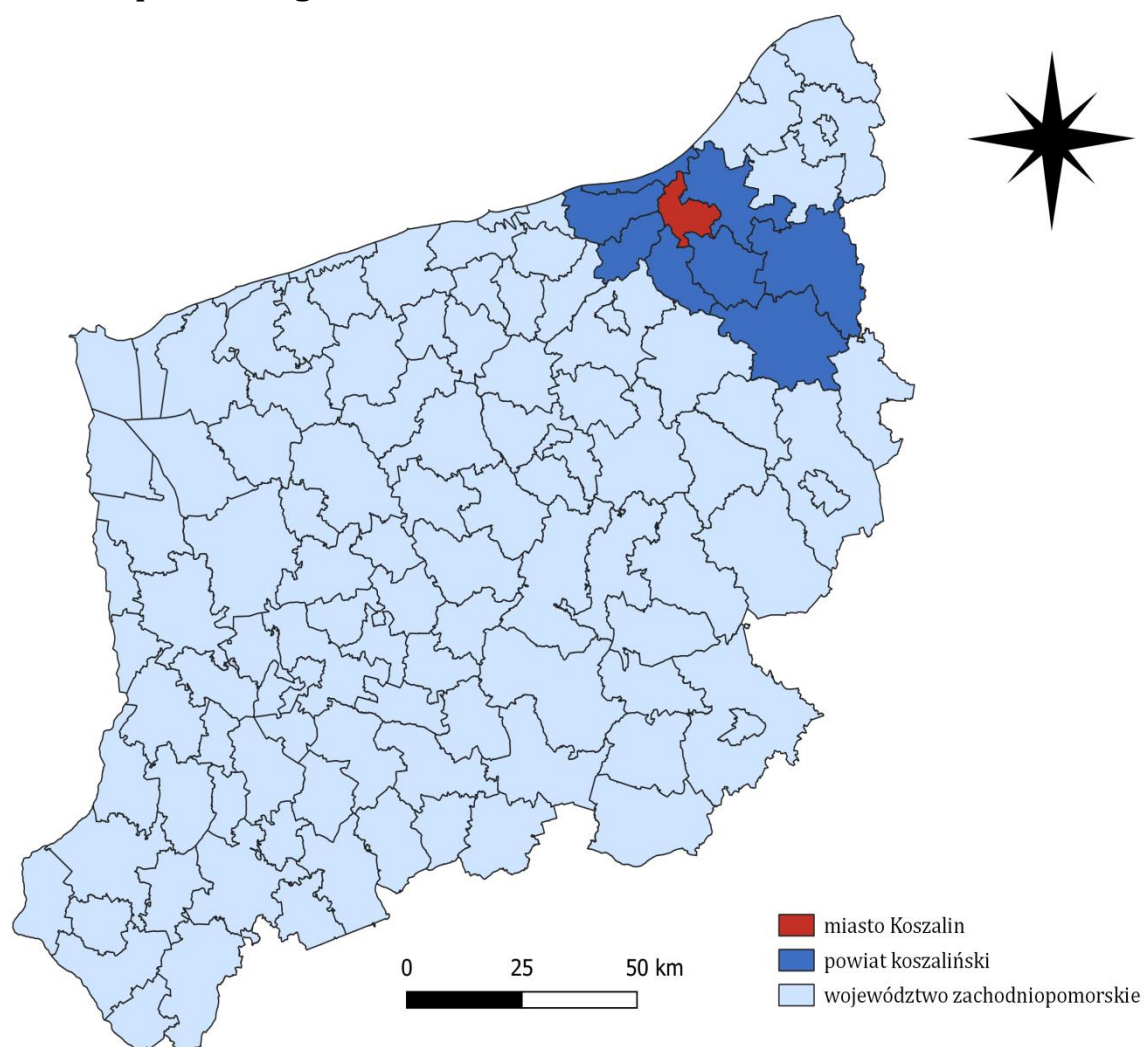
³ Babbie E., *Badania społeczne w praktyce*, s. 515-519.

III. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO DIAGNOZĄ

POŁOŻENIE

Koszalin to miasto na prawach powiatu zlokalizowane w północno-zachodniej Polsce, w województwie zachodniopomorskim, u wybrzeża Morza Bałtyckiego. Położone jest na Pobrzeżu Koszalińskim, nad rzeką Dzierżęcinką, nad jeziorami: Jamno i Lubiawo Północne. Teren Miasta zajmuje powierzchnię 98,3 km² i stanowi drugie co do wielkości miasto na Pomorzu Zachodnim.

Rysunek 6. Położenie Gminy Miasto Koszalin na mapie województwa zachodniopomorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

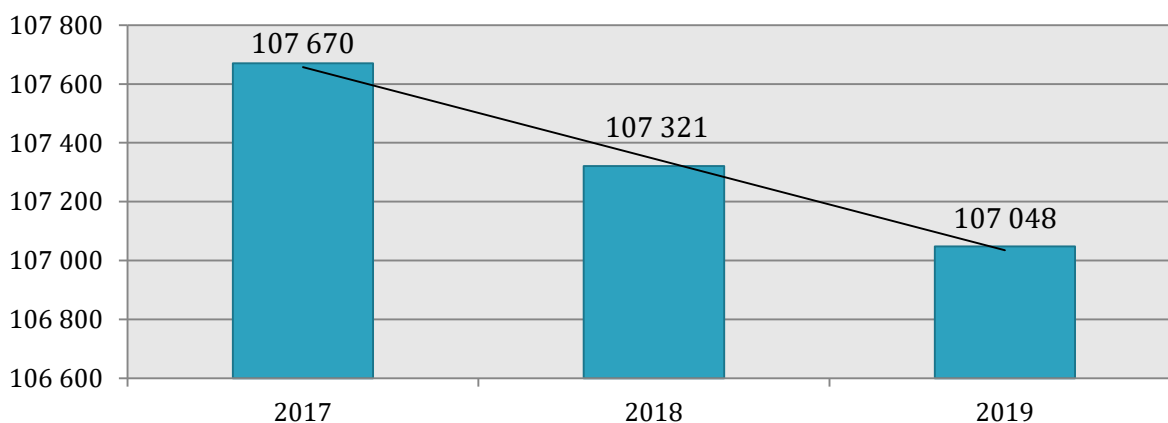
Gmina Miasto Koszalin bezpośrednio graniczy z sześcioma gminami powiatu koszalińskiego, tj.: Mielno, Sianów, Będzino, Biesiekierz, Świeszyno oraz Manowo. Miasto stanowi drugi co do wielkości w województwie, ośrodek administracyjno-gospodarczy oraz kulturalno-wypoczynkowy. Administracyjnie składa się z 17 osiedli (jednostek pomocniczych). Tereny zielone zajmują 38,32% powierzchni Miasta, z kolei użytki rolne – 34%.

UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Miasto Koszalin zamieszkuje 107 048 osób (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców systematycznie się zmniejszała, co obrazuje poniższy wykres i naniesiona linia trendu. W stosunku do roku ubiegłego spadła o 0,3%, natomiast w porównaniu do roku 2017 o 0,6%.

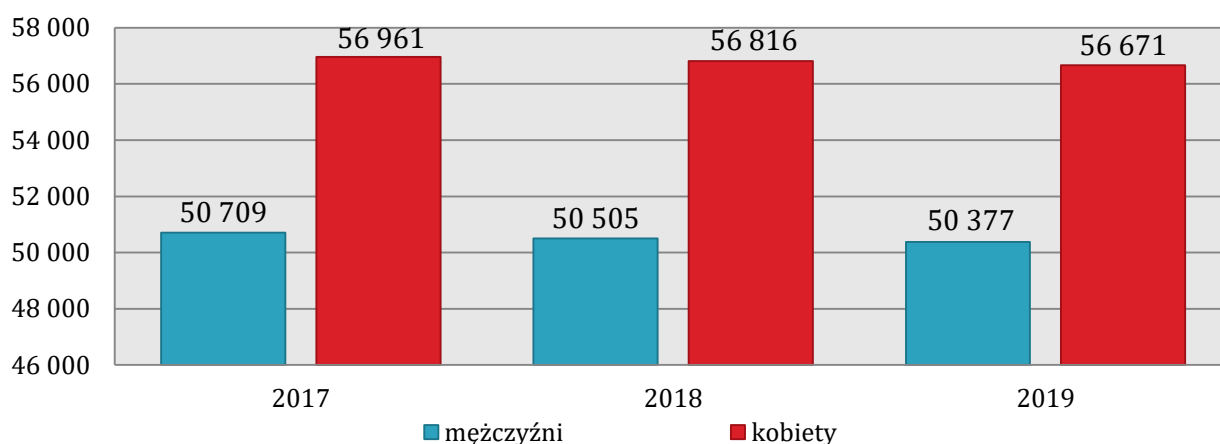
Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących Gminę Miasto Koszalin jest nieco mniejsza od liczby kobiet - kobiety stanowią 53% ogólnej liczby ludności (56 671 kobiet), natomiast mężczyźni 47% (50 377 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 112, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 112 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów jest w Gminie Miasto Koszalin ujemny i wynosi -46 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -0,43 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość nieco mniejsza w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,91 oraz znacznie mniejsza w odniesieniu do wartości w województwie zachodniopomorskim (-2,3). Na przestrzeni lat 2017-2019 przyrost naturalny w Gminie Miasto Koszalin był ujemny, jednocześnie można zauważyć negatywną tendencję pogłębiania się ujemnego przyrostu. W 2017 kształtował się on na poziomie -35, natomiast w 2018 roku -42.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	1 082	1 062	1 054
zgony	1 117	1 104	1 100
przyrost naturalny	-35	-42	-46

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w Gminie Miasto Koszalin według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 16,5% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym – 15 lat i mniej;
- 57,0% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 16-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 16-64;
- 26,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym wzrasta, natomiast osób w wieku produkcyjnym spada. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie Miasto Koszalin prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,1% osób w wieku przedprodukcyjnym, a więc nieco więcej, 60% w wieku produkcyjnym – również więcej oraz 21,9% w wieku poprodukcyjnym, co oznacza, że udział osób starszych jest mniejszy niż w Gminie Miasto Koszalin. Jeśli chodzi o wartości dla województwa zachodniopomorskiego, także możemy zauważyć pewne różnice. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym (17,2%) i produkcyjnym jest w całym województwie większy, a w wieku poprodukcyjnym – mniejszy (22,6%).

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	16,0	16,1	16,5
wiek produkcyjny	58,9	58,0	57,0
wiek poprodukcyjny	25,1	25,9	26,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W 2019 roku zarejestrowano 1 313 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 1 505 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wynosiło - 192. W tym samym roku odnotowano 49 zameldowań z zagranicy oraz 20 wymeldowań, co daje dodatnie saldo migracji zagranicznych wynoszące 20. Na przestrzeni analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych przyjmowało w większości wartości ujemne, z wyjątkiem 2017 roku, natomiast saldo migracji zagranicznych było w omawianych latach zawsze dodatnie.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Gminie Miasto Koszalin w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
zameldowania w ruchu wewnętrznym	1 277	1 330	1 313
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	1 103	1 352	1 505
saldo migracji wewnętrznych	174	-22	-192
zameldowania z zagranicy	68	47	49
wymeldowania za granicę	21	27	20
saldo migracji zagranicznych	47	20	29

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

IV. PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ W GMINIE MIASTO KOSZALIN

Wniniejszej części określone zostały zasoby Gminy Miasto Koszalin w zakresie usług społecznych wraz z wynikami badań ankietowych oraz zogniskowanych wywiadów grupowych w podziale na określone obszary:

- 1) polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny wraz z systemem pieczy zastępczej oraz pomocą społeczną,
- 2) promocja i ochrona zdrowia,
- 3) wspieranie osób niepełnosprawnych i starszych,
- 4) edukacja publiczna,
- 5) przeciwdziałanie bezrobociu,
- 6) kultura, kultura fizyczna i turystyka,
- 7) aktywność obywatelska,
- 8) współpraca instytucjonalna,
- 9) priorytetowość działań.

Każdy z powyższych podrozdziałów został podzielony na 3 części: analiza danych zastanych, potrzeby w zakresie usług społecznych w opinii mieszkańców oraz potrzeby w opinii pracowników instytucji i przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Poniższa analiza opierała się na danych empirycznych pochodzących z różnego rodzaju dokumentów, sprawozdań i raportów w zakresie polityki społecznej. Posłużono się także danymi Głównego Urzędu Statystycznego.

POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ I POMOC SPOŁECZNA

Polityka rodzinna definiowana jest jako „działania rządu (władz państwowych) na rzecz dzieci i ich rodziców mające na celu kształtowanie, zgodnie z zasadą pomocniczości, odpowiednio korzystnej sytuacji życiowej rodzin posiadających dzieci lub poszczególnych osób spełniających role rodzinne (rodzin zastępczych)”[1]. Wsparcie rodziny polega w szczególności na: wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny, dążeniu do reintegracji rodziny, pracy z rodziną, pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

[1] J. Mazur, Pro familia et societate. Wybrane zagadnienia polityki społecznej, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2013, s. 106–107.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Analiza obszaru jakim jest polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny została rozpoczęta od przedstawienia **wskaźników dotyczących małżeństw oraz rozwodów** mieszkańców Gminy Miasto Koszalin, w porównaniu do wartości w całym województwie zachodniopomorskim. Jak wynika z zebranych danych w Gminie Miasto Koszalin liczba małżeństw na 1000 ludności na przestrzeni lat 2017-2019 nieco wzrosła. Podobnie sytuacja wygląda, jeśli chodzi o liczbę rozwodów – w stosunku do 2017 roku dostrzegalny jest wzrost tego wskaźnika. Na terenie całego województwa zachodniopomorskiego wskaźnik małżeństw kształtował się na takim samym poziomie jak w Gminie Miasto Koszalin, natomiast wskaźnik rozwodów był nieco niższy.

Tabela 4. Liczba małżeństw oraz rozwodów na 1000 ludności w Gminie Miasto Koszalin w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego w latach 2017-2019

Gmina Miasto Koszalin			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
małżeństwa na 1000 ludności	4,4	4,6	4,6
rozwody na 1000 ludności	1,9	2,2	2,1
województwo zachodniopomorskie			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
małżeństwa na 1000 ludności	4,8	4,8	4,6
rozwody na 1000 ludności	2,0	1,9	1,8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie Gminy Miasto Koszalin funkcjonuje **25 żłobków, oddziałów żłobkowych oraz klubów dziecięcych**, w tym 7 podlegających samorządowi. Liczba dostępnych miejsc w żłobkach samorządowych z roku na rok wzrasta. W 2017 roku było to 470 miejsc, z kolei w 2019 roku – 540. W 2019 roku w Gminie Miasto Koszalin mieszkało 3 157 dzieci do 2 roku życia, a więc sześciokrotnie więcej niż liczba dostępnych miejsc. W 2019 roku w żłobkach samorządowych zabrakło miejsc dla 276 dzieci.

Tabela 5. Liczba żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych oraz liczba dostępnych w nich miejsc na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce, w tym:	24	25	25
podlegające samorządom	6	7	7
miejsca w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych, w tym:	982	1 228	1 349
w żłobkach samorządowych	470	540	540

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalina na lata 2021-2025

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Miasta w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną w Gminie Miasto Koszalin zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie**, który służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwia życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2019 roku przyznanych zostało łącznie 3 447 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 8 237 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 4 827 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 8 896 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Jak można zauważyć, świadczenia niepieniężne stanowią większość ogółu udzielonych świadczeń. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Rodzaje i liczba świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku

liczba dzieci	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
jedno dziecko	3 447	594	2 853
dwoje dzieci	8 237	324	7 913
troje dzieci	4 827	158	4 669
czworo i więcej dzieci	8 896	149	8 747

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie realizuje **program „Posiłek w szkole i w domu”**, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. W 2019 roku z pomocy w formie posiłków skorzystało 242 dzieci i młodzieży, 167 osób dorosłych oraz 42 dzieci na wniosek dyrektora szkół (bez konieczności ustalania sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania przez MOPR w Koszalinie decyzji administracyjnej). Dynamika zmian w tym zakresie jest następująca: widoczny jest znaczny spadek liczby osób korzystających z pomocy w formie posiłków na podstawie decyzji administracyjnej MOPR w Koszalinie oraz znaczny wzrost liczby dzieci korzystających z posiłków na wnioski dyrektorów szkół.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba dzieci i młodzieży korzystająca z posiłków	469	359	242
liczba dorosłych korzystająca z posiłków	306	225	167
liczba dzieci korzystająca z posiłków na wnioski dyrektorów szkół	7	1	42

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2019 rok

Karta Dużej Rodziny (KDR) to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej, czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki (maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia). Od 1 czerwca 2019 roku MOPR w Koszalinie realizuje zadania z zakresu administracji rządowej uregulowanego ustawą z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny. W 2019 roku liczba wydanych Kart Dużej Rodziny kształtowała się na poziomie 1 279.

MOPR w Koszalinie realizuje również program przyznający uprawnienia członkom rodzin wielodzietnych pod nazwą **„Koszalińska Karta Dużej Rodziny”**. W 2019 roku liczba kart kształtowała się na poziomie 1 008. Liczba partnerów „Koszalińskiej Karty Dużej Rodziny” na dzień 31 maja 2019 roku wynosiła 132.

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielona została **pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych** uległa znaczącemu zmniejszeniu. W 2017 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 73 rodzinom, w 2018 roku – 61, natomiast w 2019 roku – 56. Znaczną część rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej stanowiły rodziny niepełne. W 2018 roku ich udział kształtował się na poziomie 54%, natomiast w 2019 roku – 34%. Rodziny wielodzietne stanowiły z kolei w 2019 roku 30% ogółu, natomiast w 2018 roku – 28%.

Tabela 8. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
rodziny niepełne	b.d.	33	20
rodziny wielodzietne	b.d.	17	17
ogółem	73	61	56

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym jest zadaniem **asystenta rodziny**, którego możliwość przydzielenia do danej rodziny wprowadziła ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W MOPR w Koszalinie zatrudnionych jest 5 asystentów rodziny. W 2019 roku w ramach realizacji ustawowego zadania, asystenci rodziny prowadzili pracę w 78 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny wzrosła, podobnie jak liczba rodzin objętych ich wsparciem. Wzrost dostrzegalny jest także, jeśli chodzi o liczbę rodzin, z którymi zakończono współpracę oraz liczbę rodzin, w których doszło do umieszczenia dziecka poza rodziną.

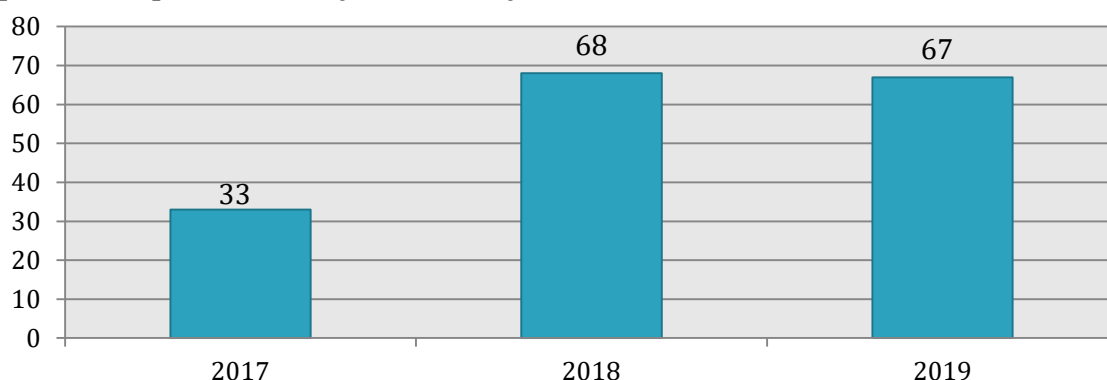
Tabela 9. Dane dotyczące pracy asystenta rodziny na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba asystentów	4	4	5
liczba rodzin objętych wsparciem	55	65	78
rodziny, z którymi zakończono współpracę	12	20	21
rodziny, w których doszło do umieszczenia dziecka poza rodziną	6	8	10

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2019 rok

Kontrakt socjalny jest umową zawartą przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Jego celem jest przewyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Jak obrazuje poniższy wykres oraz naniesiona linia trendu, w latach 2017-2019 występuje tendencja wzrostowa w zakresie liczby mieszkańców Gminy Miasto Koszalin, z którymi zawarto kontrakt socjalny z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W odniesieniu do 2017 roku zaobserwowano dwukrotny wzrost.

Wykres 3. Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2019 rok

Istotnym zasobem w zakresie wspierania dzieci i młodzieży na terenie Gminy Miasto Koszalin są **placówki wsparcia dziennego**. Mają one za zadanie pomagać rodzinom zagrożonym niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą. Organizują różnorodne zajęcia edukacyjne, rekreacyjne oraz wychowawcze. Kolejna tabela prezentuje wykaz placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie Miasta wraz z liczbą dostępnych w nich miejsc oraz liczbą uczestników organizowanych zajęć opiekuńczo-wychowawczych w 2018 i 2019 roku.

Tabela 10. Wykaz placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie Gminy Miasto Koszalin oraz liczba uczestników prowadzonych w nich zajęć opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018 i 2019

Nazwa placówki	2018	2019
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci „GRONO” w Koszalinie (50 miejsc)	210	218
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci „PÓŁNOC” w Koszalinie (40 miejsc)		
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci „HORYZONT” w Koszalinie (50 miejsc)		
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci		

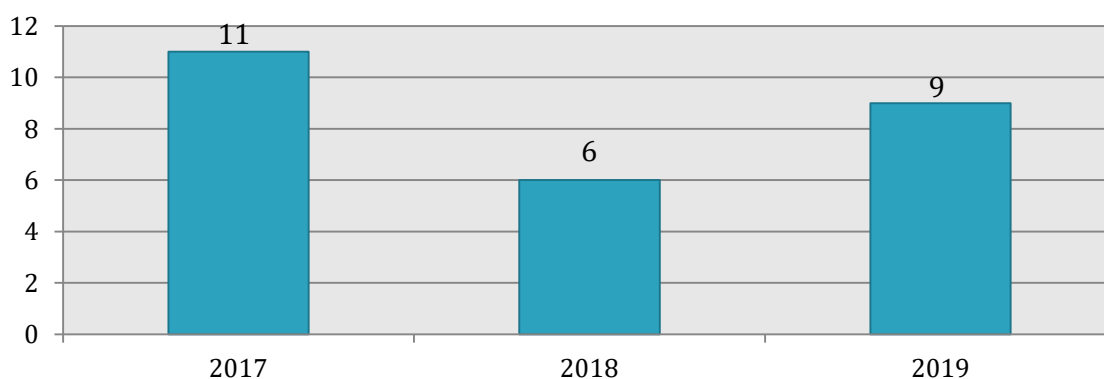
„KLUB ZACISZE” w Koszalinie (40 miejsc)		
Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci ”PRZYSTAŃ” w Koszalinie (40 miejsc)		
Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w Koszalinie (35 miejsc)	40	40

Źródło: Sprawozdanie Prezydenta Miasta Koszalina z realizacji Miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2018 i 2019

Na terenie Gminy Miasto Koszalin Fundacja „Zdążyć z Miłością” prowadzi **mieszkania chronione**. Mieszkania te adresowane są do samotnych, bezdomnych matek z małoletnimi dziećmi. Fundacja prowadzi dwa takie mieszkania. W 2019 roku z pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach skorzystało: 6 samotnych matek i 12 dzieci, z których 1 się usamodzielniała wraz z 1 dzieckiem oraz 2 samotne kobiety, z których 1 się usamodzielniała. Wszystkie kobiety objęte były pomocą opiekuna mieszkania (osoby wspierającej), psychologa, terapeuty, prawnika, a także logopedy dla dzieci.

Kolejną analizowaną kwestią są dane dotyczące zjawiska **przemocy w rodzinie**, korzystających z pomocy z tego powodu rodzin oraz zasobów na terenie Gminy Miasto Koszalin umożliwiających pomoc i przeciwdziałanie temu problemowi. W 2019 roku z powodu przemocy w rodzinie z pomocy społecznej skorzystało 9 rodzin. Oznacza to wzrost w stosunku do roku poprzedniego oraz spadek w porównaniu do 2017 roku.

Wykres 4. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu przemocy w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

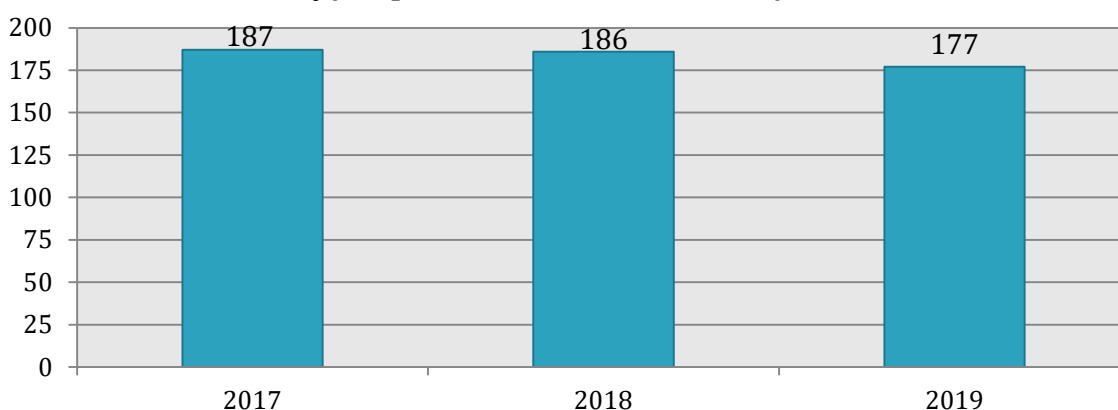
Działaniami mającymi na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie zajmuje się **Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy i Poradnictwa Specjalistycznego**. Do zadań członków Zespołu należy między innymi: uczestnictwo w grupach roboczych w ramach

realizowanych procedur „Niebieskie Karty”, prowadzenie wywiadów środowiskowych w rodzinach objętych procedurą, diagnozowanie problemów występujących w tych rodzinach, monitorowanie funkcjonowania rodzin dzięki kontaktowi z innymi instytucjami oraz koordynowanie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc.

W 2019 roku pracownicy Zespołu przyjęli i zweryfikowali 56 zgłoszeń dotyczących podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. W niektórych przypadkach została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”. Porównując te dane do roku poprzedniego można dostrzec znaczny spadek w tym zakresie. W 2018 roku były to 83 zgłoszenia, a więc o 33% więcej.

W 2019 roku zarejestrowano łącznie 177 **procedur „Niebieskie Karty”**. W stosunku do poprzednich lat jest to nieco mniejsza wartość. W 2017 roku wszczęto 187 procedur, z kolei w 2018 roku – 186. Dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

Wykres 5. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2019 rok

Dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany był **program korekcyjno-edukacyjny**. Program odbywał się w wymiarze min. 60 godzin zajęć grupowych i indywidualnych. Adresowany był do osób stosujących przemoc zarówno mężczyzn, jak i kobiet, a pomoc udzielana była bezpłatnie. Celem głównym programu było powstrzymanie osób stosujących przemoc od zachowań niepożądanych i doprowadzenie do zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie. W 2019 roku do uczestnictwa w programie przez Sąd zobowiązanych zostało 9 osób. Udział w nich wzięło 10 osób (przynajmniej raz było na zajęciach), natomiast ukończyło go 6 osób.

W roku ubiegłym program ukończyła taka sama liczba osób, jednak przynajmniej raz w zajęciach uczestniczyło 9 osób.

Bezpłatne schronienie oraz pomoc w celu wyjścia z sytuacji kryzysowej mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin otrzymają w Centrum Kryzysowym Caritas dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „NADZIEJA” im. św. Jana Pawła II. Centrum zostało powołane do życia w celu niesienia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. W 2019 roku do Centrum Kryzysowego przyjęto 19 kobiet i 20 dzieci, w tym 8 kobiet samotnych (2 kobiety ciężarne) i 11 kobiet z dziećmi.

Specjalistyczne wsparcie dla kobiet świadczone jest także w ramach funkcjonowania Domu Samotnej Matki „Dar życia” im. św. Józefa w Koszalinie. Jest to niepubliczna **stacjonarna całodobowa placówka wsparcia dla kobiet** będąca jednym z dzieł Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Misją Domu jest *realizowanie zadań ochrony życia, stwarzanie kobietom warunków bytowych, psychicznych i społecznych do urodzenia i wychowania dziecka, rozwiązywanie problemów życiowych, włączanie się w życie społeczne i uczestniczenie w procesie usamodzielnienia się, kształcenie i zdobywanie kompetencji zawodowych, wychodzenie z bezdomności i wejście na rynek pracy.*

W 2019 roku MOPR w Koszalinie realizował projekt socjalny „Nie czekaj – REAGUJ! – program wczesnej **profilaktyki przemocy** dla koszalińskich szkół i przedszkoli”. W ramach projektu w 4 przedszkolach i 11 szkołach z terenu Gminy Miasto Koszalin, przeprowadzono 1,5 godzinne prelekcje dla nauczycieli i wychowawców w danej placówce.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie zajmuje się także świadczeniem **specjalistycznego poradnictwa**. W 2019 roku udzielono 1 853 porady i konsultacje indywidualne, w tym porady psychologiczne w formie konsultacji i grupowych form wsparcia w ramach pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, diagnostycznej i pedagogicznej. Prowadzono następujące grupy:

- grupa terapeutyczna dla dzieci (10 osób),
- grupa terapeutyczna dla młodzieży (6 osób),
- grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy (24 osoby),
- grupa terapeutyczna dla rodzin biologicznych (6 osób).

W 2019 roku z **indywidualnego poradnictwa specjalistycznego** realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie w ramach projektu „Projekt RODZINA” skorzystało łącznie 91 osób. Udzielono następującą liczbę porad:

- poradnictwo pedagogiczne: 81 porad,
- poradnictwo psychologiczne: 59 porad,
- poradnictwo prawne: 52 porady.

W ramach projektu przeprowadzono również **warsztaty grupowe** „Szkoła dla rodzica”, „Gospodarowanie budżetem domowym”, „Profilaktyka zdrowego trybu życia”. Osoby borykające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi uczestniczyły wraz z najbliższymi w szeregu wydarzeń, ukierunkowanych na naukę spędzania czasu wolnego oraz wzmocnienie więzi rodzinnych, takich jak wyjścia do kina, teatru, na kręgielnię, wycieczki do wiosek tematycznych. Projekt zakończył się w 2019 roku, a MOPR w Koszalinie nie posiada funduszy na ciągłość powyższych działań.

W obszarze wspierania rodziny, Miejski Ośrodek Pomocy Rodziny w Koszalinie ściśle współpracuje z **Miejską Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną** między innymi w zakresie kierowania rodziców z dziećmi na konsultacje oraz otrzymania pomocy w uzyskaniu przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny diagnoz, opinii i orzeczeń dotyczących funkcjonowania dzieci pozostających pod opieką poradni. Poradnia realizuje wiele zajęć i spotkań skierowanych do osób dorosłych i dzieci. Poniżej przedstawiono działania prowadzone w 2019 roku wraz z liczbą ich odbiorców.

1. Działania edukacyjne podnoszące kompetencje rodzicielskie w następujących formach:

- indywidualne konsultacje dla rodziców i opiekunów prowadzone na terenie szkół i przedszkoli – 567 osób,
- indywidualne konsultacje dla rodziców i opiekunów prowadzone na terenie MPP-P – 1 150 osób,
- „Szkoła dla rodziców” i grupa wsparcia dla rodziców dzieci z zespołem Aspergera – 114 osób,
- prelekcje, warsztaty psychoedukacji rodzicielskiej na terenie placówek oświatowych oraz odbiorcy, którym udzielono porad indywidualnych – 1 727 osób.

2. Spotkania psychoedukacyjne dla rodziców na terenie placówek oświatowych i MPP-P, takie jak:

- prelekcje, w których łącznie wzięły udział 223 osoby,
- grupa wsparcia dla rodziców dzieci z autyzmem (21 spotkań) – 98 osób,
- „Szkoła dla rodziców (10 spotkań) – 16 osób,
- warsztaty psychoedukacyjne dla rodziców uczniów klas I-III – 10 osób,
- popołudnie dla rodzica (7 spotkań) – 84 osoby,
- dyżury dla rodziców w przedszkolach (3 spotkania) – 10 osób.

3. Zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży na terenie placówek oświatowych, tj.:

- zajęcia integracyjne „Moja klasa – moja grupa” – 3 klasy – 75 osób,
- zajęcia podnoszące kompetencje emocjonalno-społeczne – 8 spotkań – 175 osób,
- zajęcia warsztatowe – 6 spotkań – 120 osób.

4. Formy indywidualne:

- indywidualna psychoterapia dzieci i młodzieży na terenie MPP-P – 37 osób,
- Biofeedback i Neuroset – 13 osób.

5. Formy grupowe:

- terapia TRE, kl. II-IV, V-VI – 23 osoby,
- zajęcia grupowe dla dzieci z zaburzeniami percepcji słuchowej – 10 dzieci,
- grupa dla dzieci z wczesnego ryzyka dysleksji – 3 dzieci,
- zajęcia grupowe dla dzieci z problemami rozwojowymi i emocjonalnymi (Veronika Sherborne) – 6 dzieci,
- grupa dla dzieci z opóźnionym rozwojem mowy „Od bajania do gadania” – 8 osób,
- grupa socjoterapeutyczna dla młodzieży – 11 osób.

6. Prowadzenie grupy wsparcia dla pedagogów i psychologów szkolnych – 120 osób oraz indywidualne konsultacje dla pedagogów i psychologów szkolnych – superwizje trudnych sytuacji wychowawczych rodzinnych – 259 osób.

7. Prowadzenie działań integracyjnych w środowisku lokalnym, w tym m.in. dotyczących akceptacji i integracji rodzin, w których występuje niepełnosprawność.

8. Prowadzenie diagnozy i terapii dzieci w zakresie Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka, w ramach których przeprowadzono 70 diagnoz i 452 zajęcia terapeutyczne.

Podsumowując, można stwierdzić, że na terenie Gminy Miasto Koszalin prowadzonych jest szereg różnych działań w zakresie wspierania rodziny. Zadania te realizowane są zarówno przez instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe. Poniższa tabela systematyzuje dostępne na terenie Gminy Miasto Koszalin podmioty prowadzące działalność w omawianym zakresie.

Tabela 11. Zasoby Gminy Miasto Koszalin w zakresie wspierania rodziny wraz z obszarem ich działalności dotyczącym wspierania rodziny

L.P.	Nazwa	Zakres działalności
1	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie	Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego, wzmacnianie roli i funkcji rodziny, zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, a także organizowanie innych form pracy z rodziną, działania interwencyjne w związku ze zgłoszeniami przemocy w rodzinie oraz w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty".
2	Zespół Interdyscyplinarny	Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.
3	Placówki wsparcia dziennego	Organizowanie zajęć dla dzieci i młodzieży oraz wspieranie rodziny w opiece i wychowaniu dzieci.
4	Żłobki, przedszkola i szkoły	Edukacja, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży stosownie do ich potrzeb i możliwości, edukacja zdrowotna, kształtowanie odpowiednich postaw, wspomaganie wychowawczej roli rodziny.
5	Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, dzieciom (w wieku od urodzenia) i młodzieży uczącej się, a także udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, związanej z wychowaniem oraz kształceniem dzieci i młodzieży,

		rodzicom i nauczycielom, wspomaganie przedszkoli i szkół w realizacji zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.
6	Wydział Kultury i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Koszalinie	Działanie na rzecz rozwoju kultury i kultury fizycznej w Mieście, realizacja zadań z zakresu promocji i ochrony zdrowia oraz polityki społecznej, nadzór nad jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, żłobkami, klubami dziecięcymi i dziennymi opiekunami oraz jednostkami kultury.
7	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Koszalinie	Nadzór w sprawach opiekuńczych dotyczących ograniczenia władzy rodzicielskiej, sprawowanie nadzorów nad nieletnimi, branie udział w ustanowionych przez sąd kontaktach rodziców z małoletnimi dziećmi, wykonywanie orzeczeń sądu o przymusowym odebraniu dzieci.
8	Komenda Miejska Policji w Koszalinie	Realizacja zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz demoralizacji dzieci i młodzieży.
9	Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Koszalinie	Działania w zakresie pomocy socjalnej, tj. wydawanie żywności w magazynie PCK oraz odzieży dla ludzi najuboższych, udzielanie pierwszej pomocy dla dzieci, młodzieży, dorosłych, promocja zdrowia.
10	Fundacja „Zdążyć z Miłością”	Prowadzenie mieszkań chronionych dla samotnych i bezdomnych matek z dziećmi.
11	Fundacja Pomocy Dzieciom „Magia”	Działalność w zakresie opieki i pomocy społecznej, oświaty i wychowania dzieci i młodzieży ciężko lub nieuleczalnie chorej, pochodzącej z ubogich i marginalizowanych społecznie środowisk, ochrona praw i wolności dzieci i młodzieży, ochrona życia rodzinnego dzieci i młodzieży, działania w zakresie profilaktyki społecznej, rozwijania i umacniania postaw nastawionych na aktywne współdziałanie w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego przez edukację oraz wyrównywanie szans dzieci i młodzieży pochodzącej z ubogich i marginalizowanych społecznie środowisk, niesienie pomocy dzieciom i młodzieży i ich rodzinom, poprawa jakości życia nieuleczalnie chorych dzieci i młodzieży w terminalnym okresie choroby, integrowanie dzieci i młodzieży objętych onkologiczną opieką zdrowotną oraz

		ich rodzin, organizacja i promocja wolontariatu.
12	Fundacja „Pokoloruj Świat”	Aktywizacja społeczności lokalnych, rozwój edukacji, sportu oraz ochrony zdrowia, działalność charytatywna.
13	Stowarzyszenie „Mama w Mieście Koszalin”	Wsparcie potrzebujących matek z dziećmi, prowadzenie różnych projektów, działalność pro-rodzinna.
14	Stowarzyszenie Vocatio Dei	Pomoc prawna i psychologiczna osobom w kryzysie małżeńskim, prowadzenie mediacji małżeńskich, bezpłatna pomoc w sprawach związanych z trudnościami wychowawczymi.
15	Stowarzyszenie Dom Miłosierdzia	Pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, działalność charytatywna, ochrona i promocja zdrowia, promocja i organizacja wolontariatu, działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.
16	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło w Koszalinie	Prowadzenie: schroniska dla bezdomnych kobiet oraz interwencyjnie kobiet z dziećmi, schroniska dla bezdomnych mężczyzn, noclegowni dla bezdomnych kobiet, noclegowni dla bezdomnych mężczyzn, ogrzewalni, mieszkań tymczasowych, a także mieszkań treningowych.
17	Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym”	Przeciwdziałanie patologiom społecznym, realizacja programów w zakresie profilaktyki uzależnień, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży, rozwoju emocjonalnego i społecznego młodzieży, w tym praca z młodzieżowymi liderami i wolontariuszami.
18	Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej	Opieka pozaszkolna dzieciom i młodzieży, prowadzenie Centrum Kryzysowego dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi oraz prowadzenie Domu Samotnej Matki „Dar życia”.
19	Fundacja „zaSTOPuj”	Działania skierowane do dzieci i młodzieży: poradnictwo indywidualne, poradnictwo rodzinne, interwencje kryzysowe, grupy socjoterapeutyczne, profilaktyka szkolna, pomoc i wsparcie rodzinom uwikłanym w problem uzależnienia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dostępnych sprawozdań, raportów oraz analiz

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców[2]. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Formami pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowania rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka, które zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie.

[2] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159)

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje między innymi z:

- Sądem Rodzinnym i Nieletnich, Policją, Strażą Miejską i kuratorami,
- ośrodkami adopcyjnymi, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, regionalnymi placówkami opiekuńczo-terapeutycznymi, interwencyjnymi ośrodkami preadopcyjnymi,
- organizacjami społecznymi.

Rodzinna piecza zastępcza to system, w skład którego wchodzi zawodowe, spokrewnione i niezawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka. W 2019 roku na terenie Gminy Miasto Koszalin funkcjonowało 7 rodzinnych domów dziecka, w których umieszczonych było 68 dzieci (w ciągu ostatnich lat liczba dzieci wzrosła).

Liczba rodzin zastępczych w 2019 roku kształtowała się na poziomie 106 i na przestrzeni lat 2017-2019 widoczny jest spadek ich liczby.

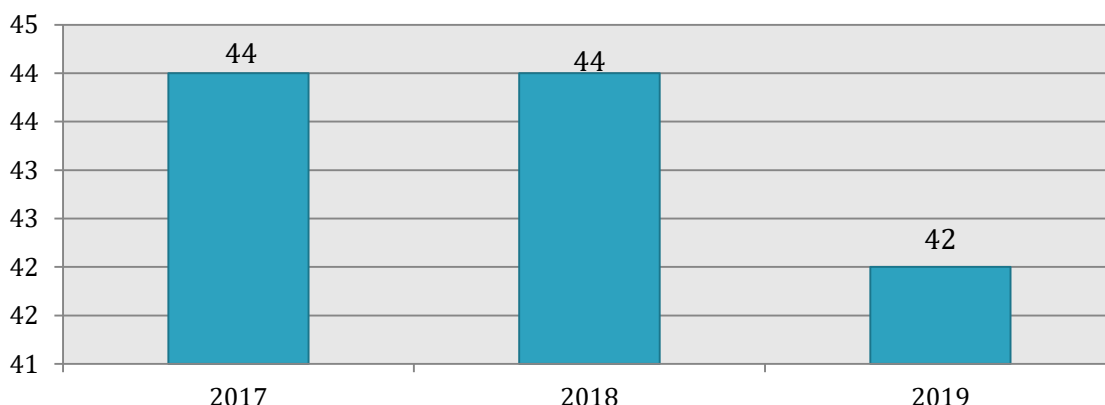
Tabela 12. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz liczba umieszczonych w nich dzieci w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzinnych domów dziecka	7	7	7
liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka	50	62	68
liczba rodzin zastępczych ogółem	125	109	106
liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	110	93	97
liczba dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych	40	34	29
liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych	9	16	13

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2019 rok

W sytuacji niemożności znalezienia dziecku pozbawionego opieki rodzicielskiej rodziny zastępczej, umieszczane jest ono w całodobowej **placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, socjalizacyjnego lub rodzinnego**. W Gminie Miasto Koszalin działają 4 takie placówki, które dysponują 44 miejscami, w tym 2 placówki typu rodzinnego oraz 2 typu socjalizacyjnego. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego i Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Koszalinie prowadzona jest na zlecenie Miasta Koszalin przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce, natomiast Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Towarzystwa Przyjaciół Dzieci typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego z siedzibą w Starych Bielicach prowadzona jest na zlecenie Gminy Miasto Koszalin przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Koszalinie. Liczba dzieci przebywających w placówkach w latach 2017-2019 była stała – w 2017 i 2018 roku były to 44 osoby, natomiast w 2019 roku 42 osoby.

Wykres 6. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019 (stan na koniec roku)

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2018 i 2019 rok

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie. **Osoby usamodzielniane** w Gminie Miasto Koszalin, objęte były różnorodną pomocą, między innymi w formie pracy socjalnej (wsparcie w integracji ze środowiskiem, w przystosowaniu się do życia codziennego oraz do podejmowania samodzielnych decyzji). Udzielano także pomocy w podjęciu zatrudnienia oraz kierowaniu na różnego rodzaju szkolenia, programy i projekty umożliwiające podniesienie kwalifikacji zawodowych poprzez współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy i Ochotniczym Hufcem Pracy. Poniżej przedstawiona została liczba osób usamodzielnianych korzystających z pomocy.

Tabela 13. Liczba osób usamodzielnianych korzystających ze świadczeń w latach 2017-2019

usamodzielniani z rodzin zastępczych			
rodzaje świadczeń	2017	2018	2019
pomoc na kontynuowanie nauki	46	42	34
usamodzielnienie pieniężne	8	6	6
zagospodarowanie w formie rzeczowej	5	7	10
usamodzielniani z placówek opiekuńczo-wychowawczych, zakładów poprawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych			
rodzaje świadczeń	2017	2018	2019
pomoc na kontynuowanie nauki	17	16	16

usamodzielnienie pieniężne	0	0	1
zagospodarowanie w formie rzeczowej	5	6	2

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2019 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie realizuje działania mające na celu **promowanie idei rodzicielstwa zastępczego**. W 2019 roku zorganizowano kampanię, w ramach której wyemitowano w lokalnej telewizji spot oraz na terenie Gminy Miasto Koszalin wyklejono 3 sztuki billboardów. Ponadto pracownicy MOPR w Koszalinie rozdawali ulotki propagujące ideę rodzicielstwa zastępczego oraz przekazywali lokalnej społeczności informacje dotyczące możliwości pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej. Udzielono również wywiadów dla mediów. Dodatkowo nawiązano współpracę z proboszczami parafii, w sprawie przekazania ogłoszeń dotyczących poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych. W 2019 roku odnotowano dwukrotnie więcej kandydatów na opiekunów zastępczych niż rok wcześniej (2018 rok – 21 osób, 2019 rok – 41 osób).

Katalog podmiotów będących zasobami Gminy Miasto Koszalin w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej zaprezentowany został w poniższej tabeli. Uwzględniono zarówno instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe podejmujące działania wspierające w tym obszarze.

Tabela 14. Zasoby Gminy Miasto Koszalin w zakresie systemu pieczy zastępczej wraz z obszarem ich działalności

L.P.	Nazwa	Zakres działalności
1	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie	Organizacja i prowadzenie pieczy zastępczej, wspieranie rodzin zastępczych finansowo oraz poprzez pracę specjalistów tj. koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistów pracy socjalnej, psychologów i pedagoga, ocena sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej, opiniowanie do sądu o zasadności dalszego pobytu dzieci w środowisku zastępczym, prowadzenie procesu kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych, organizowanie dla nich szkolenia i grupy wsparcia, organizowanie umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a także prowadzenie procesu usamodzielniania osób opuszczających pieczę zastępczą i ośrodki wychowawcze po osiągnięciu pełnoletności.

2	Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie	Prowadzenie procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka, współpraca z podmiotami właściwymi w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.
3	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce	Prowadzenie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej typu socjalizacyjnego Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Koszalinie.
4	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Koszalinie	Prowadzenie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej typu socjalizacyjnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dostępnych sprawozdań, raportów oraz analiz

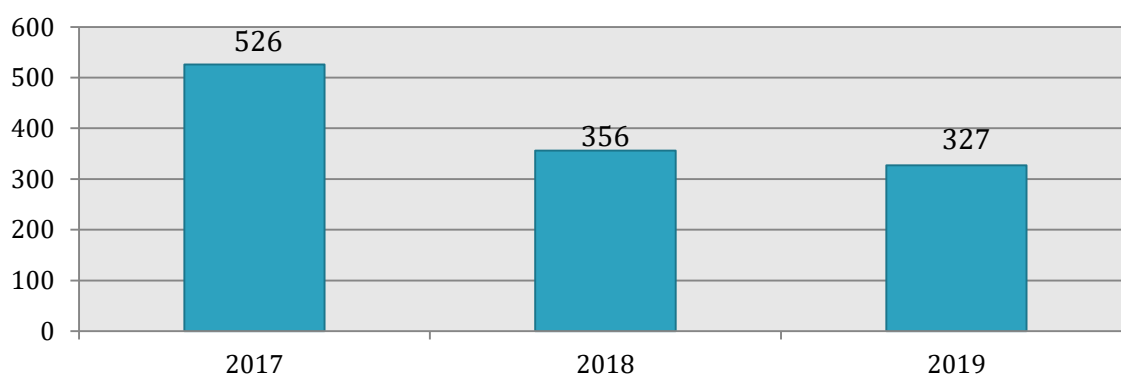
Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera rodziny i osoby w formie finansowej, rzeczowej oraz w formie usług w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb umożliwiając im życie w godnych warunkach[3].

[3] <https://www.gov.pl/web/rodzina/pomoc-spoieczna>

Gminne i powiatowe zadania z zakresu pomocy społecznej określone w ustawie o pomocy społecznej oraz innych przepisach realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie. Jednym z działań mających na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi jest **praca socjalna**. Planowana jest ona w oparciu o wywiad środowiskowy i dokonaną ocenę. Praca socjalna z osobami chorymi psychicznie, starszymi lub rodzinami z dziećmi polegała nie tylko na wsparciu finansowym, ale także na monitoringu środowiska, pomocy w kontakcie ze służbą zdrowia czy rodziną w celu zapewnienia właściwej opieki, a także wsparciu przy załatwianiu spraw urzędowych.

W 2019 roku objętych pracą socjalną było 327 rodzin, co oznacza, że od 2017 roku liczba rodzin uległa zmniejszeniu. Wskaźnik pracy socjalnej, tj. stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100% w 2019 roku kształtował się na poziomie 22,49% i na przestrzeni ostatnich kilku lat systematycznie maleje.

Wykres 7. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2018 i 2019 rok

Kolejna analizowana kwestia opiera się na danych dotyczących liczby osób, z którymi podpisano **kontrakt socjalny**. W 2019 roku były to 162 osoby, a więc znacznie mniej niż w 2017 i 2018 roku. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 15. Liczba osób, z którymi podpisano kontrakt socjalny z podziałem na powód zawarcia kontraktu w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
bezrobocie	-	1	7
długotrwała choroba	26	22	13
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	33	68	67
bezdомność	57	21	23
inne (np. przemoc, uzależnienia)	185	113	71
niepełnosprawność	15	12	8
ogółem	268	214	162

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2019 rok

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie **schronienia**. Następuje to poprzez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym przebywającym na terenie Gminy Miasto Koszalin realizuje Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło w Koszalinie. Prowadzi ono schronisko dla bezdomnych kobiet i mężczyzn, a także noclegownię. W okresie zimowym istnieje możliwość skorzystania z ogrzewalni. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie zapewnia miejsca w schroniskach dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi. W 2019 roku ze schronienia w schronisku dla bezdomnych, schronisku dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi lub noclegowni skorzystało 297 osób. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczna jest tendencja wzrostowa w tym zakresie. Spadła natomiast liczba osób bezdomnych korzystających z ogrzewalni. Warto przy tym zaznaczyć, że jedna osoba może występować w danym roku w różnych placówkach np. w styczniu w ogrzewalni, a w lutym w noclegowni.

Tabela 16. Liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
schronisko dla bezdomnych/schronisko dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi/noclegownia	274	265	297
ogrzewalnia	170	138	133

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2019 rok

Podmiotami zaangażowanymi w **działania osłonowe** wspierające osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością z terenu Gminy Miasto Koszalin są: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie, Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie, Straż Miejska w Koszalinie, Straż Ochrony Kolei, Ośrodek Terapii i Opieki Nad Nietrzeźwymi, Zarząd Budynków Mieszkalnych, Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta w Koszalinie i Polski Czerwony Krzyż w Koszalinie.

W 2019 roku 3 osoby bezdomne otrzymały mieszkania komunalne z zasobów miasta Koszalina, 32 osoby usamodzielnili się poprzez podjęcie zatrudnienia, natomiast 13 osób przebywało w mieszkaniu treningowym.

Zarządzanie **zasobami mieszkaniowymi** należy do zadań Zarządu Budynków Mieszkalnych. Do zdiagnozowanych problemów w zakresie mieszkalnictwa należy niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych w stosunku do potrzeb mieszkaniowych społeczności lokalnej. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkań komunalnych zmniejszyła się. W 2019 roku w Mieście było 707 lokali socjalnych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 17. Liczba mieszkań komunalnych w mieście Koszalinie w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
mieszkania zasobu komunalnego	5 484	5 419	5 401
lokale socjalne	704	709	707

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalina na lata 2021-2025

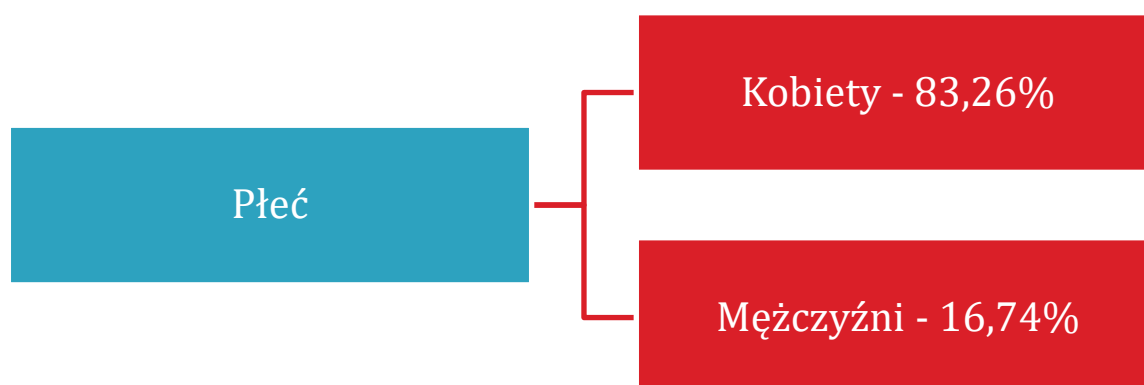
POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII JEGO MIESZKAŃCÓW

W niniejszej części diagnozy przedstawione zostały wyniki badań ankietowych wśród dorosłych mieszkańców Miasta. Pytania zawarte w kwestionariuszu miały na celu wskazanie potrzeb mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w zakresie usług społecznych w sferze wspierania rodziny oraz wszelkich działań na jej rzecz.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

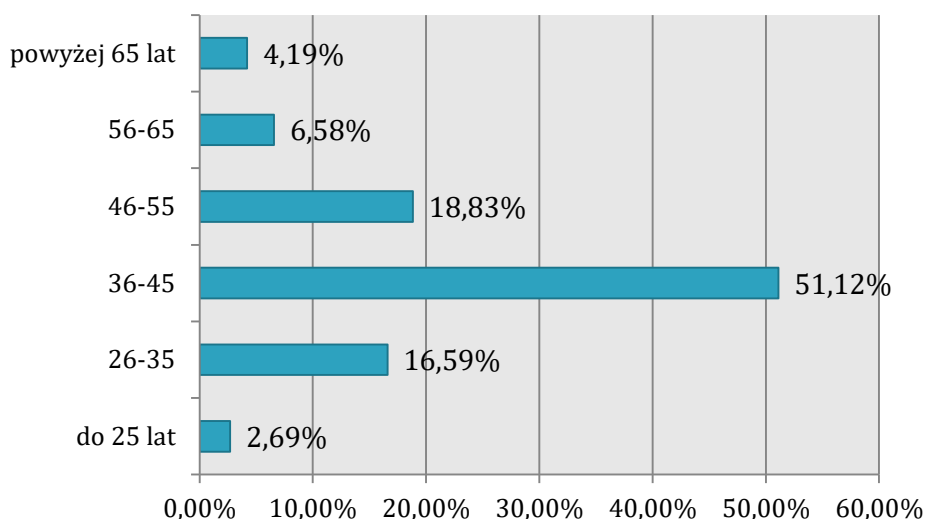
W badaniu diagnozującym potrzeby mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w zakresie usług społecznych wzięło udział 669 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet w badaniu zdecydowaną przewagę miały kobiety – stanowiły one ponad 83% ogółu, natomiast mężczyźni 16%.

Rysunek 7. Płeć badanych osób.

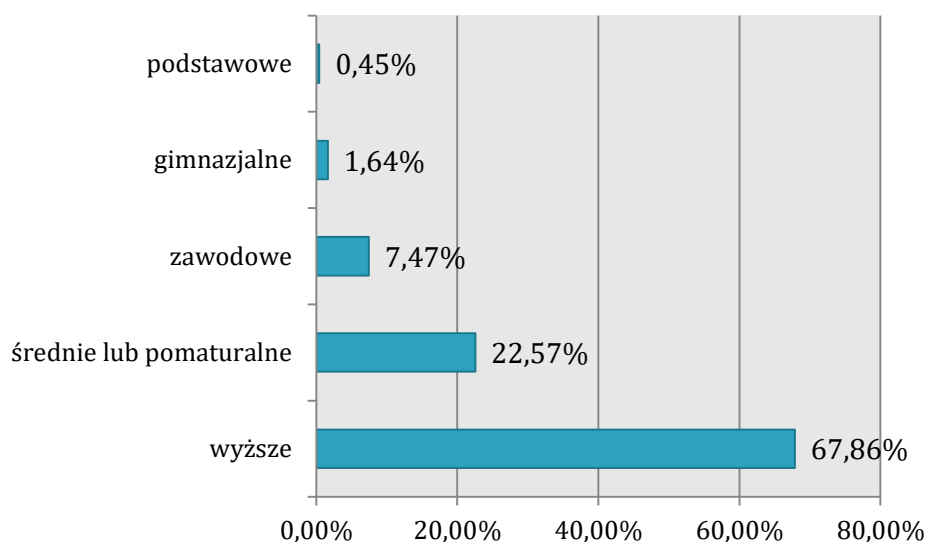
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 36-45 lat (51,12%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 46-55 lat (18,83%), 26-35 lat (16,59%) oraz 56-65 lat (6,58%). Najmniejszy udział w badaniu mieli mieszkańcy w wieku powyżej 65 lat (4,19%) oraz do 25 roku życia (2,69%).

Wykres 8. Wiek badanych osób.

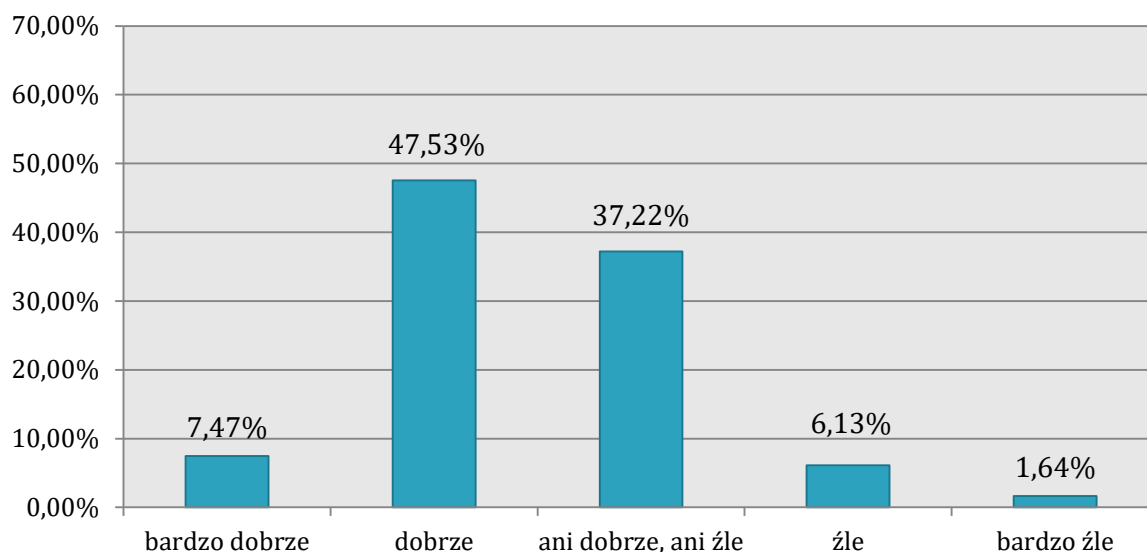
Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (67,86%), natomiast co piąty kwestionariusz ankiety wypełnili respondenci z wykształceniem średnim lub pomaturalnym (22,57%). Nieco ponad 7% badanych posiada wykształcenie zawodowe, 1,64% mieszkańców zakończyło swoją edukację na poziomie gimnazjalnym, natomiast 0,45% osób na szkole podstawowej.

Wykres 9. Wykształcenie badanych osób.

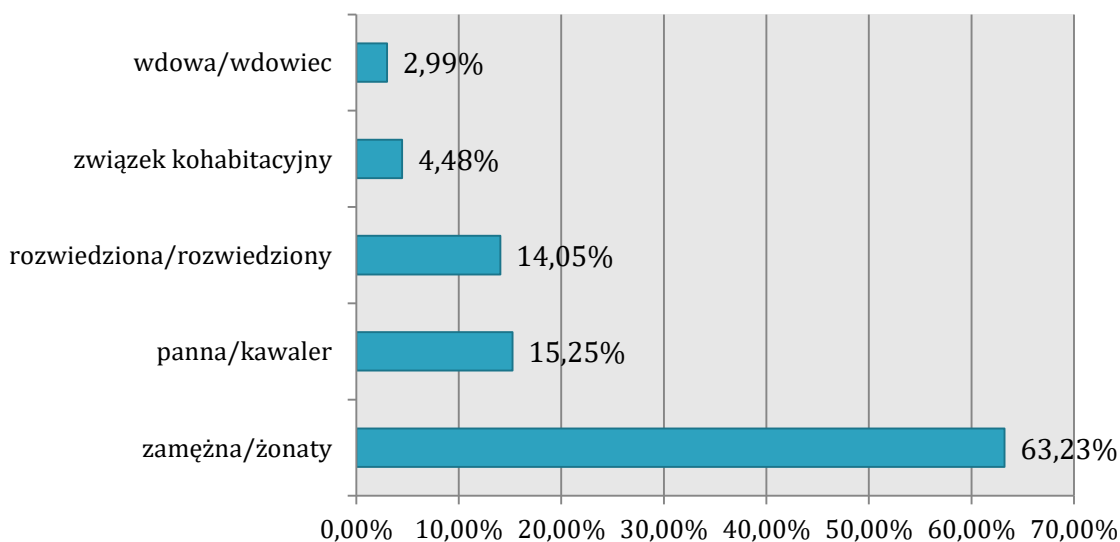
Analiza sytuacji materialnej badanej grupy pokazuje, że ponad połowa respondentów określiła swoją sytuację materialną pozytywnie (47,53% - dobrze, 7,47% - bardzo dobrze). Co trzeci mieszkaniec biorący udział w badaniu ocenił swoją sytuację materialną jako ani dobrą, ani złą (37,22%). Ponad 6% respondentów określiło ją jako złą (6,13%), a niecały 2% jako bardzo złą (1,64%).

Wykres 10. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

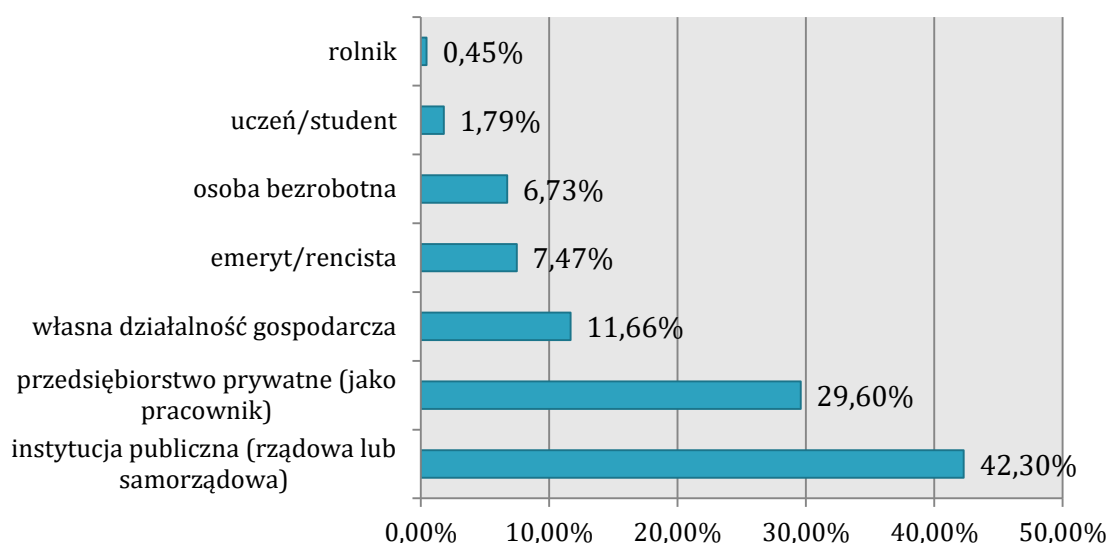
Stan cywilny osób biorących udział w badaniu przedstawia się następująco: większość respondentów jest zamężnych/zonatych (63,23%), co siódmy badany to panna/kawaler (15,25%), a ponad 14% stanowią osoby rozwiedzione (14,05%). Najmniejszy udział w badaniu mają osoby, które pozostają w związku kohabitacyjnym (4,48%) oraz wdowy/wdowcy (2,99%).

Wykres 11. Stan cywilny badanych osób.

Największa część respondentów zatrudniona jest w instytucji publicznej (rządowej lub samorządowej) – 42,30%. Blisko co trzeci mieszkaniec biorący udział w badaniu pracuje w przedsiębiorstwie prywatnym (29,60%), a co dziewiąty prowadzi własną działalność gospodarczą (11,66%). Nieco ponad 7% mieszkańców biorących udział w badaniu stanowili emeryci/renciści (7,47%), natomiast osoby bezrobotne – 6,73%. Najmniejszy udział mają uczniowie/studenci – 1,79% oraz rolnicy – 0,45%.

Wykres 12. Miejsce zatrudnienia badanych osób.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

W dalszej kolejności poproszono o wskazanie potrzeb poszerzenia usług społecznych w obszarze wspierania rodzin na terenie Gminy Miasto Koszalin. Najczęściej badani wskazywali **specjalistyczną pomoc** (psycholog, pedagog, logopeda itp.) – 52,47%, **organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży** (45,89%) oraz **poradnictwo specjalistyczne** (42,45%). Co trzeci badany mieszkaniec Miasta widzi potrzebę zwiększenia działań profilaktycznych dotyczących uzależnień i przemocy wśród dzieci i rodzin (37,37%), organizowania większej ilości warsztatów/zajęć rozwijających zainteresowania (36,92%), a także alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi (36,77%). W dalszej kolejności mieszkańcy wskazali na rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy (30,34%), organizowanie wydarzeń/imprez sprzyjających integracji rodzin (26,91%), rozwijanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców (25,26%), a także zwiększenie działań profilaktycznych dotyczących uzależnień i przemocy wśród osób dorosłych (24,22%). Co piąty respondent biorący udział w badaniu wyróżnił organizowanie grup wsparcia/ grup samopomocowych dla rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze (22,57%), zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3 (22,27%), organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla osób dorosłych (21,23%), jak również zwiększenie bazy placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego (20,93%).

Najmniejszy odsetek mieszkańców Gminy Miasto Koszalin wskazał na organizowanie grup wsparcia/grup samopomocowych dla osób uzależnionych/dorosłych członków rodziny osoby uzależnionej (13,45%), prowadzenie kampanii społecznych/edukacji społecznej (13,75%), organizowanie grup wsparcia/grup samopomocowych dla osób doznających przemocy w rodzinie (15,25%), wsparcie asystenta rodziny (15,55%) oraz prowadzenie terapii dla osób stosujących przemoc (16,14%).

Wśród innych odpowiedzi wyróżniono: wsparcie seniorów, organizowanie czasu wolnego dla młodzieży niepełnosprawnej, pomoc samotnym matkom w znalezieniu pracy, zwiększenie ilości domów opieki dla osób starszych, zatrudnienie edukatora diabetologicznego w szkołach i przedszkolach, utworzenie domu dla dorosłych ze spektrum autyzmu, uruchomienie świetlic dla osób niepełnosprawnych, pomoc i wsparcie w opiece nad osobami ciężko chorymi i niepełnosprawnymi – zwłaszcza dla rodzin aktywnych zawodowo, zapewnienie dodatkowej pomocy wspierającej naukę dziecka z problemami dysleksji oraz kilkugodzinnej opieki popołudniowej nad dziećmi.

Tabela 18. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania rodzin na terenie Gminy Miasto Koszalin?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
specjalistyczna pomoc (psycholog, pedagog, logopeda itp.)	52,47%	351
organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	45,89%	307
poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	42,45%	284
profilaktyka uzależnień i przemocy wśród dzieci i młodzieży	37,37%	250
organizowanie warsztatów/zajęć rozwijających zainteresowania	36,92%	247
organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi	36,77%	246
rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy	30,34%	203
organizowanie wydarzeń/imprez sprzyjających integracji rodzin	26,91%	180
rozwijanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców	25,26%	169
profilaktyka uzależnień i przemocy wśród osób dorosłych	24,22%	162
organizowanie grup wsparcia/grup samopomocowych dla rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze	22,57%	151
zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3	22,27%	149

organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla osób dorosłych	21,23%	142
zwiększenie bazy placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego	20,93%	140
prorowadzenie terapii dla osób stosujących przemoc	16,14%	108
wsparcie asystenta rodziny	15,55%	104
organizowanie grup wsparcia/grup samopomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	15,25%	102
prorowadzenie kampanii społecznych/edukacji społecznej	13,75%	92
organizowanie grup wsparcia/grup samopomocowych dla osób uzależnionych/dorosłych członków rodziny osoby uzależnionej	13,45%	90
inne	2,24%	15
nie mam zdania	1,64%	11

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

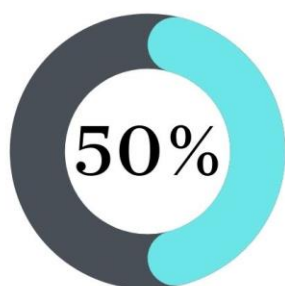
W następnym pytaniu mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin mieli określić, czy byliby zainteresowani skorzystaniem z wymienionych usług społecznych skierowanych do rodzin. Mieszkańcy najchętniej wzięliby udział w zajęciach **Klubu Rodzica**, który organizowałby prelekcje ze specjalistami, zajęcia z animatorem dla dzieci, czy zatrudniałby pedagoga podwórkowego (42,60%). W dalszej kolejności badani wskazali na terapię dla dzieci/młodzieży (38,57%), mediacje rodzinne np. partnerskie, małżeńskie, międzypokoleniowe (25,56%). Blisko co piąty mieszkaniec biorący udział w badaniu nie byłby zainteresowany skorzystaniem z powyższych usług (18,98%), natomiast na terapię dla par/małżeństw wskazało 18,24% osób.

Najmniej badanych byłoby zainteresowanych skorzystaniem ze szkoły dla małżonków/narzeczonych (8,22%) oraz szkoły rodzenia (13%), a 8,37% nie ma zdania w tym zakresie. W pytaniu otwartym dotyczącym oferty wspierania rodzin mieszkańcy wskazywali na Klub Babci i Dziadka (prelekcje ze specjalistami, wskazanie różnych form zajęć z wnukami), bezpłatną pomoc psychologa i psychoterapeuty, zajęcia dla dzieci niepełnosprawnych, warsztaty dotyczące komunikacji z dziećmi, organizowanie kursów i spotkań dla rodziców dzieci ze specjalnymi potrzebami np. spektrum autyzmu, a także zapewnienie kilkugodzinnej, popołudniowej opieki nad dziećmi.

Tabela 19. Czy byłby/aby Pan/i zainteresowany/a skorzystaniem, z któryś z wymienionych poniżej usług społecznych skierowanych do rodzin?

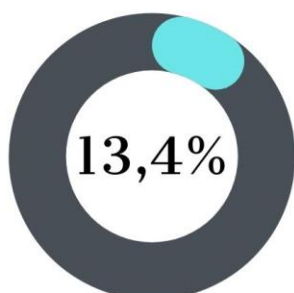
Odpowiedź	%	Liczba odp.
Klub Rodzica (prelekcje ze specjalistami, animator dla dzieci, pedagog podwórkowy)	42,60%	285
terapia dla dzieci/młodzieży	38,57%	258
mediacje rodzinne (partnerskie, małżeńskie, międzypokoleniowe)	25,56%	171
nie byłbym/abym zainteresowany/a skorzystaniem z powyższych usług	18,98%	127
terapia dla par/małżeństw	18,24%	122
szkoła rodzenia	13,00%	87
nie mam zdania	8,37%	56
szkoła dla małżonków/narzeczonych	8,22%	55
inne	1,79%	12

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

badanych mieszkańców jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i usprawniany jest **WSPIERANIE RODZINY**

badanych mieszkańców uważa, że priorytetowym obszarem powinna być **POMOC SPOŁECZNA oraz POLITYKA PRORODZINNA**

badanych mieszkańców twierdzi, że priorytetem w działaniach powinien być **SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ**

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII PRZEDSTAWICIELI INSTYTUCJI I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W dalszej części diagnozy analizie i interpretacji poddane zostały wyniki badania przeprowadzonego wśród przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne na terenie Gminy Miasto Koszalin metodą zogniskowanego wywiadu grupowego (FGI). Pracownicy instytucji, jak również członkowie organizacji pozarządowych jako osoby mające bezpośredni kontakt z rodzinami, potrafią określić jakie występują wśród nich problemy oraz jakie mają potrzeby. Wyniki te przedstawione będą w celu pogłębienia wyników badań statystycznych, dotarcia do istoty problemów występujących wśród dorosłych mieszkańców, jak i dzieci oraz poznania ich szerszego kontekstu. W poniższym rozdziale przedstawiono problemy społeczne wśród rodzin mieszkających w Gminie Miasto Koszalin oraz działania, które poprawiłyby ich sytuację. W rozdziale poruszono również kwestie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, uzależnień oraz bezdomności.

W pierwszej kolejności badani pracownicy instytucjonalni oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych zostali poproszeni o określenie największych problemów społecznych rodzin z terenu Miasta. Wśród odpowiedzi udzielanych przez respondentów pojawiły się zdania mówiące o **rozpadzie więzi i relacji rodzinnych**. Zdaniem badanych ma to swoje odzwierciedlenie w zwiększającej się liczbie rozwodów. Przyczynę rozpadu respondenci upatrują w migracjach zarobkowych rodziców, które zaś przekładają się na wychowanie dzieci.

Wśród problemów rodzin w Gminie Miasto Koszalin respondenci zwrócili uwagę na **utrudnioną opiekę nad dziećmi**, zwłaszcza tymi do 3 roku życia. Problem ten łączy się również z rynkiem pracy, gdyż osoby które nie mają nikogo bliskiego, kto by się zajął dzieckiem lub odebrał je ze żłobka bądź przedszkola, są skazane na bezrobocie. Na powyższy problem zwrócił również uwagę co piąty mieszkaniec wypełniający kwestionariusz ankiety.

Respondenci zwrócili także uwagę na **mamy dzieci z niepełnosprawnością**, które większość swojego czasu spędzają pod ich opieką. Bardzo często nie mają czasu załatwić swoich podstawowych spraw np. urzędowych. Odpowiedzią na powyższy problem rodziców dzieci, w tym nie tylko z niepełnosprawnością, jest ich odciążenie poprzez zorganizowanie sieci osób, które zapewniłyby kilkugodzinną opiekę.

Często się zdarza, że mamom dzieci niepełnosprawnych też potrzebna jest pomoc. Bo one są cały czas z dziećmi z różną niepełnosprawnością, ruchową, umysłową i im jest potrzebne takie odciążenie. Bardzo często się zdarza, że ojcowie nie poczuwają się do opieki albo ich zwyczajnie już dawno nie ma. Albo rodzina też nie może uczestniczyć w pomocy. Także wydaje mi się że to jest taka grupa osób, która szczególnie potrzebuje wsparcia. Taka osoba, która odciążałaby tą mamę, żeby ona mogła wyjść, załatwić coś. Brakuje takich osób.

Zdaniem badanych wśród rodzin z Gminy Miasto Koszalin występują **problemy opiekuńczo-wychowawcze** oraz **brak umiejętności wychowawczych**. Przyczyn tego zjawiska jeden z respondentów upatruje w psychicznych barierach rodziców np. upośledzenia, zaburzenia, które często nie są zdiagnozowane. Badani zwrócili także uwagę na opiekę i wsparcie rodzin pod względem psychologicznym.

Wśród problemów koszalińskich rodzin pojawiły się również głosy mówiące o **złych warunkach mieszkaniowych** lokali socjalnych, jak również wskazywanie na liczne **bariery na poziomie komunikacyjnym**.

Nadmieniłabym złe warunki mieszkaniowe lokali socjalnych – bez łazienek, bez kuchni często, zbyt mały metraż na ilość osób w rodzinie.

Przeprowadzone zogniskowane wywiady grupowe pozwoliły na zidentyfikowanie potrzeb w zakresie usług społecznych w odniesieniu do rodzin z Gminy Miasto Koszalin.

W pierwszej kolejności badani respondenci zwrócili uwagę na problem w **niedoinformowaniu mieszkańców** w zakresie udzielanej pomocy społecznej. Rozmówcy stwierdzili, że ludzie nie wiedzą jaką pomoc mogą uzyskać, gdzie oraz do kogo się po nią udać. Pojawiły się również opinie mówiące o tym, że do osób pracujących w instytucjach pomocowych na terenie Miasta często zwracają się o pomoc znajomi bądź rodzina argumentując to słowami „bo ty tutaj pracujesz”. Pomimo licznych informatorów, które są udostępniane na stronach internetowych, problem ten nadal występuje. Respondenci uważają, że odpowiedzią na tę kwestię mogłoby być **zorganizowanie kampanii informacyjnej**, która ukazywałaby, jak załatwić podstawowe sprawy związane z pomocą społeczną.

Mimo różnego rodzaju informacji, które zamieszczane są w Internecie, informatorów, numerów telefonu, jakieś opisy pewnych działań jakimi działają się zajmują. Okazuje się, że to jest za mało, bo tak naprawdę ludziom zostaje w głowie tylko nazwa np. świadczenie rodzinne albo przeciwdziałanie przemocy, ale nie wiedzą w jaki sposób szczegółowo podejść do tego tematu. Np. mamy zgłoszenie przemocy to wiedzą, że jest taki dział, ale nie wiedzą co powiedzieć, w jaki

spół, gdzie się udać, jakie mają możliwości. Nie wiedzą co zrobić z wiedzą taką krótką posiadają. Tu by się przydało jakąś kampanię pokazującą takie ABC, jak coś załatwić.

Oprócz niedoinformowania mieszkańców zwrócono uwagę na **etykietowanie** pomocy społecznej w Mieście, gdyż część instytucji nie wie, jak pomóc i zazwyczaj kieruje mieszkańców do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie.

Często informacje przekazywane w szpitalu brzmią: pójdzie pani do pomocy społecznej albo opieki i tam dadzą opiekunkę albo w ogóle nie ma takiej wiedzy. Jest gro ludzi, którzy nie chcą przychodzić do ośrodka pomocy społecznej bo np. ich sytuacja finansowa ich nigdy do tego nie zmuszała, czy powodowała, że musieli korzystać. (...) Spokojnie na rynku prywatnym taką pomoc by uzyskali, a rzeczywiście nie wiedzą jakie kroki podjąć, gdzie zadzwonić, gdzie szukać. No nie każdy jest też biegły w Internecie.

Przyczyn powyższego niedoinformowania mieszkańców Miasta respondenci upatrują w **braku możliwości swobodnego przepływu informacji** między instytucjami, czy firmami. Zwrócono także uwagę na wykluczenie informacyjne mieszkańców, gdyż nie każdy jest biegły w poruszaniu się po Internecie i szukaniu informacji na dany temat. Pomysłem, który się narodził w trakcie dyskusji jest wykaz sprzętu rehabilitacyjnego lub transportu sanitarnego udostępniany dla każdego seniora na wzór dystrybuowanej wcześniej „Koperty Życia”, w której umieszczane są najważniejsze informacje o stanie zdrowia, przyjmowanych lekach, danych osobowych, czy kontaktach do najbliższych.

W trakcie przeprowadzanych wywiadów został poruszony również temat „**Szkoły dla Rodziców**”, dzięki której rodzice biorą udział w zajęciach, które umożliwiają nabycie umiejętności lepszego porozumiewania się z dzieckiem, pozwalają na wymianę doświadczeń oraz uczą kształtowania więzi rodzinnych. Zdaniem respondentów „Szkoła dla Rodziców” kojarzy się mieszkańcom z brakiem umiejętności wychowawczych, a nie tak jak być powinno z nauką i rozwijaniem swoich umiejętności opiekuńczo-wychowawczych. Rodzice odbierają kierowanie do takiej instytucji jako krytykę. Odpowiedzią na ten problem zdaniem badanych byłaby **kampania skierowana do rodziców**, która uświadamiałaby o problemach dzieci, zachęcała do udziału w takich zajęciach oraz zmieniała świadomość społeczną w zakresie skutecznych form pomocy. Jedna z osób, która nie ma swojego potomstwa stwierdziła, że chętnie wzięłaby udział w zajęciach „Szkoły dla Rodziców” ze względu na dzieci swoich kuzynów, siostry, czy braci. Kolejna z osób biorących udział w wywiadzie wskazała na funkcjonowanie odpłatnej „Szkoły dla Rodziców” prowadzonej przez

Stowarzyszenie „Młodzi Młodym”, która zapewnia popołudniową pomoc dla rodziców z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Nawet jeśli chodzi o szkołę dla rodziców, a rodzic od razu odbiera to jako krytykę siebie, że jest złym rodzicem. Problemy się teraz zmieniają tak? Dzieci są inne niż były kiedyś. Inaczej się je wychowuje, inaczej do tego dziecka trzeba podejść. Nie myślą, że mogą się czegoś dowiedzieć. Tylko od razu, że ktoś mnie posądza, że jestem złym rodzicem. Tutaj też myślę, że taka kampania do rodziców, że warto uczestniczyć w takich szkoleniach, szkołach dla rodziców żeby uczyć się, zauważać pewne symptomy i szybko na nie reagować i też radzić sobie z pewnymi zachowaniami dzieci już wcześniej. Żeby do pewnych rzeczy nie dochodziło.

Temat szkoły dla rodzica, ja nie mam dzieci, ale wiadomo mam kuzynów, siostry, braci, którzy mają dzieci. I ja kompletnie nie posiadam umiejętności porozumiewania się z małymi dziećmi i ja bym bardzo chętnie na taką szkołę sobie poszła. Bo mam siostrzeńca w wieku 7 lat to ja już się z nim fajnie porozumiem, natomiast wcześniej mam problem z organizacją czasu, jak gdzieś tam z dziećmi zostaje. Po pierwsze szkoła dla rodziców jest szkołą dla rodziców, po drugie kojarzy się gdzieś z brakiem umiejętności, a nie z rozwijaniem, czy nauką czegoś.

Jeżeli ja muszę komukolwiek i cokolwiek komuś zasugerować to to co w Koszalinie działa. Myślę też, że fajnie o tym wiedzieć. To istnienie szkół dla rodziców. Szkoły dla rodziców oprócz tego, że muszą być obligatoryjnie prowadzone przez PPP, czyli te placówki Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej jest też często prowadzona niestety odpłatnie przez Stowarzyszenie „Młodzi Młodym” w godzinach popołudniowych. I to jest placówka, która rzeczywiście też zawiera dużo informacji nt. uzależnień m.in. profilaktyki uzależnień i trochę mało się o tym mówi. Ja już wiem jak oni działają i rzeczywiście są dla mnie czasem wsparciem, że ja pracuję z rodzicem, a jednocześnie wiem, że ta szkoła dla rodziców funkcjonuje. To jest Stowarzyszenie, które też jest finansowane przez Miasto. I takich inicjatyw jest może za mało. Jeżeli już się ktoś do nich dostanie to one bardzo fajnie funkcjonują.

Zwrócono także uwagę na to, że kampania społeczna powinna zostać skierowana do wszystkich rodzin z terenu Miasta, bez względu na sytuację finansową. Zdaniem osób biorących udział w wywiadach **problemy opiekuńczo-wychowawcze dotyczą wszystkich rodziców**, a nie tylko tych wykluczonych społecznie.

O **braku kampanii społecznych** wspomniano także w **zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie**. Taka kampania powinna informować mieszkańców na temat dostępnej pomocy dla osób doświadczających i stosujących przemoc. Zwrócono uwagę na przychylne media lokalne, które interesują się tematem przemocy i chętnie go podejmują, co umożliwia dotarcie do mieszkańców z informacją i ofertą pomocową. Podkreślono, że ewentualna kampania o wymiarze lokalnym, winna być realizowana przez organizacje pozarządowe, a nie tak jak dotychczas przez koszalińskie instytucje. Kampania byłaby uwolniona od poprawności politycznej oraz zwracałaby uwagę na inne ważne sprawy. Należy edukować rodziny w zakresie

przemocy, gdyż problem ten występuje na dużą skalę. Należy podkreślić, że wyniki badań ankietowych mają swoje odzwierciedlenie w wywiadach grupowych, gdyż zarówno mieszkańcy, jak i przedstawiciele instytucji oraz organizacji pozarządowych są zdania, że należy zwiększyć liczbę działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Konieczne rodziny muszą mieć taką wiedzę. Problem jest ogromny. Łącznie od mowy nienawiści, co się dzieje w szkołach, bo mam kilka takich przypadków przemocy rówieśniczej wynikającej z wychowania oczywiście. Tu powinniśmy społeczeństwo poprzez CUS nie tylko im dawać, ale też wymagać tej edukacji. Zakładanie „Niebieskiej Karty” to nie jest sztuka. Sztuką jest też reagowanie na konflikty jakie się zdarzają w domach, ale też te dotyczące sfery seksualnej, czyli po prostu gwałtów.

Respondenci stwierdzili, że mieszkańcy **nie mają świadomości na temat przemocy**. Zwrócono również uwagę na bardzo ważną kwestię, gdyż żeby udać się po pomoc osoba jej potrzebująca musi najpierw o tym wiedzieć. Zdaniem respondentów powinno się pracować nad tą świadomością od najmłodszych lat.

Respondenci zwrócili uwagę, że pomimo funkcjonowania Domu Samotnej Matki oraz Centrum Kryzysowego w dalszym ciągu **zapewnienie mieszkania** osobom doświadczającym przemocy jest utrudnione. Zdaniem badanych osobom dotkniętym przemocą należy ułatwić zdobycie mieszkania komunalnego.

Na terenie Miasta funkcjonuje ponadto **Koszalińskie Centrum Praw Kobiet**, którego misją jest aktywizacja kobiet we wszystkich dziedzinach życia, likwidacja dyskryminacji ze względu na płeć, przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet oraz obrona praw obywatelskich.

Też uważam, że dużym sukcesem, ja tu się muszę pochwalić jest prowadzenie Koszalińskiego Centrum Praw Kobiet pod kątem przeciwdziałania przemocy, nie tego instytucjonalnego, czyli takiego gdzie to jest prowadzone w MOPR. Współpracujemy właśnie z pracownikami MOPR.

Zwrócono również uwagę na to, że na terenie Miasta instytucje świadczące pomoc rodzinie doświadczającej przemocy są wyznaniowe np. Centrum Kryzysowe prowadzone przez Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej oraz Dom Bożego Miłosierdzia prowadzony przez księży. Zdaniem respondentki **brakuje takich miejsc, które nie wiązałyby się z żadną religią**, gdyż ktoś może być innego wyznania. Takie miejsca zdaniem respondentki powinny być prowadzone przez spółdzielnię socjalną, czy przedsiębiorstwo społeczne z zachowaniem klauzul społecznych, czyli takich rozwiązań umożliwiających uwzględnienie istotnych aspektów społecznych.

Podkreślono także fakt, że w dobie pandemii pomoc osobom dotkniętym przemocą jest prowadzona online.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Rodzinie w Koszalinie organizuje szereg **szkoleń** dla osób stosujących przemoc oraz warsztatów dla osób doświadczających przemocy. Działalnością zapobiegającą przemocy domowej w Mieście zajmuje się również Koszalińskie Centrum Praw Kobiet, które w 2019 roku zorganizowało otwarte szkolenia dla osób doświadczających przemocy. W ramach Centrum prowadzona jest również **grupa wsparcia psychologicznego**.

Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że Gmina Miasto Koszalin jest zróżnicowana pod względem rejonów i tym samym w niektórych szkołach problemy społeczne są częściej zauważalne, niż w przypadku pozostałych. Podkreślano, że w szkołach zatrudnieni są pedagodzy oraz psycholodzy prowadzący **rozpoznanie środowisk**, którzy natychmiast reagują na jakiekolwiek zauważone nieprawidłowości. Jeśli rozpoznają jakieś sygnały bezzwłocznie powiadamiany jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie, a jeżeli jest taka potrzeba to Policja oraz Sąd Rodzinny.

Wśród potrzeb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie znalazła się również propozycja **organizowania warsztatów dla uczniów**, które odbywałyby się kwartalnie. Zdaniem respondentki wprowadzałyby one „nową dyscyplinę, pojęcie”.

Zwrócono również uwagę na **pogłębienie współpracy** organizacji pozarządowych z instytucjami na terenie Miasta w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kolejną ważną kwestią poruszaną podczas wywiadów był problem uzależnień wśród dorosłych mieszkańców, jak i wśród dzieci i młodzieży. W trakcie wywiadów poruszono kwestię zarówno uzależnień od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, jak i tych behawioralnych związanych np. z korzystaniem z Internetu. Poproszono respondentów o odpowiedź na pytanie, jakie ich zdaniem działania powinny być podejmowane na szerszą skalę w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemu uzależnień.

Respondenci zwrócili uwagę na to, że **rodzice często nie mają wiedzy** na temat zachowania swoich dzieci i nie dopuszczają faktu, że mogą podejmować ryzykowne zachowania. Podkreślono także, że nauczyciele boją się poruszać pewne tematy np. samobójstw.

Pracownicy instytucji, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych podkreślili fakt, że na terenie Miasta **brakuje instytucji pomocowych dla osób zmagających się z problemem uzależnień**. Nie ma oddziałów detoksykacyjnych, miejsc wsparcia dla osób współuzależnionych, natomiast w Izbie Wytrzeźwień jest za mało miejsc, co utrudnia odizolowanie osoby nadużywającej alkoholu od rodziny. Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że w ramach przeciwdziałania uzależnieniom **brakuje również kampanii społecznych**.

Oddziałów detoksykacyjnych jest coraz mniej. I jeżeli chodzi o zachodniopomorskie to mamy chyba tylko i wyłącznie Gryfice i Szczecinek i miejsca są ograniczone, a Szpital w Szczecinku już się zamyka z racji pandemii. Więc detoksykacji jako takiej nie ma.

W zakresie zajęć profilaktycznych w Mieście prężnie działa **Fundacja „ZaSTOPuj”**, której misją jest wspieranie dzieci i młodzieży poprzez profilaktykę uzależnień. Fundacja od lat organizuje na terenie szkół w całym Koszalinie spotkania dotyczące profilaktyki oraz udziela pomocy i wsparcia.

Przeprowadzone badania pozwoliły na zidentyfikowanie obszarów deficytowych w zakresie usług społecznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. W trakcie przeprowadzanego wywiadu narodził się pomysł, aby na terenie Gminy Miasto Koszalin przy Centrum Usług Społecznych założyć **telefon**, który byłby **czynny całą dobę**, a do jego zadań można by było zaliczyć pomoc osobom z uzależnieniami zarówno behawioralnymi, jak i tymi związanymi ze szkodliwymi substancjami. Rodzice w każdym momencie mogliby z niego skorzystać w razie problemów. Niektórzy respondenci zwrócili uwagę na to, że w szkołach ciężko jest znaleźć pomoc, a nie każdy pedagog jest specjalistą w danym zakresie.

W kolejnej wypowiedzi zwrócono uwagę na **trudności rodziców w dotarciu do informacji**. Ciężko jest znaleźć informację na temat dostępnej oferty pomocy w Mieście, jak również organizowanych form spędzania czasu wolnego. Wskazano, że nie każde dziecko po przeprowadzonym programie profilaktycznym dotyczącym przemocy jest w stanie „przenieść” swoją wiedzę do domu. Zdaniem badanych należy odbudowywać relacje i pracować z całą rodziną.

Wyniki badań ankietowych znalazły swoje odzwierciedlenie w badaniach fokusowych, gdyż 30% mieszkańców opowiedziało się za rozpowszechnieniem informacji o dostępnych formach pomocy jako potrzeba poszerzenia oferty wspierania rodzin na terenie Gminy Miasto Koszalin. W przeprowadzonych wywiadach grupowych

również podjęto dyskusję na ten temat. Na terenie Miasta zdaniem badanych **brakuje narzędzia informacyjnego, komunikacyjnego**, które oferowałoby pomoc mieszkańcom bez wychodzenia z domu. Dzięki temu, że pomoc odbywałaby się za pomocą specjalnie skonstruowanej strony internetowej mieszkańcy, jak i osoby pracujące w koszalińskich instytucjach mogłyby skorzystać z oferty pomocy anonimowo. Za dobrą praktykę jako przykład platformy uznano Gdynię, która oferuje taką formę anonimowej pomocy. W specjalnie przygotowanych zakładkach można uzyskać pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, uzależnień, niepełnosprawności, pieczy zastępczej, wsparcia dla rodzin z dziećmi, wsparcia dla osób bezdomnych, cudzoziemców, wsparcia w powrocie do pracy, czy specjalistycznej pomocy np. psychologicznej, prawnej itp. W zależności od problemu, który nas dotyka można znaleźć dane kontaktowe do instytucji się tym zajmującej. Zaproponowano, aby powyższa platforma działała na zasadzie czatu, na którym można zadać pytanie i uzyskać na nie szybką odpowiedź. Takie rozwiązanie można poszerzyć zdaniem respondentów o zaoferowanie np. swojego wolnego czasu i pomóc innym potrzebującym osobom w przyziemnych rzeczach, jak wyprowadzenie psa, czy zrobienie zakupów.

Brakuje nam takiego podstawowego narzędzia. To też wynikało z diagnozy do strategii. Narzędzia komunikacji, wymiany informacji. Przy tworzeniu strategii o tym mówiliśmy, że ta komunikacja szwankuje, że gdzieś się rozjeżdżamy. Że niby mamy 350 prężnie działających organizacji pozarządowych w Koszalinie, ale tak w zasadzie wiemy o 10, które działają prężnie, fajnie. A gdzie jest ta reszta, która działa? Nie znamy no bo nawet nie jesteśmy w stanie. Gdynia ma świetną praktykę. Stworzyli portal gdzie w kilku słowach tak naprawdę w swoim domu, tam gdzie czuje się bezpiecznie, jest mi dobrze albo powinnam się czuć bezpiecznie, bo też różnie bywa, ale ze swojego domu, nigdzie nie wychodząc, nie muszę wykonywać żadnego telefonu, nie zostawiam za sobą żadnych danych osobowych mogę np. wejść w taką rubrykę, gdzie szukam pomocy i w zależności od tego problemu skatalogowane tak

W trakcie wywiadów poruszony został również **problem bezdomności**. Zdaniem pracowników instytucji, jak i przedstawicieli organizacji pozarządowych problem ten na terenie Gminy Miasto Koszalin występuje w znikomym stopniu. Według szacunków niektórych respondentów jest to około 200-300 osób, przy czym większość stanowi ludność napływowa, a nie pierwotni mieszkańcy Miasta. Liczba osób bezdomnych zależy również od pory roku, gdyż ich większy napływ jest zauważalny latem. Podkreślano także, że problem bezdomności ściśle wiąże się z uzależnieniami.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej instytucje pomocowe mają za zadanie zapewnić schronienie dla osób bezdomnych. W trakcie przeprowadzanych wywiadów respondenci zwrócili uwagę, że w Mieście jest **ogrzewalnia, noclegowania, schronisko** prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, a Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie posiada swoją komórkę do spraw bezdomności. Wśród wypowiedzi badanych znalazły się głosy mówiące o tym, że osoby, które chcą wyjść z bezdomności mają na to szansę poprzez wsparcie pracowników instytucji, lecz nie zawsze z niej korzystają. Podkreślono również to, że Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta prowadzi **spółdzielnię socjalną**, która dobrze prosperuje. Zdaniem respondentów środowisko osób bezdomnych jest w Mieście dobrze rozpoznane. **Współpraca** w tym zakresie między Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Koszalinie, a Strażą Miejską jest **na wysokim poziomie**. Straż Miejska dysponuje mapą miejsc, w których przebywają osoby bezdomne – jest ona cały czas aktualizowana.

Jeżeli osoba chce faktycznie wyjść z bezdomności to przechodząc poprzez noclegownie, schroniska, potem mieszkanie treningowe i ma szansę otrzymania własnego mieszkania. Ma szansę zacząć gdzieś żyć poza altaną, poza krzakami, gdzieś w namiocie rozbitym w polu. Ma szansę wyjść z tej bezdomności. Tu ma wsparcie naszych pracowników jeżeli po prostu tego chce.

Zwrócono także uwagę na **bezdomne kobiety**, które znalazły się na ulicy nie z wyboru, a z powodu przemocy i ucieczki od oprawcy. W Koszalinie funkcjonuje Centrum Kryzysowe oraz Dom Samotnej Matki.

Wśród odpowiedzi na częściowe rozwiązanie problemu bezdomności na terenie Gminy Miasto Koszalin respondenci zaproponowali **działalność streetworkerów**, tzw. „pedagogów ulicznych”, których zadaniem jest między innymi informowanie osób bezdomnych o miejscach, w których mogą szukać pomocy, motywowanie ich do zmiany sytuacji życiowej, czy wspieranie w trudnych sytuacjach.

Osoby biorące udział w badaniu fokusowym wspomniały o tym, że Gmina Miasto Koszalin posiada kilku przeszkolonych streetworkerów, którzy brali udział w realizowanym kilka lat temu projekcie wspierania wychodzenia z bezdomności. Problem tkwi w **pozyskaniu środków finansowych** na taki cel.

Na terenie Miasta mamy około 6-7 osób przeszkolonych na streetworkerów. Kilka lat temu realizowaliśmy projekt innowacyjny w zakresie właśnie budowania, wspierania wychodzenia z bezdomności. Kwestia pozyskiwania środków, wydaje mi się tutaj też, że przez organizacje i dalszego rozwinięcia tak. Natomiast potencjał myślę, że jest.

Dzięki przeprowadzonym wywiadam ustalono, że na terenie Miasta są mieszkania socjalne, lecz **brakuje tych chronionych, readaptacyjnych i wytchnieniowych**. Towarzystwo Pomocy św. Brata Alberta prowadzi mieszkania treningowe dla osób wychodzących z bezdomności, a Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną – mieszkanie treningowe w ramach *Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój*. Kolejna z osób wspomniała także o potrzebie szybszego otrzymywania mieszkań socjalnych.

Mieszkalnictwo, mieszkania które mogłyby w szybszym tempie otrzymywać. Żebyśmy też zauważyli taki problem mieszkalny w Koszalinie. Bardziej z punktu widzenia społecznego, tej biedniejszej grupy, bo wydaje mi się, że się zatrzymaliśmy i nie są oddawane nowe mieszkania socjalne i tylko bazujemy na starych zasobach. A tu też zgłaszają się do mnie osoby bezdomne, no niekoniecznie pochodzące z Koszalina i nie mają szansy na to żeby otrzymać mieszkanie. Wiem, że teraz jest jakoś 300 wniosków i to jest mało, a dostało chyba z 40.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) pojęcie zdrowia oznacza stan „fizycznego, psychicznego i społecznego dobrostanu będącego wynikiem interakcji jednostki i środowiska” [4]. Ochrona zdrowia wiąże się w szczególności z opieką zdrowotną, działalnością prewencyjną, informacyjną oraz promocją zdrowia.

[4] <http://eregion.wzp.pl/obszary/ochrona-zdrowia>

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

W Gminie Miasto Koszalin na 10 tys. ludności przypada 6 przychodni (stan na koniec 2019 roku). Jest to większa wartość w porównaniu do całego województwa zachodniopomorskiego, która kształtuje się na poziomie 5 przychodni. W 2019 roku na 1 aptekę przypadało w Gminie Miasto Koszalin 2 278 mieszkańców, a więc nieco mniej niż na terenie województwa zachodniopomorskiego (2 901 osób).

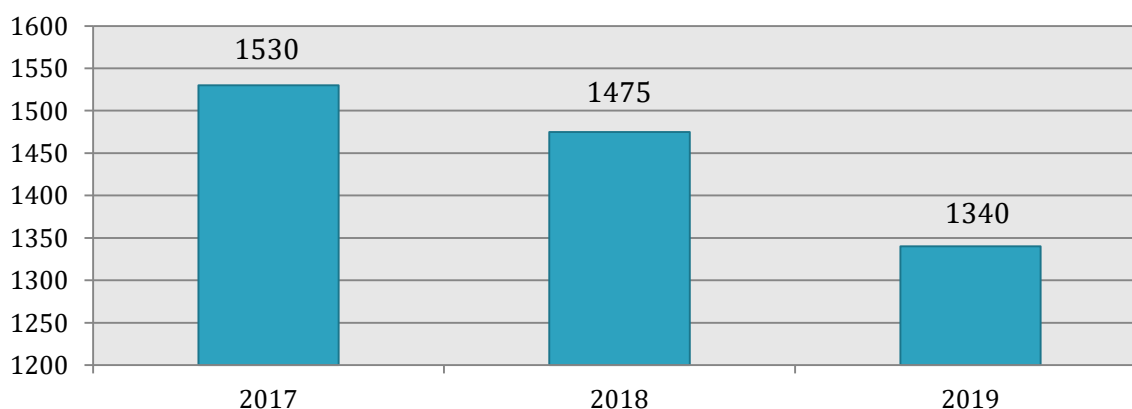
Tabela 20. Dane dotyczące ochrony zdrowia w Gminie Miasto Koszalin w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego w latach 2017-2019

wyszczególnienie	miasto			województwo		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
przychodnie na 10 tys. ludności	6	6	6	6	6	5
ludność na 1 aptekę	2 291	2 385	2 278	3 054	2 971	2 901

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba jest definiowana jako taka, która zagraża życiu człowieka. **Długotrwała lub ciężka choroba** była na przestrzeni ostatnich trzech lat głównym powodem przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Miasto Koszalin. W 2019 roku z tego powodu wsparcie otrzymało 1 340 rodzin.

Wykres 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy z społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy organizacja i świadczenie **specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych,

wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym, a w wyjątkowych przypadkach dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi.

W Gminie Miasto Koszalin specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były w 2019 roku przez Koszalińskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym. W omawianym roku objęto wsparciem 28 mieszkańców, w tym 18 osób z autyzmem. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób objętych tego typu usługami utrzymywała się na podobnym poziomie. Należy dodać, iż w związku z pandemią liczba ta w 2020 roku nieznacznie zmalała.

Tabela 21. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób ogółem	29	28	28
w tym osoby z autyzmem	26	18	18

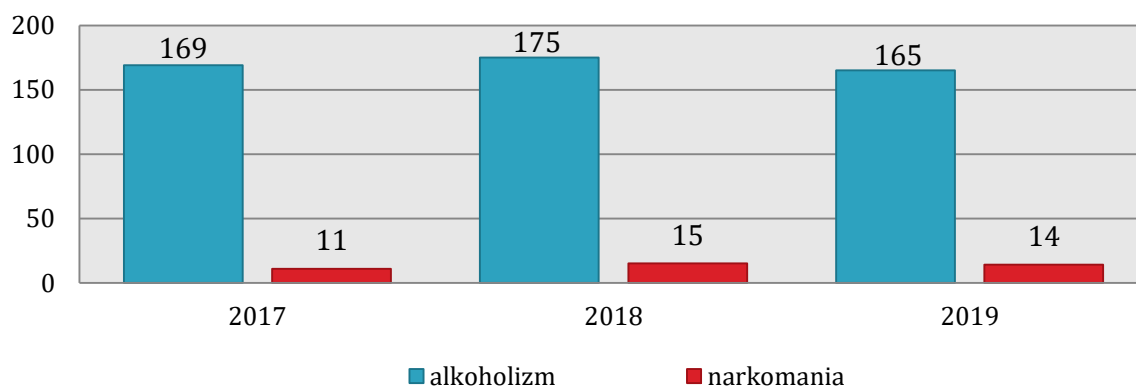
Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2019 rok

Istotnym zasobem w zakresie **ochrony zdrowia psychicznego** jest na terenie Gminy Miasto Koszalin Środkowopomorskie Centrum Zdrowia Psychicznego MEDiSON. Koszalińskie Centrum jest jednym z 29 zakwalifikowanych w 2018 roku w kraju do realizacji pilotażowego programu psychiatrycznej opieki środowiskowej - nad pacjentem w miejscu jego zamieszkania i aktywności. Pilotaż ma potrwać 3 lata. Koszalińskie Centrum Zdrowia Psychicznego obejmuje kompleksową opieką psychologiczną i psychiatryczną dorosłych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin. Na terenie Gminy Miasto Koszalin funkcjonuje 1 stacjonarny oddział psychiatryczny dla dorosłych. W zakresie **opieki stacjonarnej** w Centrum znajduje się: Oddział Ogólno Psychiatryczny, Psychiatryczny Oddział Dzienny, Oddział Psychiatrii Sądowej o Podstawowym Zabezpieczeniu oraz Oddział Opiekuńczo-Leczniczy Psychiatryczny dla Dorosłych. **Opieka ambulatoryjna** świadczona jest w: Środkowopomorskim Centrum Zdrowia Psychicznego „MEDiSON”, Psychiatrycznym Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej, Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień ANON sp. z o.o.,

Samodzielnym Publicznym ZOZ MSW, Niepublicznym ZOZ „MONADA”, Niepublicznym ZOZ Centrum Opieki Medycznej „Autyzm”, Niepublicznym ZOZ Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży, Niepublicznym ZOZ Przychodnia Clinica oraz Specjalistycznej Poradni Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu.

Poniższa analiza opiera się na danych dotyczących **problemu uzależnień**. W 2019 roku z powodu alkoholizmu pomoc społeczną otrzymało 165 rodzin, natomiast z powodu narkomanii - 14. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu omawianych przyczyn w ostatnich latach utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

Wykres 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby uzależnione od środków psychoaktywnych otrzymają **pomoc w postaci terapii** indywidualnej i grupowej w Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień „ANON”. Miasto współpracuje też z ośrodkiem leczenia stacjonarnego „Patronka” w Szczecinku oraz Ośrodkiem Leczenia Uzależnień w Stanominie. Rodziny osób uzależnionych wsparcie uzyskują w Centrum Psychoterapii ANON Sp. z o.o. oraz w Stowarzyszeniu Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym”, natomiast dzieci i młodzież w Niepublicznym ZOZ Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży.

Na terenie Gminy Miasto Koszalin działalność prowadzi również Klub Abstynenta Pomorze Koszalin, w ramach którego odbywają się **spotkania grupy samopomocowej AA** (Anonimowi Alkoholicy), spotkania Al-Anon (rodziny osoby dotkniętej alkoholizmem), spotkania AH (Anonimowi Hazardziści). Dodatkowo funkcjonuje **Punkt Konsultacyjny** dla osób uzależnionych i ich rodzin. W 2019 roku z porad prawnika skorzystało 112 osób, z pomocy psychologa 109 osób, z pomocy terapeuty uzależnień 127 osób, a z innych form wsparcia 394 mieszkańców Miasta. W omawianym roku

w mitingach wspólnoty AA wzięły udział 4 004 osoby, natomiast w reaktywowanych w drugiej połowie roku mitingach Anonimowych Hazardzistów wzięły udział 203 osoby.

W zakresie **profilaktyki uzależnień** na terenie Gminy Miasto Koszalin prowadzone są różne kampanie promujące trzeźwość, realizowane między innymi przez Komendę Miejską Policji w Koszalinie, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Koszalinie, Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w Koszalinie, Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Młodzi-Młodym”, Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii, Fundację "zaSTOPuj", czy Klub Abstynenta „Pomorze”.

Działalność profilaktyczna w zakresie promocji i ochrony zdrowia prowadzona jest zarówno przez instytucje publiczne, placówki oświatowe jak i organizacje pozarządowe. Wymienione podmioty realizują wiele projektów, zajęć i kampanii profilaktycznych dotyczących omawianego obszaru. Urząd Miejski w Koszalinie również podejmuje działania na rzecz promocji zdrowia. W 2019 roku zorganizowano pięć bezpłatnych programów profilaktycznych (program szczepień ochronnych przeciwko grypie, „Zdrowo jesz lepiej żyjesz”, program profilaktyki zakażeń wirusem HPV oraz dwa programy profilaktyczne w zakresie chorób układu oddechowego). Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie w 2019 roku zorganizował projekt socjalny „Świadomą być”, w którym uczestniczyło 20 kobiet. Projekt dotyczył działań edukacyjnych na rzecz promocji zdrowia, zwiększenia poziomu wiedzy oraz świadomości kobiet w zakresie ryzyka zachorowania na nowotwory, m.in. piersi z powodu braku stosowania profilaktyki.

Zasoby w zakresie promocji i ochrony zdrowia występujące na terenie Gminy Miasto Koszalin przedstawia poniższa tabela. Uwzględniony został także zakres działalności poszczególnych podmiotów.

Tabela 22. Zasoby Gminy Miasto Koszalin w zakresie promocji i ochrony zdrowia wraz z obszarem ich działalności

LP.	Nazwa	Zakres działalności
1	Placówki podstawowej opieki zdrowotnej, szpitale	19 zakładów w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej posiadających kontrakt z NFZ, 6 szpitali.
2	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
3	Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, nauczycielom i rodzicom, związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, terapia psychologiczna/psychoterapia oraz inne formy pomocy psychologicznej.
4	Centrum Zdrowia Psychicznego	Opieka stacjonarna (Oddział Ogólno Psychiatryczny, Psychiatryczny Oddział Dzienny, Oddział Psychiatrii Sądowej o Podstawowym Zabezpieczeniu oraz Oddział Opiekuńczo-Leczniczy Psychiatryczny dla Dorosłych) i ambulatoryjna (Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Leczenia Uzależnień, Poradnia Seksuologiczna i Patologii Węzi, Zespół Leczenia Środowiskowego Szkoła Życia dla Rodziców, Grupa Wsparcia Społecznego).
5	Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym”	Ochrona i promocja zdrowia, w tym szczególnie zdrowia psychicznego, profilaktyka zdrowego stylu życia, w tym profilaktyka uzależnień, poradnictwo, terapia psychologiczna, pedagogiczna, rodzinna, interwencje kryzysowe treningi interpersonalne.
6	Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień ANON	Prowadzenie nieodpłatnie programów leczniczych w trzech jednostkach organizacyjnych: Poradnia Uzależnień, Dzienny Oddział Leczenia Uzależnień, Poradnia Psychologiczna, diagnostyka, profilaktyka, szkolenia oraz treningi zwiększania umiejętności.
7	Psychiatryczny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Poradnia Zdrowia Psychicznego.
8	Samodzielny Publiczny ZOZ MSW	Poradnia Zdrowia Psychicznego.
9	Niepubliczny ZOZ „MONADA”	Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży.
10	Niepubliczny ZOZ Centrum Opieki Medycznej „Autyzm”	Poradnia dla Dzieci z Autyzmem.

11	Niepubliczny ZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży	Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych.
12	Niepubliczny ZOZ Przychodnia Clinica	Poradnia Zdrowia Psychicznego
13	Polski Związek Głuchych Specjalistyczna Poradnia Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu	Poradnia Rehabilitacji Dzieci z Zaburzeniami Wiekowego Rozwojowego.
14	Fundacja Na Rzecz Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Nowe Życie”	Działania zmierzające do poprawy warunków opieki medycznej i socjalnej nad osobami z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami, profilaktyka w zakresie zdrowia psychicznego i uzależnień oraz działalność edukacyjno-szkoleniowa.
15	Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii	Udzielanie wsparcia w formie: poradnictwa psychoterapii indywidualnej, grup wstępnych edukacyjnych, motywujących do leczenia, grup zapobiegających nawrotom, psychoterapii grupowej dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem od środków psychoaktywnych. Dla rodzin osób z problemem narkotykowym udziela wsparcia w formie: poradnictwa, grup wsparcia/edukacyjnych, psychoterapii grupowej. Dla osób uzależnionych utrzymujących abstynencję udzielane jest wsparcie w formie: grup wsparcia/edukacyjnych, grup zapobiegania nawrotom, warsztatów rozwoju osobistego.
16	Fundacja „zaSTOPuj”	Działania skierowane do dzieci i młodzieży: poradnictwo indywidualne, poradnictwo rodzinne, interwencje kryzysowe, grupy socjoterapeutyczne, profilaktyka szkolna, pomoc i wsparcie rodzinom uwikłanym w problem uzależnienia.
17	Ośrodek Metodyczny KKWR	Wdrażanie nowoczesnych, profesjonalnych, psychospołecznych, programów profilaktycznych i działań terapeutycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej.
18	Klub Abstynenta Pomorze Koszalin	Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, organizowanie mityngów wspólnoty AA, spotkania Al-Anon oraz AH.

19

Placówki oświatowe,
placówki wsparcia
dziennego, uczniowskie
kluby sportowe

Promocja zdrowego stylu życia, kształtowanie
właściwych postaw w zakresie dbania o własne
zdrowie.

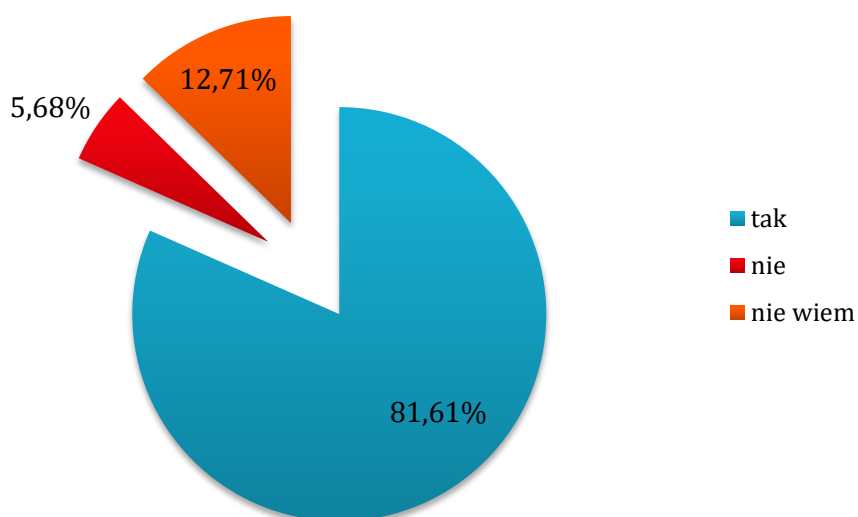
Źródło: opracowanie własne na podstawie dostępnych sprawozdań, raportów oraz analiz

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII JEGO MIESZKAŃCÓW

W niniejszej części diagnozy przedstawione zostały potrzeby dorosłych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w zakresie usług społecznych w sferze promocji i ochrony zdrowia.

W pierwszym pytaniu zapytano badanych, czy na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształtowanie odpowiednich postaw zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia). **Zdecydowana większość odpowiedziała twierdząco** na to pytanie, bo aż ponad 81%. Najmniejsza część osób jest zdania, że powyższe działania na terenie Miasta nie są potrzebne (5,68%), natomiast brak wiedzy w tym zakresie wykazało nieco ponad 12% respondentów.

Wykres 15. Czy na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształtowanie odpowiednich postaw zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia)?

Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie o potrzebę poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia z podziałem na płeć respondentów. Porównywalna liczba kobiet (81,72%), jak i mężczyzn (80,36%) opowiedziała się za taką potrzebą.

Tabela 23. Czy na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształtowanie odpowiednich postaw zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia)? – korelacja ze względu na płeć

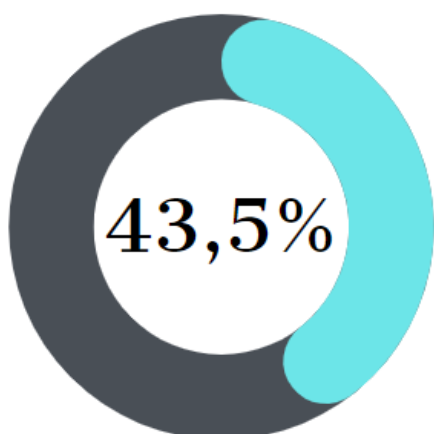
wyszczególnienie	kobieta	mężczyzna
tak	81,72%	80,36%
nie	5,73%	5,36%
nie wiem	12,54%	14,29%

W kolejnym pytaniu mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin mieli ocenić obecny poziom dostępności do opieki psychologicznej, psychiatrycznej i terapeutycznej. Opinia respondentów dotycząca poziomu dostępności do wyżej wymienionych form opieki przedstawia się następująco:

- **Opiekę psychologiczną** bardzo dobrze lub dobrze ocenia łącznie ponad 15% badanych, a o jej średnim poziomie ma przekonanie co czwarty mieszkaniec Miasta (25,41%). Blisko co drugi respondent ocenił poziom dostępności jako bardzo zły lub zły (44,85%), natomiast brak wiedzy w tym zakresie wykazało 14,65% badanych osób.
- Na bardzo dobry lub dobry poziom dostępności do **opieki psychiatrycznej** wskazało łącznie ponad 12% respondentów, o jej średnim poziomie ma przekonanie blisko co piąty badany (19,88%), a o jej złym lub bardzo złym poziomie aż 48,58% osób. Blisko co piąty ankietowany miał trudności w ocenieniu poziomu dostępności do opieki psychiatrycznej w Mieście.
- Mieszkańcy najgorzej ocenili poziom dostępności do **opieki terapeutycznej**, gdyż tylko 11,96% uważa, że jest ona na bardzo dobrym lub dobrym poziomie, a ponad połowa respondentów uznała, że jej poziom jest bardzo niski lub niski (51,86%). O średnim poziomie opieki terapeutycznej ma przekonanie co czwarty mieszkaniec (27,35%), natomiast co szósty wykazał brak wiedzy w tym zakresie (17,19%).

Tabela 24. Proszę ocenić obecny poziom dostępności do opieki psychologicznej/psychiatrycznej/terapeutycznej na terenie Gminy Miasto Koszalin. W każdym wierszu należy zaznaczyć maksymalnie jedną odpowiedź. Proszę posłużyć się sześciopunktową skalą, na której 0 oznacza „nie wiem”, 1 - „bardzo zły”, 2 - „zły”, 3 - „średni”, 4 - „dobry”, 5 - „bardzo dobry”.

	0	1	2	3	4	5
opieka psychologiczna	14,65%	20,78%	24,07%	25,41%	9,27%	5,83%
opieka psychiatryczna	18,98%	26,91%	21,67%	19,88%	9,42%	3,14%
opieka terapeutyczna	17,19%	24,51%	27,35%	18,98%	7,77%	4,19%

badanych mieszkańców jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i usprawniany jest **PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA**. Obszar ten znalazł się na 3 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII PRZEDSTAWICIELI INSTYTUCJI I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały potrzeby poszerzenia działań w zakresie promocji i ochrony zdrowia z perspektywy pracowników instytucjonalnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Wśród zidentyfikowanych potrzeb w zakresie zdrowia zwrócono w pierwszej kolejności uwagę na zdrowie psychiczne. Zdaniem respondentów na terenie Miasta **brakuje Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci**, które zapewniałoby wsparcie w formie psychiatrii, psychologa, psychoterapeuty itp. Oprócz funkcjonujących dwóch Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych na terenie Miasta **brakuje specjalistów**, a najbliższe miejsce, które zapewnia pomoc dzieciom i młodzieży znajduje się w Szczecinie lub Gdańsku.

Wśród wypowiedzi respondentów pojawiły się również głosy mówiące o tym, że w każdej szkole powinien zatrudniony być psycholog dziecięcy, gdyż pandemia odbiła swoje piętno na zdrowiu psychicznym dzieci. Wśród dzieci zauważalnych jest więcej zaburzeń lękowych oraz stanów depresyjnych, a Koszalin jako region ma dostęp do jednego szpitala psychiatrycznego w Szczecinie. Zwrócono również szczególną uwagę na sferę **opieki psychologicznej i psychiatrycznej** dla dzieci, gdyż na ten moment tylko nieliczni lekarze udzielają pomocy w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia, a problem ten cały czas narasta. W większości przypadków rodzice zdani są na prywatne leczenie, które nie jest tanie. W trakcie wywiadów respondenci podkreślali, że **nie ma problemu w dostępie do psychiatrii dla osób dorosłych**, lecz w przypadku dzieci i młodzieży sytuacja jest alarmująca.

Podkreśliłabym tutaj tą sferę opieki psychologicznej i psychiatrycznej przede wszystkim. Chodzi mi tutaj głównie o psychiatrię dziecięcą. Nie wiem, czy państwo sobie zdajecie sprawę, że w zasadzie mamy dostęp, my jako region całego Koszalina do jednego szpitala psychiatrycznego w Szczecinie. W sytuacjach interwencyjnych, kryzysowych, bo tylko w takich sytuacjach dzieci są hospitalizowane bardzo często umieszczenie dziecka w dziale jest niemożliwe niemalże. Generalnie jest więcej widocznych zaburzeń lękowych u dzieci. Więcej widocznych jest zaburzeń związanych ze stanami depresyjnymi. Takich sytuacji, kiedy trzeba interweniować, kiedy jest zagrożenie np. próbą samobójczą. To są trudne i dramatyczne sytuacje i związane ręce kiedy nie można pomóc tak? I to jest chyba dzisiaj tak palącym problemem który trzeba by było jakoś załatwić, ale nie ma recepty. Mówi się od lat, że katastrofalna sytuacja psychiatrii dziecięcej, zmniejszająca się liczba lekarzy. Z tego co ja wiem to 2 lekarzy tylko przyjmuje na fundusz, kolejka jest ogromna, potrzeb jest wiele, a reszta rodzice są skazani na wizyty prywatne i wydawanie dodatkowych pieniędzy.

W przeprowadzanych wywiadach pojawiły się również głosy mówiące o **braku endokrynologa** na terenie Miasta, **utrudnionym dostępie do rehabilitacji** oraz **szerszym dostępie do „opasek życia”** dla osób starszych, którymi nie ma się kto zająć, gdyż rodzina wyjechała do innych miast bądź za granicę.

Zdaniem respondentów w Mieście **brakuje miejsc pobytu dla osób w kryzysie** bądź z zaburzeniami psychicznymi, które nie będą szpitalem ani schroniskiem dla osób bezdomnych. Ważne, aby pomoc specjalistyczna była w zasięgu ręki tych osób.

To czego mi brakuje jeszcze patrząc na osoby w kryzysie, czy z zaburzeniami psychicznymi takiego miejsca gdzie osoba mogłaby pobyc. Żeby to nie był szpital, kiedy ona nie może być w domu np. z powodu depresji, czy jakiegoś innego zaburzenia to mieszkanie jest zapuszczone trzeba je odremontować. Żeby to nie było schronisko dla osób bezdomnych, bo to nie jest osoba bezdomna, ale żeby ta pomoc była specjalistyczna, w miarę łatwo dostępna. To jest trochę na styku niepełnosprawności, a ochrony zdrowia.

Respondenci zwrócili także uwagę na programy zdrowotne dotyczące **profilaktyki dentystycznej**, które powinny odbywać się w szkołach. Zdaniem respondentów należy zwrócić również szczególną uwagę na otyłość wśród dzieci, gdyż **brak im świadomości** w tym zakresie, a problem ten po pandemii może się nawarstwić. Podkreślono także to, że osoby starsze mają możliwość korzystania ze wsparcia psychologa bez wychodzenia z domu.

Respondenci zwrócili uwagę na funkcjonowanie **mieszkania chronionego** dla osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego, które powstało w ramach projektu *Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój*. Mieszkanie to było formą pomocy przygotowującą osoby w nim przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia, a jej celem - ułatwienie samodzielnej egzystencji i integracji ze społecznością lokalną. Projekt ten zakończył się 28.02.2021 roku. Kolejnym problemem wyróżnionym przez badanych był **brak miejsc pracy dla osób z doświadczeniem kryzysu** emocjonalnego. Zwrócono uwagę, że ci ludzie często mają wyższe wykształcenie i nie mogą pracować zmianowo, gdyż wyklucza to ich leczenie.

Jednostki oferujące pomoc osobom w kryzysie psychicznym np. Środowiskowe Domy Samopomocy zapewniają dzienną opiekę, która odbywa się maksymalnie do godziny 15. W ramach wspomnianego już powyżej projektu utworzono tzw. **„Klub Pacjenta”**, który był czynny od 15 do 20 i zapewniał pomoc psychologa, grupy terapeutycznej, pracownika socjalnego, czy doradcy zawodowego. Respondenci

powtarzali, jak ważna jest dostępność do powyższej pomocy dla osób po kryzysie, zwłaszcza tych pracujących.

Po 15 można było przyjść do takiego klubu środowiskowego dla osób w kryzysie, po kryzysie, bo często są to osoby, które pracują, są samotne i spędzają popołudnia sami w domu. Nie trzeba mieć skierowania, można przyjść porozmawiać ze specjalistą, pobyć.

W ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój w Gminie Miasto Koszalin realizowano również projekt, którego celem było zapewnienie miejsca, gdzie każda osoba w trakcie i po przebytym kryzysie mogła uzyskać wsparcie. W ramach niego utworzono **mieszkanie treningowe, 2 Kluby Pacjenta** oraz **zespoły mobilne udzielające pomocy**, które składały się z pracowników socjalnych, psychologów, ratowników medycznych i psychiatrów.

Ja bym chciała może się trochę pochwalić to co się zadziało na terenie Miasta. Nasz Szpital Psychiatryczny jest jednym z kilku ośrodków w Polsce, który realizuje projekt finansowany z POWERa „Deinstytucjonalizacja szansą na dobrą zmianę”. Chodzi o to, że powstało u nas w Mieście kilkanaście zespołów mobilnych składających się z pracowników socjalnych, psychologów, ratowników medycznych, wiem też że czasami psychiatry tam byli. I rzeczywiście dostęp do tej pomocy w domu od 2 lat uważam, że jest na dobrym poziomie. Bardzo fajnie się to sprawdziło. Przede wszystkim oni docierają do ludzi, do których my jako pomoc społeczna bardzo często nie docieramy, bo to nie są osoby, które do nas przychodzą o pomoc i nie wymagają pomocy finansowej, materialnej, a mają rzeczywiście problemy psychiczne.

W dalszej części respondenci zwrócili uwagę na osoby, które z racji choroby nie mogą być skazane i przebywają w szpitalu. Podczas trwania leczenia nie mogą ubiegać się o żadne mieszkanie socjalne, czy komunalne, a jeżeli ukończą leczenie są zmuszone udać się do Domu Miłosierdzia lub Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, które zdaniem rozmówcy nie są dobrymi miejscami dla takiej osoby. W Mieście jest **potrzeba utworzenia hosteli lub mieszkań chronionych** umożliwiających pełną aktywizację.

Koszalin ma to szczęście mieć Oddział Sądowy o podstawowym zabezpieczeniu. Czyli ludzie, którzy nie są w stanie być skazani z racji choroby na Zakład Karny trafiają na tzw. leczenie i są zwalniani wtedy kiedy osiągniemy remisję, kiedy mamy już osoby zdrowe. I teraz kuriozum zaczyna się, ponieważ oni wychodzą w pustkę, oni nie mają do kogo wyjść. Jak długo są pensjonariuszami szpitala nie są w stanie składać żadnych wniosków o mieszkanie socjalne, komunalne i inne, bo nikt takiego wniosku nie przyjmie, ponieważ oni są wtedy w szpitalu. Czyli musimy ich wypuścić pod most albo do Domu Miłosierdzia, który nie jest najłatwiejszy dla naszych pacjentów albo do Stowarzyszenia Brata Alberta, czyli do noclegowni. My potrzebujemy człowieka, która wchodzi w środowisko chroniące go przez jakiś czas. Czyli ja mówię o czymś takim jak hostele albo mieszkania chronione na ten okres przejściowy do tej pełnej aktywizacji. My jesteśmy w stanie aktywizować. Tylko nie mamy warunków, żeby te osoby gdzieś umieścić.

Wśród pozostałych problemów w zakresie ochrony zdrowia na terenie Miasta wyróżniono **brak geriatry** oraz **ginekologa dziecięcego**.

W trakcie wywiadu grupowego zwrócono uwagę na utrudniony **dostęp do specjalistów zajmujących się Zespołem Aspergera**. Zdaniem osób biorących udział w wywiadach profesjonalną pomoc w tym zakresie można uzyskać dopiero w Gdyni, gdzie funkcjonuje ośrodek diagnozujący. Jedna z osób stwierdziła, że nadal wśród nauczycieli występuje **brak świadomości** w tym zakresie oraz **brak wyczulenia**. Wskazano również na problem jakim jest współpraca na linii rodzic-szkoła.

WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I STARSZYCH

Dla potrzeb diagnozy wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.

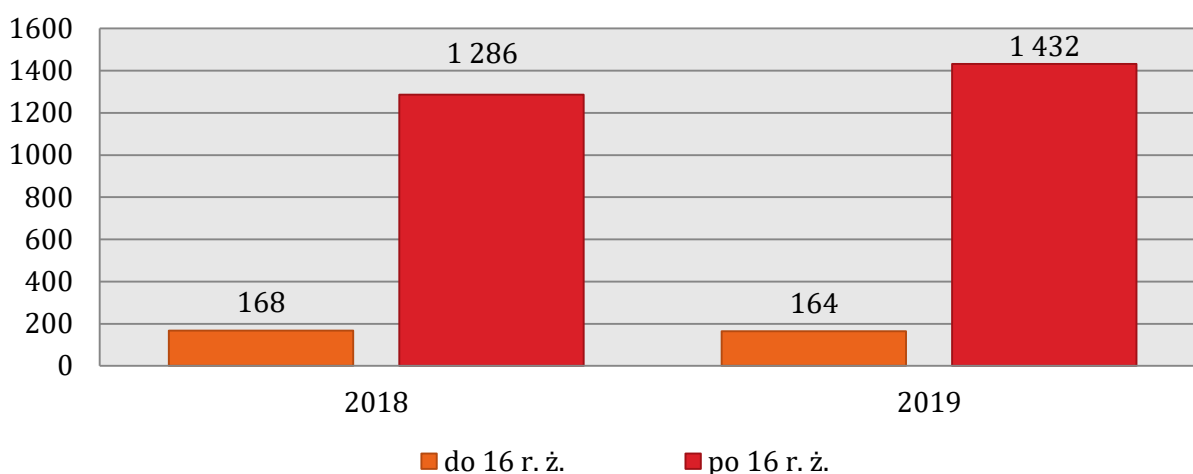

Procesy związane z wydłużającym się czasem trwania życia oraz ciągłe zmiany w strukturze demograficznej ludności stawiają przed społeczeństwem nowe wyzwania społeczne, tj. projektowanie polityki społecznej wobec osób starszych oraz wdrożenie rozwiązań, które zapewnią godną, bezpieczną aktywną starość.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Pierwszą analizowaną kwestią dotyczącą osób niepełnosprawnych jest liczba wydanych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności **orzeczeń z określeniem o niepełnosprawności**. W 2019 roku liczba wydanych orzeczeń osobie przed 16 r. ż. kształtowała się na poziomie 164, natomiast mieszkańcom po 16 r. ż. – 1 432. Oznacza to wzrost w stosunku do roku poprzedniego w przypadku starszej kategorii wiekowej.

Wykres 16. Liczba orzeczeń wydanych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności z określeniem niepełnosprawności w latach 2018-2019

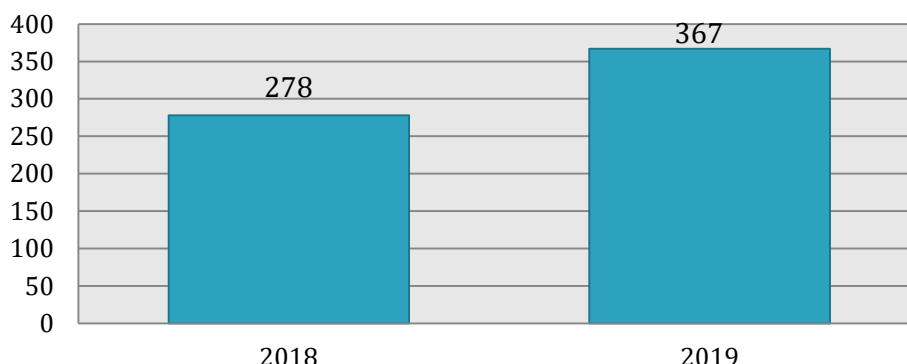

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Miejskiego programu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych na lata 2018-2022 za 2019 rok

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydaje również **karty parkingowe** dla osób niepełnosprawnych oraz dla placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się. W 2019 roku wydano 429 kart, czyli o 89 więcej niż w roku 2018.

Informacji o populacji osób niepełnosprawnych w Gminie Miasto Koszalin dostarczają również dane dotyczące liczby **orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego**, wydawanych przez Miejską Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną. Uczniowie, którzy otrzymają stosowne orzeczenie objęci zostają specjalnym programem nauczania, a także metodami pracy adekwatnymi do ich możliwości oraz potrzeb. Obserwowalny jest wzrost liczby wydanych przez MPP-P orzeczeń. W 2018 roku było to 278 orzeczeń, natomiast w 2019 roku – 367.

Wykres 17. Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju w latach 2018-2019

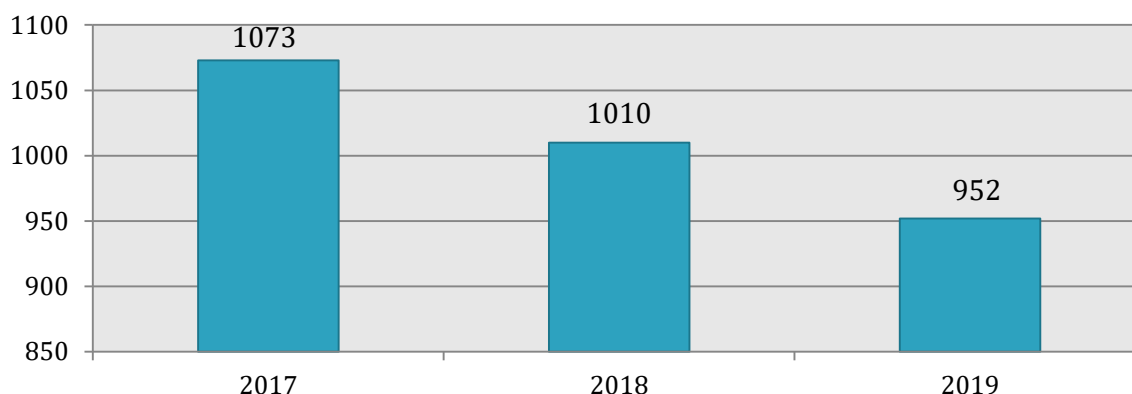

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Miejskiego programu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych na lata 2018-2022 za 2019 rok

W porównaniu do 2018 roku wzrosła również liczba wydanych przez MPP-P orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania dziecka. W 2018 roku było to 61 orzeczeń, a w 2019 roku – 71.

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z MOPR w Koszalinie z powodu niepełnosprawności. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin uległa zmniejszeniu, warto jednak dodać, że w Gminie Miasto Koszalin niepełnosprawność jest jednym z głównym powodów przyznawania pomocy społecznej. Ponadto w ostatnich latach wzrósł udział rodzin otrzymujących pomoc z omawianego powodu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 18. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. W Gminie Miasto Koszalin

realizatorami usług jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie oraz Dom Pomocy Społecznej „Zielony Taras”. Świadczone są one w formie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej, pomocy w czynnościach gospodarczych lub porządkowych. W latach 2017-2019 widoczny był systematyczny wzrost liczby osób, którym wydano decyzję o przyznaniu usług opiekuńczych.

Tabela 25. Liczba osób, którym wydano decyzje o przyznaniu usług i specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2017-2019

usługi opiekuńcze			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	323	381	409
liczba godzin	78 520	90 505	86 285,5
specjalistyczne usługi opiekuńcze			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	0	0	4
liczba godzin	0	0	238

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2019 rok

W Gminie Miasto Koszalin funkcjonują **ośrodki wsparcia dla osób niepełnosprawnych** – trzy Środowiskowe Domy Samopomocy. Jeden prowadzony jest przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną (PSONI), natomiast dwa przez Fundację na Rzecz Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Nowe Życie” w Koszalinie. W placówkach dostępnych jest łącznie 95 miejsc. W 2019 roku z usług ŚDS korzystały 104 osoby (rok wcześniej - 99, a w 2017 roku - 103)⁴.

Istotnym zasobem jest także **Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy** przy Specjalistycznym Zespole Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie. Prowadzona jest w nim całodobowa opieka obejmująca świadczenia o charakterze pielęgnacyjnym, opiekuńczym i rehabilitacyjnym z uwzględnieniem kontynuacji leczenia farmakologicznego i dietetycznego dla pacjentów niewymagających leczenia szpitalnego. W roku 2019 w Zakładzie przebywało 45 pacjentów. Obecnie realizowany jest projekt rozbudowy Zakładu.

PSONI prowadzi również **projekty na rzecz osób niepełnosprawnych**, między innymi „Zespół Mieszkalnictwa Treningowego i Wspomaganego”. Placówka działa od 2017 roku, a w jej ramach funkcjonują 2 mieszkania treningowe i 1 mieszkanie wspomagane. Mieszkania chronione oraz dwa Kluby Samopomocy prowadziła także

⁴ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.

Fundacja na Rzecz Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Nowe Życie”. Obecnie w ramach Fundacji funkcjonuje jeden Klub Samopomocy.

Zadanie z zakresu **rehabilitacji społecznej** osób niepełnosprawnych realizuje między innymi Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie. W ramach niej osoby niepełnosprawne biorą udział w Warsztatach Terapii Zajęciowej oraz turnusach rehabilitacyjnych. W Gminie Miasto Koszalin działają dwa WTZ. W 2019 roku w ich zajęciach uczestniczyły łącznie 124 osoby, czyli o 6 osób więcej niż w roku 2018.

Rehabilitacja zawodowa mająca na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego, prowadzona jest w Gminie Miasto Koszalin przez Powiatowy Urząd Pracy oraz Urząd Miejski. Na terenie Miasta realizowane są działania promujące zatrudnienie osób niepełnosprawnych, informujące o możliwościach uzyskania wsparcia w formie aktywizacji zawodowej, a także pobudzające aktywność pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych. Organizowane są między innymi warsztaty, szkolenia i kursy aktywizujące oraz motywujące osoby niepełnosprawne do podjęcia zatrudnienia, prowadzona jest współpraca ze szkołami w celu dokonania wyboru kierunku dalszej nauki dostosowanej do zainteresowań oraz predyspozycji fizycznych i intelektualnych osób niepełnosprawnych do nauki zawodu.

Ze sprawozdań z działalności PUP w Gminie Miasto Koszalin wynika, że w ostatnich latach wzrósł **udział osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne** w Powiatowym Urzędzie Pracy, w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin. W 2017 roku stanowili oni 8,4%, z kolei w 2019 roku – 10,8%. Większość niepełnosprawnych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne, stanowią osoby długotrwale bezrobotne (65%).

Tabela 26. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba	226	226	237
udział (%)	8,4	9,0	10,8

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważnym zadaniem, które jest realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych to **dowóz uczniów do szkół oraz przewóz innych osób niepełnosprawnych**. Zadanie to jest prowadzone przez szkoły: ZS Nr 12 na rzecz 44 uczniów i SOSW na rzecz 67 wychowanków. Ponadto Urząd Miejski w Koszalinie refundował koszty przewozu dwojgu dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej przez rodziców do ośrodków szkolno-wychowawczych znajdujących się poza Gminą Miasto Koszalin (Sławno, Police).

Instytucje samorządowe oraz organizacje pozarządowe organizują na terenie Gminy Miasto Koszalin **imprezy integrujące** społeczność lokalną dedykowane osobom niepełnosprawnym. Do cyklicznie prowadzonych imprez, których celem jest przezwyciężanie stereotypów oraz zwiększanie udziału osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym Miasta, należą między innymi: Europejski Festiwal Filmowy „Integracja Ty i Ja”, Dzień Godności, czy też Ogólnopolski Integracyjny Plener Artystyczny. Systematycznie prowadzone są **kampanie profilaktyczne/informacyjne** mające na celu kształtowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych, czy też poszerzanie wiedzy w zakresie przyczyn niepełnosprawności.

Od 2015 roku na terenie Gminy Miasto Koszalin funkcjonuje **Dom Pomocy Społecznej „Zielony Taras”**. Przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku i osób przewlekle somatycznie chorych. DPS dysponuje 89 miejscami, w tym dostępne są trzy miejsca pobytu czasowego.

Mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin przebywali również w DPS poza Miastem, co wynika z ograniczonej liczby miejsc oraz braku odpowiedniego typu DPS na terenie Miasta. W latach 2017-2019 liczba mieszkańców Gminy Miasto Koszalin przebywających w domach pomocy społecznej utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

Tabela 27. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019 (stan na koniec roku)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
DPS poza Koszalinem	130	134	130
DPS w Koszalinie	87	85	87

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Miejskiego programu na rzecz osób starszych na lata 2018-2022 za 2019 rok

Od początku 2018 roku Dom Pomocy Społecznej „Zielony Taras” realizuje projekt „Rozwój usług opiekuńczych w Gminie Miasto Koszalin”. W 2018 roku **usługami opiekuńczymi** w ramach projektu objętych zostało 10 osób, natomiast w 2019 roku

9 osób. Uczestnicy mogli skorzystać także ze specjalistycznych porad prawnika i psychologa.

Do istotnych zasobów w zakresie opieki i wsparcia osób starszych na terenie Gminy Miasto Koszalin należą: **Dzienny Dom Pomocy „Złoty Wiek”** oraz **Dzienny Dom Pogodna Jesień „Senior+”** oraz **Klub Seniora**. Podmioty te prowadzone są przez Dom Pomocy Społecznej w Gminie Miasto Koszalin. W 2018 roku z zajęć korzystało 76 osób, a w 2019 roku – 77. Głównym celem ich działalności jest zapewnienie wsparcia dla koszalińskich seniorów w zakresie usług socjalno-bytowych, usług wspierających w postaci terapii zajęciowej, pomocy socjalno-prawnej, wsparcia kryzysowego, zajęć pobudzających aktywność ruchową oraz zajęć kulturalnych.

Do osób starszych adresowany jest także **Koszaliński Program „Lek dla Seniora” na lata 2019-2022**. Program skierowany jest do osób, które ukończyły 60 lat, są przewlekle chore i znajdują się w trudnej sytuacji finansowej. W 2019 roku wsparcia udzielono 103 seniorom.

Od 2017 roku mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin mogą korzystać z **Teleopieki**, polegającej na sprawowaniu opieki przez centrum monitoringu prowadzone przez firmę zewnętrzną przez 24 h, 7 dni w tygodniu, przyjmowaniu zgłoszeń SOS od podopiecznych za pomocą czerwonego przycisku lub telefonu, wzywaniu Pogotowia Ratunkowego, Policji, Straży Miejskiej (w przypadku nagłej sytuacji zagrażającej życiu lub odniesionych przez seniora obrażeń), kontakcie z rodziną podopiecznego lub osobą wskazaną, celem udzielenia pomocy czy wsparcia. W 2019 roku z Teleopieki skorzystały 143 osoby starsze (o 40 osób więcej niż w roku 2018).

Do programów wsparcia na rzecz osób starszych należy także **Koszalińska Karta Seniora**. Program ma na celu: zwiększenie dostępu do usług publicznych poprawiających jakość życia seniorów, podniesienie aktywności i sprawności seniorów, poprzez zwiększenie dostępności do dóbr kultury oraz zachęcanie do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i edukacyjnych, umożliwienie seniorom rozwoju pasji i zainteresowań oraz aktywnego spędzania czasu wolnego, a także kształtowanie pozytywnego wizerunku koszalińskich seniorów. W 2019 roku wydano 1 313 Kart, z kolei od początku realizacji Programu – 13 950 Kart.

W 2014 roku została powołana **Koszalińska Rada Seniorów**. Celem działania Rady jest służenie społeczności seniorów oraz wspieranie i reprezentowanie ich zbiorowych interesów poprzez ścisłą współpracę z władzami Miasta oraz organizacjami

i instytucjami, które zajmują się problemami seniorów. Działania na rzecz seniorów podejmowane były również przez **Miejskiego Rzecznika Konsumentów**. W 2019 roku osoby starsze stanowiły 28% klientów Biura. Pomoc osobom starszym w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych realizuje **Zarząd Budynków Mieszkalnych**. W 2019 roku pomógł on łącznie 22 seniorom. Zadania na rzecz poprawy jakości życia seniorów oraz osób niepełnosprawnych prowadzi również **Zarząd Dróg i Transportu**, między innymi poprzez likwidację barier architektonicznych, dostosowanie budynków użyteczności publicznej oraz infrastruktury drogowej do potrzeb osób starszych. Działania na rzecz osób starszych w obszarze bezpieczeństwa osób starszych prowadzi z kolei **Komenda Miejska Policji**. Organizowane są kampanie, spotkania, szkolenia oraz zajęcia warsztatowe i działania informacyjno-edukacyjne w tym zakresie.

Na terenie Gminy Miasto Koszalin organizowanych jest szereg różnych działań w zakresie **kultury, sportu i rekreacji na rzecz osób starszych**. Zadania te realizowane są przez Centrum Kultury 105, Koszalińską Bibliotekę Publiczną, muzea, Filharmonię Koszalińską, Bałtycki Teatr Dramatyczny czy też Park Wodny. Seniorzy mogą uczestniczyć również w zajęciach **Uniwersytetów Trzeciego Wieku** przy Wyższej Szkole Zawodowej i Politechnice Koszalińskiej oraz korzystać z następujących **Klubów Seniora**: Klub Seniora przy KSM Przylesie „KANION”, Klub Seniora „Bałtyk” i „Na Skarpie” KSM „Na Skarpie” oraz Klub Seniora przy Radzie Osiedla „Tysiąclecia”.

Zasoby w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i starszych występujące na terenie Gminy Miasto Koszalin przedstawia poniższa tabela. Uwzględniony został także zakres działalności poszczególnych podmiotów.

Tabela 28. Zasoby Gminy Miasto Koszalin w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i starszych wraz z obszarem ich działalności

L.P.	Nazwa	Zakres działalności
1	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie	Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych dofinansowywanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych, współpraca z organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz osób niepełnosprawnych.

2	Pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych w Urzędzie Miejskim	Opracowywanie programów dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, opiniowanie projektów dotyczących działań na rzecz osób niepełnosprawnych, prowadzenie nadzoru nad zadaniami w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wynikających z ustawy i programów PFRON, inicjowanie i koordynowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności, aktualizowanie danych stowarzyszeń i pracodawców działających na rzecz osób niepełnosprawnych, współpraca z Powiatową Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych, współpraca i kontakt z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
3	Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	Prowadzenie wszelkich spraw związanych z wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności i o wskazaniach do ulg i uprawnień oraz wydawanie legitymacji dokumentujących niepełnosprawność i stopień niepełnosprawności oraz ich duplikatów, a także kart parkingowych.
4	Miejskie jednostki kultury, sportu, rekreacji	Organizowanie wydarzeń, zajęć, warsztatów itp. dedykowanych osobom starszym i niepełnosprawnym.
5	Uniwersytety Trzeciego Wieku i Kluby Seniora	Organizowanie zajęć, warsztatów i spotkań dla osób starszych.
6	Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc	Prowadzenie stacjonarnej placówki prowadzącej całodobową opiekę (Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy).
7	Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi, z zachowaniami dysfunkcyjnymi, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, oraz ich rodzin.
8	Powiatowy Urząd Pracy	Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych, usługi w zakresie: pośrednictwa pracy poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, organizacji szkoleń.
9	Przedszkola i szkoły integracyjne	Usługi edukacyjne, wspomaganie rozwoju i terapii osób niepełnosprawnych.

10	Szkoły wyższe	Pomoc w dokonaniu wyboru kierunku dalszej nauki do stosowanej do zainteresowań i predyspozycji fizycznych i intelektualnych uczniów/ słuchaczy.
11	Środkowopomorskie Centrum Zdrowia Psychicznego MEDiSON	Docieranie do pacjentów w ich miejscu zamieszkania.
12	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną (PSONI)	Działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenie warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, działanie na rzecz ochrony ich zdrowia oraz wspieranie ich rodzin, prowadzenie ŚDS, mieszkań treningowych i mieszkania wspomagane.
13	Fundacja na Rzecz Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Nowe Życie”	Działania zmierzające do poprawy warunków opieki medycznej i socjalnej nad osobami z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami oraz profilaktyki w zakresie zdrowia psychicznego i uzależnień oraz działalność edukacyjno-szkoleniowa, prowadzenie ŚDS oraz klubów samopomocy.
14	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „IKAR”	Integracja środowisk osób niepełnosprawnych poprzez propagowanie czynnej działalności kulturalnej i sportowej oraz poprzez wzajemną pomoc społeczną.
15	Stowarzyszenie Koszaliński Klub „Amazonka”	Pomoc kobietom z problemami onkologicznymi z powodu raka piersi, organizowanie rehabilitacji ruchowej i psychologicznej, pomoc w zaopatrzeniu ortopedycznym, szkolenia mieszkank miasta w zakresie badania palpacyjnego piersi.
16	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ich Rodzin i Przyjaciół „Przystań”	Ochrona zdrowia psychiatrycznego, ochrona praw obywatelskich osób chorych psychicznie, kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie problemów ludzi objętych leczeniem psychicznym i propagowanie idei psychiatrii humanistycznej, pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, działalność charytatywna.
17	Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej	Działalność charytatywna, pomoc społeczna, działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, organizacja wolontariatu.

18	Stowarzyszenie Koszalińskie Centrum Wolontariatu	Wspieranie działań organizacji pozarządowych, zespołów i osób prywatnych działających na polu pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych, chorych, nieprzystosowanych społecznie, wymagających wsparcia edukacyjnego, wykluczonych społecznie i technologicznie poprzez oferowanie im pomocy świadczonej przez wolontariuszy.
19	Dom Pomocy Społecznej „Zielony Taras”	Świadczenie usług opiekuńczych, całodobowa opieka oraz zaspokajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych mieszkańcom w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych, prowadzenie dwóch Dziennych Domów Pomocy, Klubu Seniora oraz realizacja programu Teleopieki.
20	Fundacja Ochrony Zdrowia „Uno Vita”	Inicjowanie, podejmowanie i popieranie wszelkich form pomocy na rzecz osób potrzebujących pomocy, a w szczególności osób niepełnosprawnych i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem osób z wadą słuchu, wzroku, mowy i ruchu, działalność medyczna, naukowa, oświatowo-kulturalna, wychowawcza, charytatywna i opiekuńcza, opieka i pomoc społeczna, rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
21	Koszalińskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym	Inicjowanie lub udzielanie pomocy w różnych formach dla osób autystycznych, z cechami autyzmu i jego spektrum zaburzeniami sprzężonymi, upośledzeniem umysłowym oraz chorobą psychiczną, a także dla ich rodzin, w sprawach dotyczących poprawy zdrowia, warunków socjalnych, ich sytuacji materialnej i adaptacji w społeczeństwie ludzi zdrowych.
22	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Okręgowy	Poprawa warunków socjalno-bytowych emerytów, rencistów i inwalidów oraz pomoc w uczestniczeniu w życiu społecznym i współdziałaniu z organami władzy administracji publicznej, samorządowej jak też organizacjami społecznymi, gospodarczymi i spółdzielczymi.
23	Polski Związek Głuchych - Specjalistyczna Poradnia Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu	Diagnoza zaburzeń słuchu i mowy u noworodków, małych dzieci, młodzieży i dorosłych, dbanie o prawidłowy rozwój, specjalistyczna opieka.
24	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków	Działanie na rzecz poprawy sytuacji prawnej, ekonomicznej i zdrowotnej osób chorych na cukrzycę.

25	Polski Związek Głuchych – Terenowy Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Nieśłyszących	Zrzeszanie, rehabilitacja i aktywizacja osób głuchych i innych osób z uszkodzonym słuchem oraz ich integracja ze środowiskiem osób słyszących, wspólne rozwiązywanie problemów oraz działania w kierunku wyrównywania szans rozwojowych, edukacyjnych, zawodowych.
26	Polski Związek Niewidomych, Okręg Zachodniopomorski, Koło w Koszalinie	Pomoc osobom niewidomym i słabowidzącym oraz ich bliskim w adaptacji do nowych warunków życia, udzielanie porad i informacji, wsparcie psychologiczne w procesie rehabilitacji oraz integracji, edukacja społeczeństwa.
27	Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego	Działania na rzecz poprawy jakości życia osób ze stwardnieniem rozsianym o zapewnienie dostępu do leczenia i rehabilitacji.
28	Stowarzyszenie Hospicjum im. św. M. Kolbego	Niesienie pomocy chorym, znajdującym się w terminalnym okresie choroby, zaspokojenie wielorakich cielesnych, psychicznych, socjalnych i duchowych potrzeb chorego oraz zapewnienie wsparcia ich rodzinom podczas choroby i w okresie osierocenia po śmierci bliskiej osoby.
29	Stowarzyszenie Integracji Międzypokoleniowej „Aktywni razem”	Prowadzenie, wspieranie i promowanie działalności kulturalnej i artystycznej wszystkich środowisk, w tym osób niepełnosprawnych, a także kształtowanie świadomego odbioru kultury i sztuki, prowadzenie działalności społecznej i prospołecznej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób niepełnosprawnych, seniorów oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
30	Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Bądźmy Razem”	Działanie na rzecz wszechstronnego rozwoju osób niepełnosprawnych intelektualnie, tworzenie warunków do ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin.
31	Stowarzyszenie Sportu Niepełnosprawnych „Start”	Organizowanie i rozwijanie kultury fizycznej sportu, rehabilitacji, turystyki i czynnego wypoczynku w środowisku osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem dyscyplin paraolimpijskich.
32	Okręgowa Izba Pielęgniarek	Organizowanie konferencji, warsztatów i szkoleń dla pielęgniarek i położnych związanych z opieką nad osobami starszymi.
33	Stowarzyszenie „Siła Integracji”	Działanie na rzecz osób niepełnosprawnych.

34	Komenda Miejska Policji	Organizowanie spotkań, zajęć, warsztatów dotyczących bezpieczeństwa osób starszych.
35	Spółdzielnia Socjalna „Feniks”	Usługi z zakresu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi w miejscu zamieszkania podopiecznego, wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dostępnych sprawozdań, raportów oraz analiz

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII JEGO MIESZKAŃCÓW

W niniejszy podrozdziale przedstawione zostały potrzeby poszerzenia oferty wspierania osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych z Gminy Miasto Koszalin.

Najczęściej badani wskazywali na **zapewnienie rehabilitacji** (64,87%), **możliwość wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego** (50,82%) oraz **zapewnienie całodobowej opieki** (49,03%). W dalszej kolejności respondenci wyróżnili pomoc w czynnościach domowych, zapewnienie towarzystwa (44,10%), prowadzenie usług opiekuńczych (43,65%), doraźne wsparcie usługowe np. dostarczanie żywności, drobne naprawy, zakupy (42,00%) oraz specjalistyczną pomoc np. psychologa, psychiatry (41,26%). Z deklaracji co trzeciego badanego wynika, że na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba organizowania dowozu/transportu dla osób z niepełnosprawnością (37,07%), prowadzenia placówek wsparcia dziennego (33,18%) oraz organizowania różnorodnych form spędzania czasu wolnego (32,59%). Z zebranych danych wynika, że za organizowaniem kursów, warsztatów, zajęć podnoszących wiedzę, rozwijających zainteresowania jest 30,04% mieszkańców, natomiast co czwarty respondent opowiedział się za rozpowszechnianiem informacji o dostępnych formach pomocy (25,86%), organizowaniem wydarzeń/imprez integracyjnych (24,22%) oraz organizowaniem szkoleń dla opiekunów faktycznych (23,47%). Można zauważyć również, że co piąty badany mieszkaniec Gminy Miasto Koszalin uważa, że należy zwiększyć liczbę organizowanych kampanii społecznych podnoszących świadomość w zakresie potrzeb i problemów osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych (20,03%), natomiast blisko co piąty badany mieszkaniec opowiedział się za wspieraniem działalności/inicjowaniem powstawania nowych organizacji pozarządowych oferujących wsparcie dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych (18,09%). Najmniejszy odsetek respondentów

twierdzi, że na terenie Miasta jest potrzeba poszerzenia oferty wspierania osób z niepełnosprawnością i osób starszych w zakresie organizowania grup wsparcia/grup samopomocowych (16,44%). Wśród innych odpowiedzi mieszkańcy zwrócili uwagę na kwestie wykluczenia cyfrowego osób starszych, organizację kursów dla opiekunów, czasową opiekę nad niepełnosprawnym np. 2-3 godzinną, wsparcie opiekunów osób z Alzheimerem, wsparcie asystenta dla osób niepełnosprawnych, szybszy dostęp do specjalistów i rehabilitacji.

Tabela 29. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania osób z niepełnosprawnością i osób starszych?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
zapewnienie rehabilitacji	64,87%	434
możliwość wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego	50,82%	340
zapewnianie całodobowej opieki	49,03%	328
pomoc w czynnościach domowych, zapewnianie towarzystwa (wolontariat/usługi sąsiedzkie)	44,10%	295
prowadzenie usług opiekuńczych	43,65%	292
doraźne wsparcie usługowe (poza zapewnionymi ustawowo), np. dostarczanie żywności, drobne naprawy, zakupy	42,00%	281
specjalistyczna pomoc (psycholog, psychiatra, itp.)	41,26%	276
organizowanie dowozu/transportu dla osób z niepełnosprawnością	37,07%	248
prowadzenie placówek wsparcia dziennego	33,18%	222
organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego	32,59%	218
organizowanie kursów, warsztatów, zajęć podnoszących wiedzę, rozwijających zainteresowania	30,04%	201
rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy	25,86%	173
organizowanie wydarzeń/imprez integracyjnych	24,22%	162
organizowanie szkoleń dla opiekunów faktycznych	23,47%	157
organizowanie kampanii społecznych podnoszących świadomość w zakresie potrzeb i problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnością	20,03%	134
wspieranie działalności/inicjowanie powstawania nowych organizacji pozarządowych oferujących wsparcie dla osób z niepełnosprawnością i osób starszych	18,09%	121

organizowanie grup wsparcia/grup samopomocowych	16,44%	110
nie mam zdania	3,89%	26
inne	1,20%	8
żadne z powyższych	0,30%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

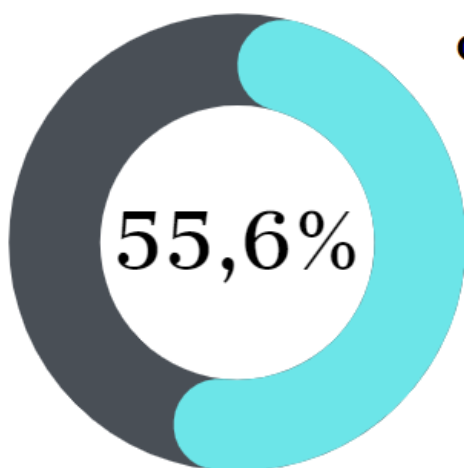
Analizując wyniki uzyskane w trakcie badania mieszkańców pod kątem potrzeb osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych można zauważyć, że najwyższy odsetek respondentów uważa, że na terenie Gminy Miasto Koszalin należy **zapewnić transport dla osób starszych** np. „taksówka dla seniora” (60,99%), **wprowadzić usługi porządkowe** np. mycie okien, porządkowanie nagrobków, usługi pralnicze (60,54%), **organizować pomoc przy naprawie rzeczy codziennego użytku** (57,70%), jak również **wypożyczać sprzęt rehabilitacyjny** (54,86%). W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na usługi pielęgnacyjne np. mobilną pielęgnację paznokci (39,91%), szkolenia dla opiekunów faktycznych (32,74%) oraz szkolenia z zakresu pierwszej pomocy (30,64%). Wśród innych odpowiedzi mieszkańcy wyróżnili transport dla osób z dziennych Domów Pomocy Społecznej, organizowanie całodobowej opieki dla osób opuszczających szpital, zapewnienie mobilnej pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych, prowadzenie grup wsparcia dla opiekunów osób z chorobą Alzheimera, jak również na okresowe odświeżanie mieszkań i naprawę sprzętu.

Tabela 30. Które z poniższych usług społecznych dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością uważa Pan/i za potrzebne do prowadzenia/realizowania na terenie Gminy Miasto Koszalina?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
zapewnienie transportu dla osób starszych (taksówka dla seniora)	60,99%	408
usługi porządkowe (mycie okien, porządkowanie nagrobków, usługa pralnicza)	60,54%	405
pomoc przy naprawie rzeczy codziennego użytku	57,70%	386
wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego	54,86%	367
usługi pielęgnacyjne (np. mobilna pielęgnacja paznokci)	39,91%	267
szkolenia dla opiekunów faktycznych	32,74%	219
szkolenia z zakresu pierwszej pomocy	30,64%	205
nie mam zdania	5,53%	37

inne	1,05%	7
żadne z powyższych	0,30%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

badanych mieszkańców jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i usprawniany jest **WSPIERANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH**. Obszar ten znalazł się na 1 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII PRZEDSTAWICIELI INSTYTUCJI I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Kolejny blok tematyczny poruszany podczas wywiadu dotyczył kwestii wspierania osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów na terenie Gminy Miasto Koszalin. W trakcie badania przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych określili problemy, z którymi najczęściej spotykają się osoby starsze i niepełnosprawne zamieszkujące Miasto, a także wskazali główne obszary oraz potrzeby w zakresie poszerzania usług świadczonych na rzecz tych mieszkańców.

W pierwszej kolejności zapytano respondentów o problemy, jakie w ich opinii dotyczą najczęściej osoby starsze i niepełnosprawne na terenie Gminy Miasto Koszalin. Wyniki badań ankietowych mają swoje odzwierciedlenie w wywiadach fokusowych, gdyż zarówno przedstawiciele instytucji oraz organizacji pozarządowych wskazali na **zapewnienie transportu dla osób niepełnosprawnych oraz starszych**, natomiast w przypadku ankiet 37% mieszkańców widzi potrzebę poszerzenia oferty w tym zakresie, a niemal 61% uważa za potrzebne utworzenie „taksówki dla seniora”. Z wywiadów wynika, że placówka wsparcia dziennego jest na obrzeżach Miasta i dojazd do niej jest utrudniony. Jeśli osoby do niej uczęszczające nie mają rodziny, która mogłaby zapewnić im transport, to są one skazane na pozostanie w domu lub dojechanie taksówką, na którą nie wszyscy mogą sobie pozwolić z powodu niskich środków finansowych.

Transport dla osób niepełnosprawnych, z niepełnosprawnością ruchową i dla osób starszych. Powiedzmy, że taka osoba no nie ma rodziny tutaj i chciałaby gdziekolwiek wyjść to do przystanku dojdzie albo nie dojdzie. Z tego przystanku też dalej gdzieś, a jeszcze jest droga powrotna. Zostaje jej taksówka, nie zawsze też do tej taksówki wejdzie, jeżeli jest na wózku to już w ogóle.

Wśród problemów dotyczących osoby starsze i niepełnosprawne respondenci wyodrębnili **utrudniony dostęp do specjalistów, długi czas oczekiwania na wizytę** oraz rehabilitację, jak również trudności w umieszczeniu w Zakładach Opiekuńczo-Leczniczych.

Zdaniem badanych w Mieście powinno organizować się **krótkie szkolenia** na zasadzie broszury bądź wizyty i pokazanie, jak opiekować się osobom niepełnosprawną bądź starszą, żeby nie zrobić jej krzywdy.

W związku ze starzejącym się społeczeństwem, czy z ilością osób wymagających takiej pomocy w domu, że rodziny bywają zostawione same sobie. Rodziny nie mają takiego wsparcia w opiece, ale też w przygotowaniu ich do opieki nad rodzicami, nad małżonkami. Niezależnie od wieku, bo ktoś czasami po wypadku i tu czasami bywa problem.

Kolejnym zauważalnym problemem jest **rozpad więzi i relacji rodzinnych**, gdyż większość osób młodych wyjechała do innego miasta bądź za granicę, a osoby starsze pozostały samotne. Niejednokrotnie zwrócono także uwagę na **złe warunki mieszkaniowe**, w tym **potrzeby remontowe**, o których wspomniało ponad 57% mieszkańców wypełniających kwestionariusz ankiety.

Podczas rozmowy respondenci wspomnieli również o istniejących **barierach architektonicznych** w Mieście. Podkreślano, że Gmina Miasto Koszalin od lat je eliminuje, lecz sytuacja nadal nie wygląda dobrze. Wśród problemów badani wyróżnili brak wind, brak ławek w przestrzeni miejskiej oraz ograniczone środki finansowe na eliminowanie barier. Respondenci zwrócili uwagę, że niektóre szkoły, przedszkola i instytucje kulturalne nie mają podjazdów dla wózków inwalidzkich, a stan dróg i chodników przy szpitalu, Domu Seniora i innych budynkach pozostawia wiele do życzenia. Wśród pozytywnych aspektów część badanych wskazywała na autobusy niskopodłogowe oraz wyposażenie budynków w windy i dźwigi.

O ile budynki są dostosowane do osób niepełnosprawnych to o ile dotarcie do nich jest praktycznie niemożliwe. Bo cóż z tego, że mamy piękne dźwigi, piękne windy, szalenie kosztowne. Kiedy dotarcie do samego dźwigu osobie poruszającej się na wózku, czy przy pomocy kul jest praktycznie niemożliwe. Dom Seniora przy ul. Piłsudskiego jest piękną instytucją, ale ja kiedyś próbowałam przejechać przez tę ulicę rowerem. Przyznaję jest to wyczyn.

W swoich wypowiedziach respondenci zwracali uwagę, że na terenie Miasta **prężnie rozwijana jest polityka senioralna**. Badani odpowiadali, że w Gminie Miasto Koszalin funkcjonuje „Koszalińska Karta Seniora”, która zapewnia system zniżek dla osób starszych oraz Kluby Seniora, dzięki którym osoby starsze mogą aktywnie spędzać czas i integrować się z innymi mieszkańcami. Miasto może pochwalić się także funkcjonującym systemem teleopieki, dzięki któremu seniorzy mają zapewnioną całodobową opiekę i są wyposażeni w opaskę, która umożliwia wezwanie pomocy w nagłych wypadkach po wciśnięciu przycisku SOS. W Mieście wprowadzane są różne programy na rzecz osób starszych np. „Lek dla Seniora”, dzięki któremu mieszkańcy otrzymują dofinansowanie do zakupu leków, czy organizowany w poprzednich latach „Zjedz obiad z seniorem” przez Fundację „Zdążyć z Miłością”.

Przede wszystkim „Karta Seniora”, która cieszy się bardzo dużą popularnością. Ponad 14 tysięcy osób w tej chwili mamy. Mamy usługę teleopieki, która dobrze działa i jest duże zapotrzebowanie na tą usługę. Ten program oddłużania czynszowego, no i teraz z inicjatywy mieszkańców mamy 3 Kluby Seniora. Wszelkie sprawy inwestycyjne zostały już zakończone, wyposażenie też zostało zakupione, mamy nadzieję, jak tylko będzie taka możliwość, że ten klub uruchomi swoją działalność.

Wśród **zasobów instytucjonalnych w zakresie niepełnosprawności** zarówno osób dorosłych, jak i dzieci respondenci wymienili szkoły i przedszkola specjalne, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz trzy Środowiskowe Domy Samopomocy – dla osób przewlekle psychicznie chorych, z zaburzeniami oraz dla osób z upośledzeniem umysłowym. Ponadto na terenie Miasta działa Koszalińskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym, Niepubliczna Poradnia Zdrowia dla osób z Autyzmem oraz wspomniany już we wcześniejszym podrozdziale „Klub Pacjenta” zapewniający popołudniową pomoc dla osób po kryzysach. Zdaniem respondentki **brakuje miejsc, które oferowałyby takie wsparcie.**

Kluby Pacjenta były naprawdę fajne, bo można było się wieczorem spotkać. Wiezorami też człowiek wchodzi w taki tryb towarzyski. Takich miejsc brakuje, w których można by było zorganizować nawet grupy wsparcia. My jesteśmy w stanie zagwarantować personel żeby poprowadził, po moderował takie spotkanie.

W dalszej kolejności respondenci mieli wskazać, jakie ich zdaniem działania należy podejmować w szerszym zakresie na terenie Gminy Miasta Koszalin w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów występujących wśród osób starszych oraz niepełnosprawnych.

Zdaniem badanych w Mieście **brakuje psychiatry dziecięcego**, jak również powinien być zwiększony dostęp do **lekarzy specjalistów** oraz **rehabilitacji**. Należy poszerzyć dostępność do form pomocy dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością, aby wchodząc w wiek szkolny skutki niepełnosprawności były jak najmniejsze. Jedna z wypowiedzi wskazuje na to, że ilość potrzeb i diagnoz z roku na rok wzrasta.

Poszerzyć dostępność rodziców do wszelkich form pomocy w aspekcie rodzin i dzieci zagrożonych niepełnosprawnością. Na tym poziomie niski, kiedy dziecko jest małe, kiedy w zasadzie można zrobić najwięcej. Żeby ono wchodząc w wiek szkolny było jak najlepiej zaopiekowane, zrehabilitowane żeby te skutki niepełnosprawności były jak najmniejsze. Są realizowane różne programy np. rządowy „Za życiem”, ale to wszystko jest za mało. Ilość potrzeb i diagnoz co roku rośnie. W związku z tym jakby tutaj należałoby w tym temacie wiele zrobić.

Wśród potrzeb wykazano **zwiększenie liczby asystentów osób niepełnosprawnych**, którzy zapewniłoby pomoc w codziennych czynnościach. W opinii rozmówców opieka ta mogłaby się odbywać na zasadzie pojedynczych usług, a nie całodniowego wsparcia.

Wśród potrzeb respondenci wyodrębnili **integrację** osób niepełnosprawnych z mieszkańcami Miasta, gdyż zauważalny jest **brak tolerancji**. W Gminie Miasto Koszalin organizowany jest dzień godności osób z niepełnosprawnością intelektualną, dzień osób z autyzmem oraz Europejski Festiwal Filmowy „Integracja Ty i Ja”, lecz działania te zdaniem respondentów są niewystarczające. Poniższe wypowiedzi mają swoje odzwierciedlenie w badaniach ankietowych, gdyż co czwarty badany mieszkaniec Miasta stwierdził, że na jego terenie widzi potrzebę zwiększenia liczby organizowanych wydarzeń i imprez integrujących. Takie działania powinny zacząć odbywać się na osiedlach, jako wydarzenia sąsiedzkie, które w pierwszej kolejności integrowałyby społeczność lokalną.

Mamy też dzień godności osób z niepełnosprawnością intelektualną. Mamy w Koszalinie też działania związane z dniem z autyzmem. Natomiast to się obraca w jednym kręgu, nie ma integracji osób z niepełnosprawnością i bez niepełnosprawności.

Nasuwa mi się słowo integracja, bo ja obserwuje ostatnimi czasy, bo mam taką rodzinę pod opieką. Brak tolerancji jakby ze strony osób zdrowych w stosunku do tych niepełnosprawnych, szczególnie niepełnosprawnych intelektualnie, czy to dziecko, czy dorosły. Sąsiedzi potrafią tak umilić życie takiej rodzinie, w której jest niepełnosprawne dziecko, które hałasuje i zachowuje głośno z powodu choroby. Ludzie niby są tolerancyjni, ale na odległość, a jeżeli spotyka to mnie i jest to sąsiad za ścianą to już nie, bo ja chce mieć spokój za ścianą.

Zdaniem badanych w Mieście jest duże pole do **współpracy międzypokoleniowej**. Seniorzy mają do zaoferowania swoją wiedzę, życiowe doświadczenie, wspomnienia i unikatowe zawody, natomiast młodzież może podzielić się wiedzą i doświadczeniem związanym z obsługą nowych technologii.

Seniorzy mają unikalne zawody, wspomnienia, wiedzę, umiejętności, natomiast młodzież też ma wiele rzeczy do zaoferowania, umiejętności komputerowe, wytłumaczenie, jak na tym smartfonie się poruszać. Jest bardzo duże pole żeby się gdzieś spotkać tu po środku, powymieniać się tym.

Ja mam takie wrażenie, a bardzo często zdarza mi się współpracować na różnych polach z organizacjami pozarządowymi – seniorzy troszkę zamknęli się w tych swoich organizacjach, a młodzież w swoich. Gdzieś brakuje takiego punktu stykowego.

W zakresie potrzeb respondenci zwrócili uwagę na wspomniane już wyżej **łączenie pokoleń** oraz utworzenie sieci **wolontariuszy**, którzy pomagaliby starszym, samotnym osobom „podtrzymywać zainteresowania, pójść i wypożyczyć książki, poczytać czasami nawet tę książkę, albo wyjść na spacer, na ławkę i posiedzieć razem”. Podkreślono również, że problem **samotności** wśród osób starszych nasilił się przez pandemię, która spowodowała zamknięcie w domach. Wolontariat pozwoliłby również na sąsiedzką integrację i wspólne działania.

Ludzie są strasznie samotni i robią przez to głupoty. Normalne fora, które były poświęcane jakimś zwykłymi rzeczami, nagle okazują się forami gdzie ludzie szukają wsparcia i rozmów. Więc oprócz tego, że wspieramy, ale po prostu taka życzliwość i zwykłe bycie z kimś, czy rozmowa. Ja mam taki pomysł, bo przez ten COVID wszyscy tego doświadczamy, a osoby, które w ogóle nie mają rodziny, są samotne, nie mają nikogo no to dla mnie jest przerażające.

Dla mnie nasi seniorzy są ogromnym potencjałem, którego nie wykorzystujemy. Mają taki bagaż doświadczeń, wiedzę życiową i super są mentorami w wolontariacie. Tylko tych osób jest niewiele, bo one siedzą zamknięte w domach.

Z badań wynika, że emeryci mają niską świadomość i uważają, że kluby seniora nie są dla nich. Z innych opinii respondentów wynika, że kluby dla osób starszych powinny znajdować się w każdej dzielnicy Miasta. Według badań przeprowadzanych na rzecz Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych, tylko 6% seniorów angażuje się w różne grupy np. kluby osiedlowe, czy Uniwersytet Trzeciego Wieku.

W zakresie potrzeb dla osób starszych zwrócono uwagę na **usługi remontowe**, o których wspomniał również znaczny odsetek ankietowanych. Zdaniem badanych takie usługi powinny być oferowane przy każdej spółdzielni. Podkreślono, że osoby starsze bardziej ufają instytucjom i tym samym czują się bezpieczniej, natomiast boją się wpuszczać nieznajome osoby.

Bardzo często pomoc której oczekują osoby starsze jest jednorazowa, 2 razy w roku, w zależności od potrzeb. Bardzo często osoby starsze ufają instytucjom, nie chcą osób prywatnych, bo im po prostu nie ufają. W momencie jeśli już jest to instytucja osoby starsze ufają, wierzą że to na pewno będzie załatwione dobrze.

W Mieście jest potrzeba tworzenia **zakładów aktywności zawodowej** w celu zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Zdaniem respondentów aktywizowanie osób z niepełnosprawnościami jest jedyną możliwością, aby nie czuły się wykluczone ze społeczeństwa. Wśród badanych pojawiły się głosy mówiące o tym, że na terenie Miasta

powinno powstawać więcej **mieszkań wspomaganych** dla osób z niepełnosprawnością, dzięki którym będą one mogły prowadzić niezależne życie w społeczności lokalnej.

Myślę, że brakuje nam takich mieszkań. Wspieranych dla osób z niepełnosprawnością. Tego na pewno brakuje, bo tutaj rzeczywiście jest taka potrzeba. Chociażby nawet okresowo pobyła, żeby opiekun np. mógł na urlop wyjechać.

EDUKACJA PUBLICZNA

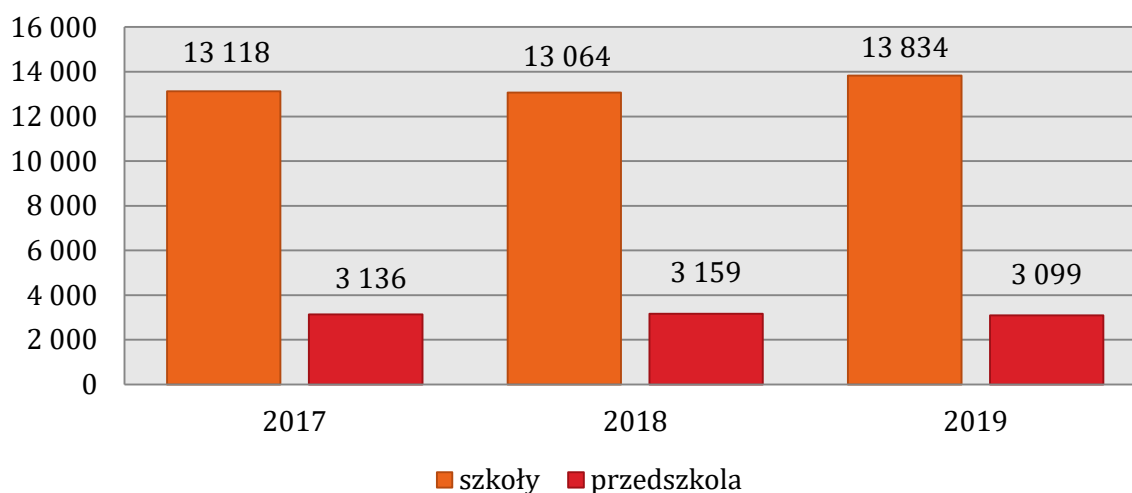
Edukacja odgrywa bardzo ważną rolę w życiu każdego młodego człowieka. Główną jej funkcją jest przygotowanie go do życia w ciągle zmieniającym się świecie. Kształtuje ona jego osobowość, pozwala na rozwój zainteresowań oraz nabycie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Gmina Miasto Koszalin w roku szkolnym 2019/2020 było **organem prowadzącym** dla: 20 przedszkoli publicznych, 13 szkół podstawowych, 9 szkół ponadpodstawowych, 2 placówek szkolnictwa specjalnego, 1 poradni psychologiczno-pedagogicznej, 1 bursy międzyszkolnej, 1 szkolnego schroniska młodzieżowego wchodzącego w skład Zespołu Szkół nr 10 w Koszalinie oraz 1 placówki kształcenia dorosłych. Ponadto, na terenie Miasta funkcjonuje kilkadziesiąt niepublicznych przedszkoli, żłobków oraz klubów dziecięcych. Działalność prowadzą także jednostki szkolnictwa wyższego takie jak: Politechnika Koszalińska, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Koszalińska Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna Filia w Koszalinie.

W 2019 roku **łącznie liczba uczniów** w szkołach prowadzonych przez Gminę Miasto Koszalin kształtowała się na poziomie 13 834 osób, natomiast do przedszkoli uczęszczało 3 099 dzieci. W stosunku do lat poprzednich widoczny jest wzrost liczby uczniów w przypadku szkół oraz spadek jeśli chodzi o liczbę dzieci w przedszkolach.

Wykres 19. Liczba uczniów w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez Gminę Miasto Koszalin w latach 2017-2019 (stan na 30 września)

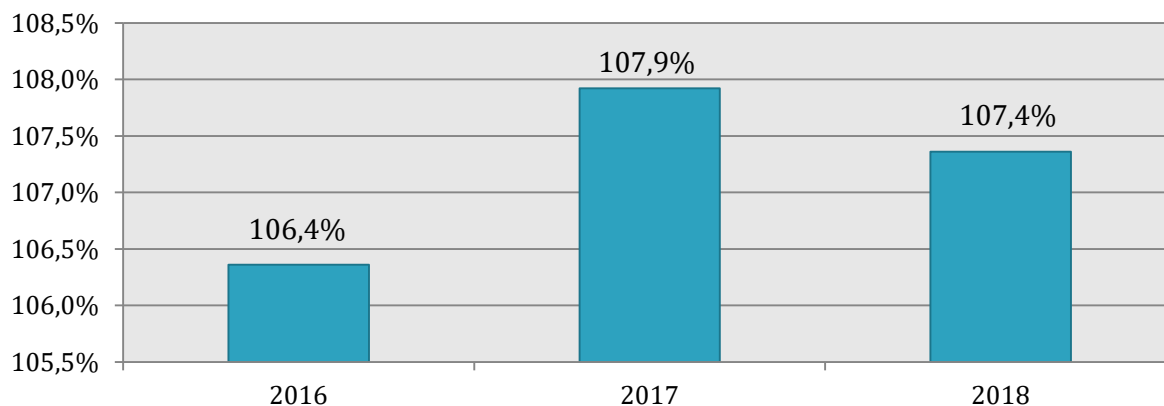

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Miasta Koszalin w roku szkolnym 2019/2020

Na przestrzeni ostatnich sześciu lat widoczny jest wzrost **liczby zatrudnionych w koszalińskich jednostkach oświatowych nauczycieli**. W roku szkolnym 2014/2015 było to 1 844 nauczycieli, natomiast w roku szkolnym 2019/2020 - 1 922.

Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w 2019 roku kształtował się na poziomie 107,4%, a więc spadł nieco w stosunku do roku ubiegłego i jednocześnie wzrósł w odniesieniu do 2017 roku.

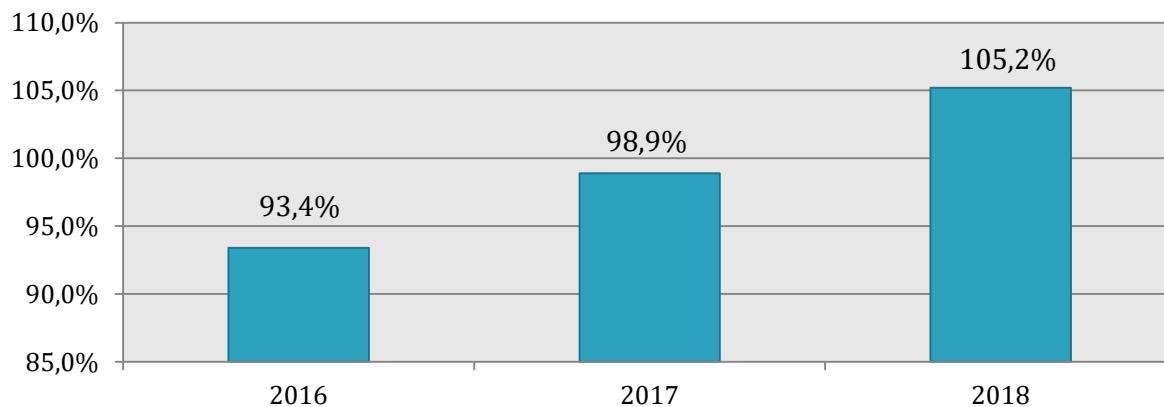
Wykres 20. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w latach 2016-2018

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią są dane dotyczące **liczby dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym**. Na przestrzeni lat 2016-2018 dostrzegalny jest stopniowy wzrost odsetka dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie Miasta. W 2018 roku wskaźnik ten przyjął wartość 105,2%.

Wykres 21. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat w latach 2016-2018

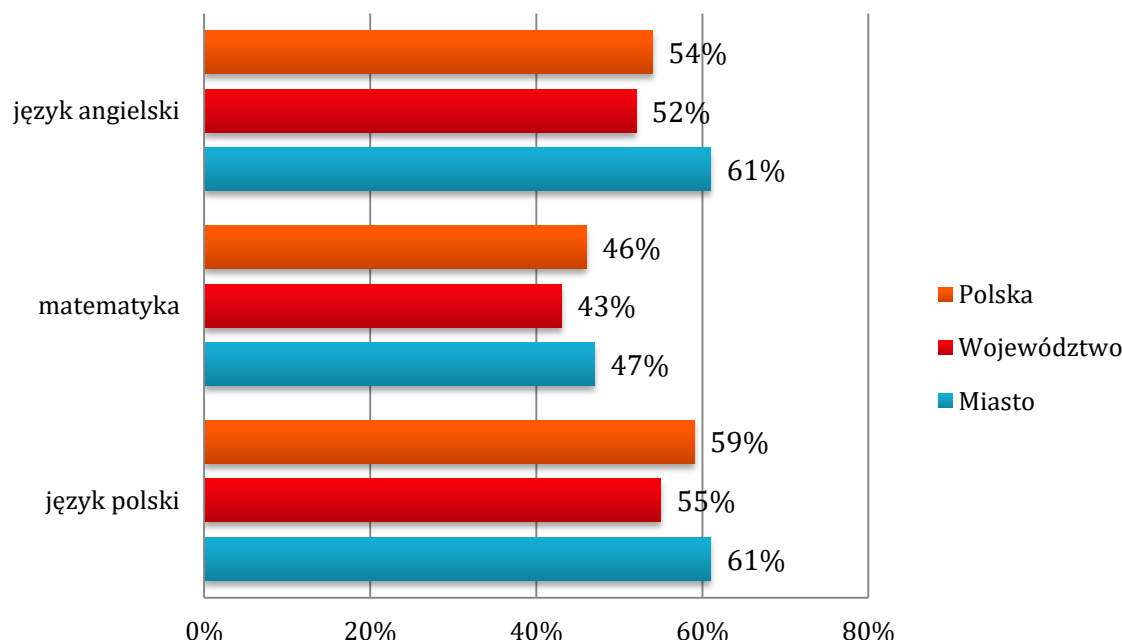

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na poniższym wykresie przedstawione zostały **średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty** uczniów z Gminy Miasto Koszalin, w porównaniu do wyników uczniów z województwa zachodniopomorskiego oraz całej Polski. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Miasta uzyskali ze wszystkich omawianych przedmiotów lepsze wyniki, niż uczniowie z całego województwa. Największa przewaga widoczna jest w przypadku języka angielskiego, a najmniejsza z matematyki. Porównując te dane do wyników

ogólnopolskich możemy zauważyć dużo lepsze średnie wyniki uczniów z Gminy Miasto Koszalin z języka angielskiego oraz porównywalne z matematyki i języka polskiego.

Wykres 22. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu Gminy Miasto Koszalin, województwa zachodniopomorskiego i całej Polski

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/> (dostęp 08.02.2021)

Analizując **zdawalność egzaminu maturalnego** w szkołach, których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin widzimy, że w 2020 roku zdawalność kształtowała się na znacznie wyższym poziomie (87%), niż w województwie zachodniopomorskim (71%) oraz całej Polsce (74%). Powyższe dane świadczą o wysokim poziomie kształcenia w koszalińskich szkołach.

We wszystkich szkołach na terenie Gminy Miasto Koszalin prowadzone są **zajęcia pozalekcyjne**. W 2019 roku w szkołach przeprowadzono łącznie 52 261 godzin zajęć pozalekcyjnych, z czego: 16% stanowiły koła przedmiotowe, 5% zespoły artystyczne, 11% zajęcia sportowe, 17% zajęcia wyrównawcze, a 51% inne zajęcia pozalekcyjne. Z zajęć skorzystało łącznie 6 230 uczniów (co oznacza spadek o 21% w stosunku do roku ubiegłego). Najwięcej uczniów korzystało w omawianym roku z zajęć przygotowujących uczniów do egzaminów zewnętrznych, sportowych (SKS), wolontariackich, koła przedmiotowego z matematyki i języka polskiego oraz zajęć wyrównawczych z języka polskiego. Z analizowanych danych wynika ponadto, że w odniesieniu do roku poprzedniego zaobserwować można wzrost liczby zrealizowanych zajęć pozalekcyjnych o około 11%, ale znaczny spadek w porównaniu do roku 2016 (co jest spowodowane zmianami w prawie oświatowym dotyczącym

braku możliwości realizowania zajęć pozalekcyjnych w ramach art. 42 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela).

W szkołach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin, w roku szkolnym 2019/2020 **uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych** objęci byli następującymi formami wsparcia:

- a) zajęcia rewalidacyjne,
- b) zajęcia socjoterapeutyczne,
- c) wsparcie dodatkowo zatrudnionego nauczyciela specjalisty (nauczyciel wspomagający),
- d) zajęcia edukacyjne realizowane indywidualnie z uczniem lub w grupie liczącej do 5 uczniów,
- e) zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w tym:
 - zajęcia rozwijające uzdolnienia,
 - zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się,
 - zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze,
 - zajęcia specjalistyczne: korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęcia o charakterze terapeutycznym,
 - zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu - w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych,
 - zindywidualizowana ścieżka kształcenia.

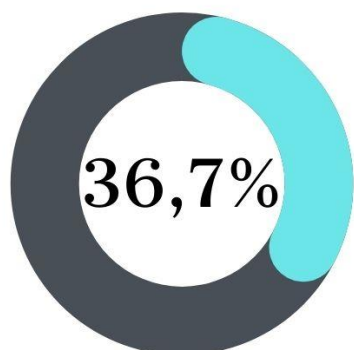
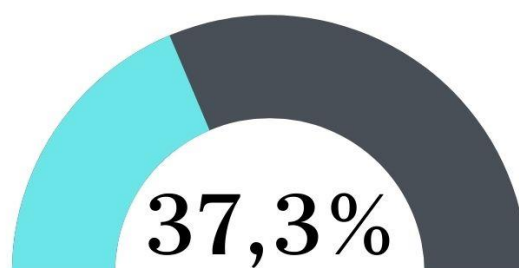
Omawiając zasoby Gminy Miasto Koszalin w zakresie edukacji publicznej należy wspomnieć także o działalności Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica. Centrum jest placówką, która wprowadza do oferty i realizuje **kwalifikacyjne kursy zawodowe**. Mieszkańcy mogą zdobyć 40 kwalifikacji w 32 zawodach, co daje osobom dorosłym możliwość zdobycia bezpłatnie kwalifikacji zawodowych, przekwalifikowania się, podwyższenia kwalifikacji oraz rozwijania swoich zainteresowań. W roku szkolnym 2019/2020 w Centrum kształciło się 541 dorosłych. W roku szkolnym 2019/2020 Centrum aktywnie współpracowało z wieloma instytucjami, między innymi urzędami pracy (Koszalin, Białogard, Kołobrzeg), przedsiębiorstwami, prowadząc dla nich liczne kursy zawodowe, dostosowując programy nauczania kursów do potrzeb zlecających partnerów.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII JEGO MIESZKAŃCÓW

badanych mieszkańców
opowiedziało się za
organizowaniem alternatywnych
form spędzania czasu wolnego
dla dzieci i młodzieży

badanych mieszkańców
uważa, że należy
poszerzyć ofertę
profilaktyki uzależnień
i przemocy wśród dzieci
i młodzieży

badanych mieszkańców
opowiedziało się za
organizowaniem alternatywnych
form spędzania czasu wolnego
dla rodzin z dziećmi

co piąty badany mieszkaniec jest zdania, że
priorytetowym obszarem w zakresie usług
społecznych, który powinien być rozwijany
i usprawniany jest EDUKACJA PUBLICZNA

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII PRZEDSTAWICIELI INSTYTUCJI I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Ważną kwestią poruszaną w ramach bloku tematycznego edukacja publiczna był problem uzależnień wśród dzieci i młodzieży szkolnej. W trakcie wywiadów poruszono kwestię zarówno uzależnień od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, jak i tych behawioralnych związanych np. z korzystaniem z Internetu. Poproszono respondentów o odpowiedź na pytanie, jakie ich zdaniem działania powinny być podejmowane na szerszą skalę w celu wyeliminowania lub ograniczenia ww. problemu.

Wśród wypowiedzi badanych pojawiło się kilka negatywnych opinii odnośnie prowadzonych zajęć profilaktycznych w koszalińskich szkołach. Zdaniem badanych **liczba zajęć profilaktycznych jest za mała** i są one traktowane jako obowiązkowy punkt do zaznaczenia.

Jednak duża część respondentów pozytywnie wypowiadała się o prowadzonych programach profilaktycznych w szkołach na terenie Gminy Miasto Koszalin twierdząc, że każda szkoła w ciągu roku ma obowiązek przeprowadzić takie programy profilaktyczne. Organizowane są **pogadanki z policjantami**, zapraszani są **terapeuci** oraz **realizowane są rekomendowane** przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych **programy profilaktyczne** np. Przyjaciele Zippiego.

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

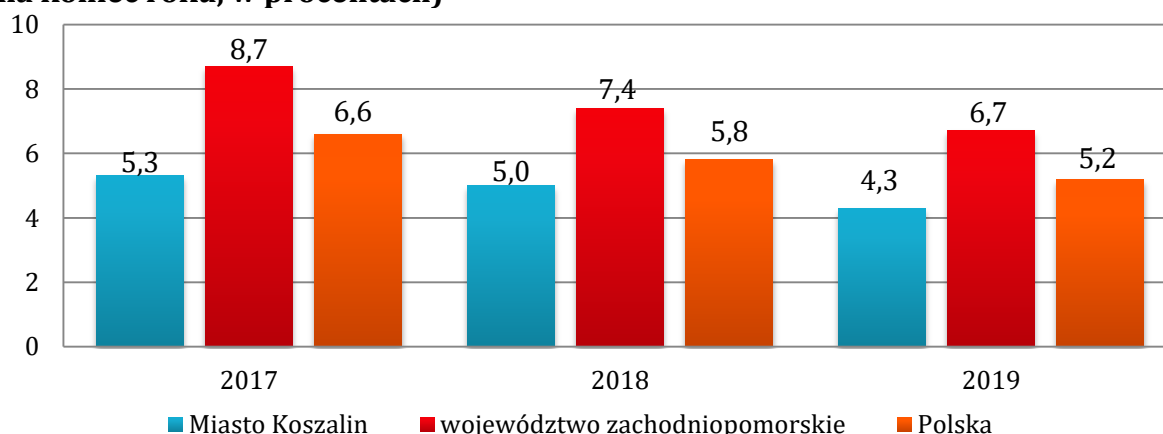
Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy).

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest **stopa bezrobocia rejestrowanego**, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

W 2019 roku stopa bezrobocia w Gminie Miasto Koszalin wyniosła 4,3%, a więc była nieco niższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie zachodniopomorskim i jednocześnie mniejsza niż ta w całej Polsce. Od 2017 roku stopa bezrobocia w Gminie Miasto Koszalin uległa znacznemu zmniejszeniu. Spadek można zaobserwować również w stopie bezrobocia województwa, jak i Polski. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 23. Stopa bezrobocia w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

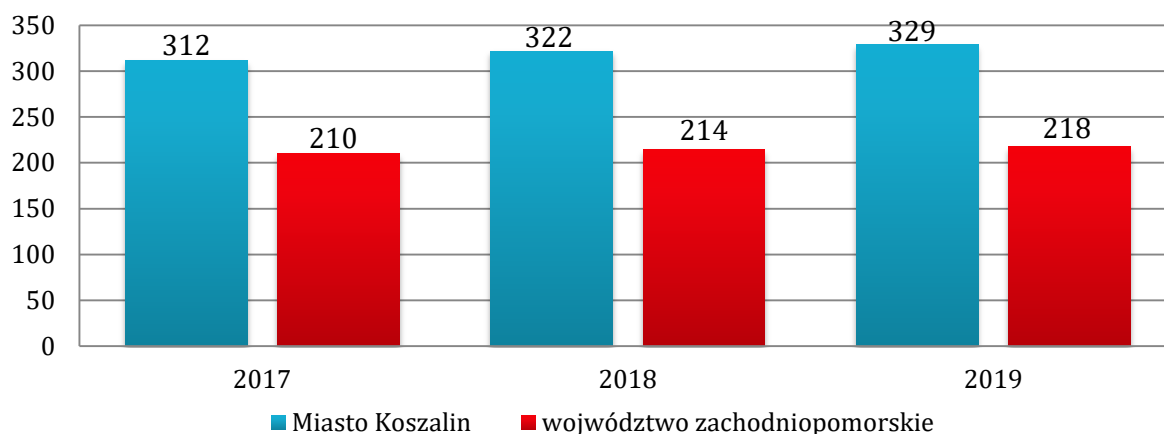

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie za 2019 rok

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w Gminie Miasto Koszalin na 1000 mieszkańców pracowało 329 osób⁵. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 35 166 osób. Analizując tę kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek pracujących kobiet był nieco większy od odsetka mężczyzn o 1,8 pp. Kobiety stanowiły bowiem 50,9% wszystkich pracujących (17 910 osób), natomiast mężczyźni 49,1% (17 256 osób). Liczba osób pracujących na 1000 ludności była w Gminie Miasto Koszalin większa niż w całym województwie zachodniopomorskim.

⁵ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

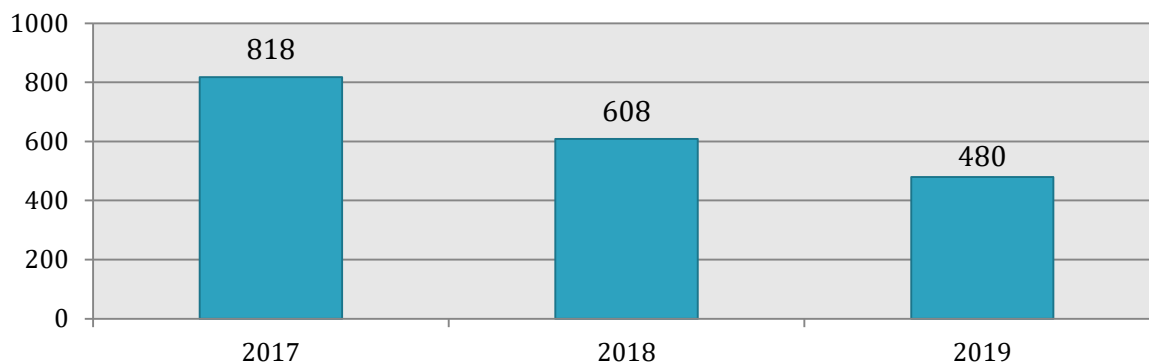
Wykres 24. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie Miasto Koszalin i województwie zachodniopomorskim na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie **z powodu bezrobocia** kształtowała się na poziomie 480. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin uzyskujących wsparcie zmniejszyła się o 41,3%, natomiast w porównaniu do 2018 roku zauważalny jest spadek w wysokości 21%.

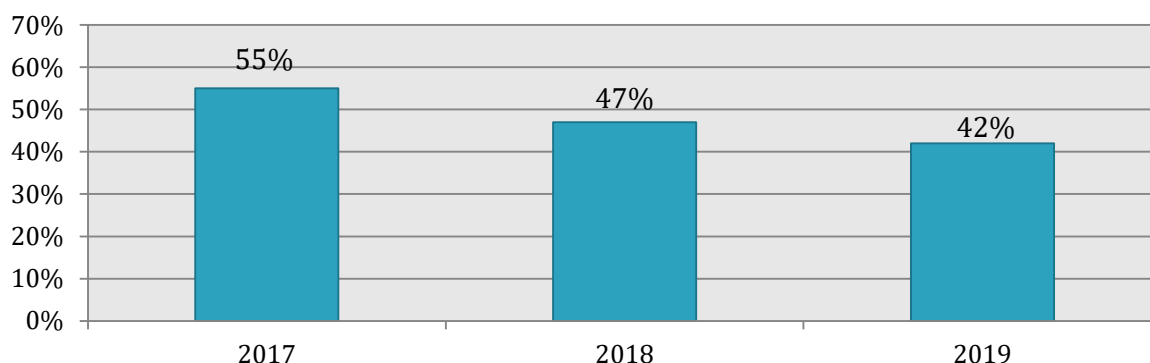
Wykres 25. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja, jeśli chodzi o zmianę **wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej**. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich obserwowany jest jego niewielki spadek – z 55% w 2017 roku do 42% w 2019 roku. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na to, że wskaźnik ten pomimo spadku od 2017 roku, utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie.

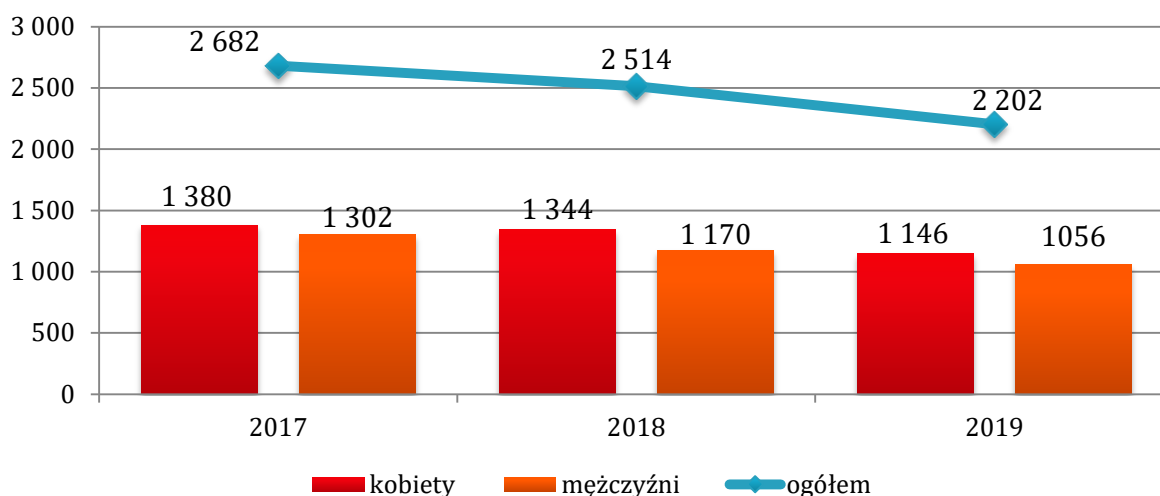
Wykres 26. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 2 202 mieszkańców Gminy Miasto Koszalin. Oznacza to spadek w odniesieniu do roku poprzedniego o 312 osób, tj. 12,4%. Pozostających bez pracy kobiet pod koniec 2019 roku było 1 146 (52%), natomiast mężczyzn – 1 056 (48%).

Wykres 27. Mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin ze względu na ich długotrwałe bezrobocie, brak kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego na przestrzeni lat 2017-2019. Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru, czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z

nielegalnych źródeł. Pod koniec 2019 roku długotrwale bezrobotni mieszkańcy Miasta stanowili 48,5% wszystkich mieszkańców zarejestrowanych w PUP. Dynamika zmian w omawianych latach prezentuje się następująco: nastąpił spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych o 6,7 pp. Bez kwalifikacji zawodowych pod koniec 2019 roku było 656 mieszkańców Gminy Miasto Koszalin, tj. 29,8% wszystkich zarejestrowanych w PUP. W stosunku do poprzednich lat zauważalny jest wzrost liczby osób bez kwalifikacji zawodowych. Bez doświadczenia zawodowego pod koniec 2019 roku były natomiast 252 osoby, które stanowiły 11,4% wszystkich mieszkańców zarejestrowanych w PUP. W odniesieniu do poprzednich lat wskaźnik osób bez doświadczenia zawodowego jest na stałym poziomie.

Tabela 31. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w podziale na poszczególne kategorie oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta w latach 2017-2019

kategoria	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
długotrwale bezrobotni	1 481	55,2	1 314	52,3	1 067	48,5
bez kwalifikacji zawodowych	752	28,0	693	27,6	656	29,8
bez doświadczenia zawodowego	313	11,7	286	11,4	252	11,4

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na **grupę wiekową** możemy zauważyć, że w stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost udziału osób mających 25-34 lata (o 1,5 pp.), 35-44 lata (o 0,4 pp.) oraz powyżej 60 lat (o 1,7 pp.) w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta. Spadek dostrzegalny jest natomiast w przypadku osób w wieku 18-24 lat (o 0,4 pp.), 45-51 lata (o 0,7 pp.) oraz 55-59 lat (o 2,5 pp.).

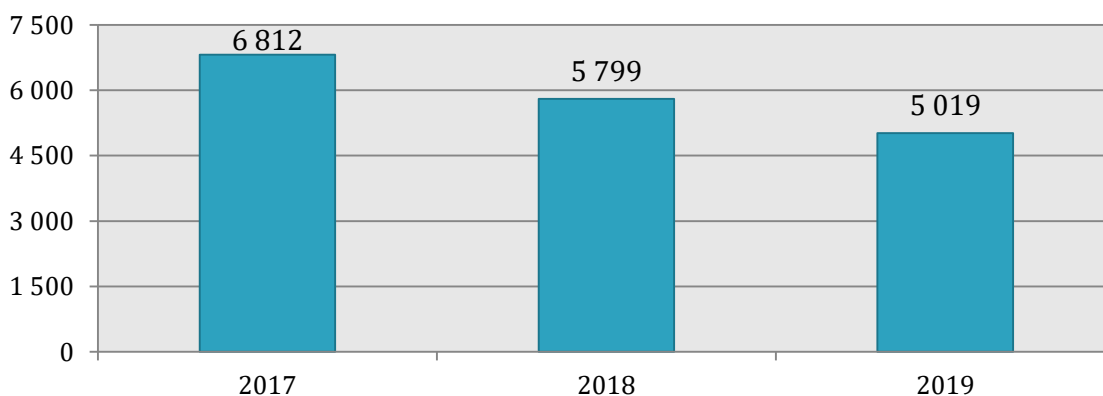
Tabela 32. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta w latach 2017-2019

kategoria wiekowa	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
18-24	147	5,5	150	6,0	111	5,1
25-34	600	22,4	586	23,3	527	23,9
35-44	667	24,9	641	25,5	558	25,3
45-54	554	20,6	503	20,0	438	19,9
55-59	444	16,5	353	14,0	308	14,0
60 i powyżej	270	10,1	281	11,2	260	11,8

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku w Gminie Miasto Koszalin było do dyspozycji 5 019 **wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej**. W porównaniu do 2017 roku liczba wpływających ofert pracy zmniejszyła się o 26,3%, natomiast w stosunku do 2018 roku spadła o 13,5%. Najwięcej ofert pracy pochodziło z sekcji przetwórstwa przemysłowego (1 132, tj. 22,6%) oraz usług administrowania o działalności wspierającej (898, tj. 17,9%).

Wykres 28. Liczba ofert pracy w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie Gminy Miasto Koszalin prowadzone jest **poradnictwo zawodowe**, które polega na udzielaniu indywidualnych bądź grupowych porad przez doradców zawodowych. W 2019 roku doradcy przekazywali osobom bezrobotnym informacje o zawodach, drogach uzyskania kwalifikacji zawodowych oraz potrzebach rynku pracy, jak również prowadzili zajęcia grupowe związane z planowaniem kariery zawodowej i aktywnym poszukiwaniem pracy. Ponadto wykonywali diagnostyczne badania

predyspozycji i preferencji zawodowych, jak również opracowywali Indywidualne Plany Działania dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą.

Powiatowy Urząd Pracy inicjował **szkolenia dla osób bezrobotnych** w celu zwiększenia ich szans na zatrudnienie, podwyższenie kwalifikacji lub zwiększenia ich aktywności zawodowej.

W 2019 roku na **prace interwencyjne** skierowano 95 mieszkańców Gminy Miasto Koszalin (spadek o 20,2% w stosunku do 2018 roku), na **roboty publiczne** – 3 osoby (spadek o 57,1%), w **szkoleniach** uczestniczyły 42 osoby (spadek o 28,8%), a w **stażach** brało udział 98 mieszkańców (spadek o 32,9%). W **przygotowaniu zawodowym** dorosłych brało udział 9 osób, **dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej** otrzymało 95 osób, **refundację kosztów utworzenia stanowisk** – 128 osób, natomiast **refundację części kosztów zatrudnienia** osób do 30 roku życia – 28 osób. **Prace społecznie użyteczne** w 2019 roku wykonywało łącznie 46 osób – w porównaniu do poprzedniego roku zauważalny jest spadek w wysokości 28,1%. W przypadku bonu na zasiedlenie również zauważalny jest spadek, tj. 21,1%.

Tabela 33. Usługi rynku pracy w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
prace interwencyjne	157	119	95
roboty publiczne	10	7	3
staże pracy (w tym w ramach bonów stażowych)	278	146	98
szkolenia (w tym w ramach bonów szkoleniowych)	78	59	42
przygotowanie zawodowe dorosłych	16	2	9
dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej	137	99	95
refundacja kosztów utworzenia stanowisk	237	159	128
refundacja części kosztów zatrudnienia os. do 30 r.ż.	213	87	28
prace społecznie użyteczne	132	64	46
bon na zasiedlenie	51	19	15

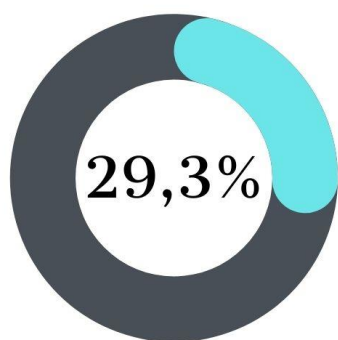
Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Powiatowy Urząd Pracy w Gminie Miasto Koszalin realizuje liczne **projekty i programy** mające na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych. Dostrzegalna jest efektywność realizowanych działań. Poniżej przedstawiona została liczba uczestników poszczególnych programów, okres realizacji oraz osiągnięte rezultaty.

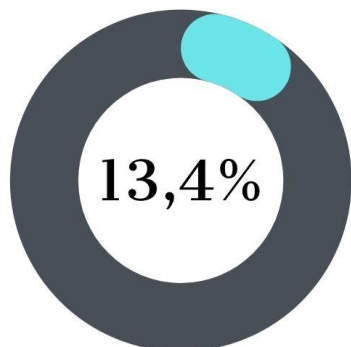
1. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie koszalińskim i powiecie miasto Koszalin (IV)” – okres realizacji od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r., 291 uczestników, 85,47% uczestników projektu, będących w grupie osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, podjęło zatrudnienie spełniające kryteria efektywności zatrudnieniowej określone w projekcie.
2. „Aktywizacja osób pozostających bez pracy w wieku 30 lat i więcej, w szczególności znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy w powiecie koszalińskim i powiecie miasto Koszalin V” – okres realizacji od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r., 263 uczestników, 86,96% podjęło zatrudnienie spełniające kryteria efektywności zatrudnieniowej określone w projekcie.
3. Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych powracających z zagranicy – okres realizacji od 01.04.2018 r. do 31.12.2019 r., wsparciem objęto 10 osób bezrobotnych, a wszystkie otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej.
4. Programy aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych - okres realizacji od 01.04.2018 r. do 31.12.2020 r., wsparciem objęto dotychczas 11 osób.
5. Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych w wieku 45 lat i powyżej – okres realizacji od 01.04.2018 r. do 31.12.2020 r., wsparciem objęto dotychczas 28 osób.
6. Programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych w wieku 30-50 lat, (tj. inny program, którego realizacja wynikać będzie z diagnozy bieżących potrzeb rynku pracy) - okres realizacji od 01.06.2018 r. do 31.12.2020 r., wsparciem objęto dotychczas 32 osoby.
7. Programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia - okres realizacji od 01.06.2018 r. do 31.12.2020 r., wsparciem objęto dotychczas 33 osoby.

8. Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych powracających z zagranicy - okres realizacji od 01.03.2019 r. do 31.12.2020 r., wsparciem objęto dotychczas 10 osób.
9. Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi - okres realizacji od 01.05.2019 r. do 31.12.2020 r., wsparciem objęto dotychczas 8 osób.
10. Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia - okres realizacji od 01.08.2019 r. do 31.12.2021 r., wsparciem objęto dotychczas 31 osób.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII JEGO MIESZKAŃCÓW

badanych mieszkańców jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i usprawniany jest **PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU**. Obszar ten znalazł się na 5 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

badanych mieszkańców twierdzi, że priorytetowym obszarem jest **REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA**. Obszar ten znalazł się na 14 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII PRZEDSTAWICIELI INSTYTUCJI I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały potrzeby poszerzenia działań w zakresie wyeliminowania lub ograniczenia problemów występujących wśród osób bezrobotnych w Gminie Miasto Koszalin z perspektywy pracowników instytucjonalnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Zdaniem respondentów znalezienie pracy na terenie Miasta nie jest trudne, lecz trzeba mieć do tego chęci, których czasami brakuje. Ewentualną przyczynę zwiększenia się liczby osób bezrobotnych respondenci upatrują w **pandemii**, która spowodowała liczne zwolnienia. Zauważono również **bierność w poszukiwaniu pracy** przez przyznawane świadczenia z pomocy społecznej.

Generalnie zauważalny jest taki trend, że świadczenia rodzinne spowodowały bierność tych osób w poszukiwaniu pracy. Przez podjęcie pracy osoba traciłaby świadczenia i w przeliczeniu jakby sobie zrobiła analizę środków to okazuje się, że lepiej trzymać konkubenta, który przyniesie 200-300 zł bez umowy o pracę i mieć świadczenia, które często przewyższają zarobki niektórych osób w normalnych firmach na umowach o pracę.

Zwrócono również uwagę na niewystarczającą opiekę psychologiczną osób, które są długotrwale bezrobotne. Zdaniem respondentów takie osoby nie wierzą w swoje umiejętności i potrzebują wsparcia, aby wejść z powrotem na rynek pracy.

Wśród wypowiedzi pojawiły się wyraźne głosy mówiące o tym, że na terenie Miasta realizuje się **szereg programów i projektów**, które mają na celu **aktywizację zawodową osób długotrwale bezrobotnych**, czy zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zwrócono uwagę na to, że pracodawcy coraz chętniej zatrudniają osoby po 50 roku życia. Są one cenione na rynku pracy za duże doświadczenie oraz kwalifikacje.

Z rozmów z respondentami wynika, że na terenie Miasta funkcjonuje **Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej**, w ramach którego organizowane jest indywidualne i grupowe poradnictwo zawodowe, spotkania informacyjne dla młodzieży, informacja zawodowa oraz poradnictwo na odległość. Na temat powyższej instytucji pojawiły się sprzeczne opinie wśród respondentów, gdyż niektóre osoby uważają, że Centrum narzuca pewne rzeczy, natomiast z drugiej strony pojawiły się głosy mówiące o możliwości planowania swojej kariery.

Taki strach, niepokój wzbudza ta nazwa w ludziach. Pójdę tam i znów ktoś będzie mi mówił co mam robić, wchodził z butami w moje życie i narzucał jaką ścieżkę kariery mam iść.

A ja właśnie nie odbieram tego źle. Jeżeli ktoś mi mówi, że mogę iść do takiego Centrum Kariery i Planowania to ja wierzę, że tą karierę mogę zrobić. Ja mam na to wpływ.

Wśród zidentyfikowanych potrzeb w zakresie wspierania osób bezrobotnych znalazły się **miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**. Zwrócono uwagę, jak ważne jest **tworzenie przedsiębiorstw społecznych** oraz **spółdzielni socjalnych**, których celem jest uregulowanie aktywności na rynku pracy oraz życia społecznego jej członków. Przedsiębiorstwa społeczne tworzą nowe miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, integrują osoby z problemami społecznymi z innymi mieszkańcami oraz umożliwiają stworzenie miejsc pracy zgodnych z umiejętnościami. Pośród potrzeb wymieniono również **stosowanie klauzul społecznych**.

Wśród wypowiedzi respondentów pojawiła się propozycja, aby Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie objął wsparciem osoby, które faktycznie są zdolne do podjęcia pracy i chcą ją zdobyć. Jej zdaniem należałoby **rozdzielić reintegrację społeczną od zawodowej**. Kolejna z osób jest zdania, że bez reintegracji, szkoleń, podnoszenia kwalifikacji i kompleksowego wsparcia osobom wykluczonym ciężko jest znaleźć pracę.

Podstawowa taka rzecz, z której wiele ludzi nie zdaje sobie sprawy. Definicja bezrobotnego mówi, że jest to osoba zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia. A kto się rejestruje w Urzędach Pracy? Osoby, które często ani jednego, ani drugiego kryterium nie spełniają. To są osoby wykluczone, o których mówiłam wcześniej. Ja to tak widzę, że te kwestie społeczne, reintegracja społeczna powinna się odbywać w innej instytucji publicznej, a do PUP powinny się zwracać osoby, które realnie szukają pracy i potrzebują w tym zakresie wsparcia i pomocy. I wtedy by to działało inaczej. Na pewno jakiś system wsparcia w tym zakresie powinien być, bo jest wielu ludzi, którzy wcale tak wielkiej pracy, czy wielkiego wsparcia by nie potrzebowali żeby stanąć na nogi i żeby móc funkcjonować normalnie. Natomiast wiem, że bez tego wsparcia oni sami sobie nie poradzą. Czasami nie potrzeba wiele tym ludziom.

Wśród funkcjonujących programów na rzecz osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie Miasto organizuje **prace społecznie użyteczne**, a Zarząd Budynków Mieszkalnych realizuje **Program „Odpracowania zadłużenia”** dla osób, które mają problem z regulowaniem opłat czynszowych. W opinii badanych Program ten się sprawdza, natomiast liczba chętnych nie jest duża. Spadające zainteresowanie jest również zauważalne wśród prac społecznie użytecznych. Ponadto Urząd Miejski w Koszalinie podpisał **„Kartę Różnorodności”**, która jest międzynarodową inicjatywą

pod patronatem Komisji Europejskiej. Karta jest zobowiązaniem, podpisywanym przez organizacje, które decydują się na wprowadzenie zakazu dyskryminacji w miejscu pracy i działania na rzecz tworzenia i promocji różnorodności oraz wyraża gotowość firmy do zaangażowania wszystkich osób zatrudnionych oraz partnerów biznesowych i społecznych w te działania.

Wśród problemów, które zostały zauważone przez respondentów znalazło się również **dziedziczenie bezrobocia**, które polega na naśladowaniu zachowań swoich rodziców i otoczenia. Młodym osobom **brak jest motywacji**, dlatego idą śladem swoich bliskich. Powyższe zjawisko można zaobserwować w ewidencji osób bezrobotnych.

Wśród występujących problemów w Mieście wyróżniono również **niskie zarobki mieszkańców** w porównaniu do takich miast, jak Szczecin czy Gdańsk. Zdaniem badanych jest to powód do migracji młodych i wykształconych mieszkańców. Zarobki wpływają na status społeczny i dostęp do takich dóbr jak basen czy teatr. Podkreślono, że na terenie Miasta nie brakuje ofert pracy, jest strefa ekonomiczna, lecz płaca rzadko kiedy przekracza najniższą krajową.

Wśród potrzeb wymienianych przez respondentów znalazł się również **zakład aktywności zawodowej**, którego celem jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych zaliczanych do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono spektrum autyzmu, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. W Mieście jest **problem z zatrudnieniem osób z niepełnosprawnościami** na godnych i profilowanych stanowiskach, gdyż część z nich posiada wykształcenie i predyspozycje do tego, aby zajmować wyższe stanowiska.

Z wypowiedzi respondentów wynika, że w Koszalinie **brakuje miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami**, w tym dla osób po kryzysie emocjonalnym. Coraz więcej osób otrzymuje orzeczenia o niepełnosprawności, a przedsiębiorcy nie włączają ich w swoje struktury zatrudnieniowe.

Na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród osób z niepełnosprawnościami w Gminie Miasto Koszalin prężnie działa **Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną**. Podjęli się oni wolontariatu dla osób z niepełnosprawnościami, a następnie osoby te znalazły zatrudnienie u prywatnych przedsiębiorców.

W trakcie wywiadów dostrzeżono dobrą współpracę ze stowarzyszeniami i organizacjami, które zrzeszają osoby starsze w zakresie informowania o wolnych miejscach pracy. Pracodawcy zgłaszając się do Powiatowego Urzędu Pracy z ofertą pracy mają możliwość zaznaczyć, że jest ona kierowana właśnie do seniorów. Ponadto na stronie PUP utworzono specjalną zakładkę, gdzie są udostępniane tylko oferty pracy dla osób starszych. Oferty te cieszą się dużą popularnością wśród pracodawców.

KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

Kultura, sport i rekreacja to niezwykle ważne elementy życia mieszkańców każdego miasta. Według badań z 2018 roku Polacy najchętniej spędzają swój czas wolny przeglądając Internet (75%) oraz oglądając telewizję (66%). Kobiety częściej niż mężczyźni uczestniczą w kulturze. Do najczęstszych aktywności kulturalnych, jakie minimum jeden raz w ciągu ostatniego roku podejmowali Polacy, należy czytanie książek (48%), udział w wydarzeniach plenerowych (37%) i seanse kinowe (37%).

Źródło: <https://ciekaweliczby.pl/zycie-kulturalne-sposoby-spedzania-czasu-wolnego-polakow/>

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Działalność kulturalną na terenie Miasta prowadzi **5 instytucji kultury**: Bałtycki Teatr Dramatyczny im. Juliusza Słowackiego, Centrum Kultury 105 w Gminie Miasto Koszalin, Filharmonia Koszalińska im. Stanisława Moniuszki, Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela i Muzeum. Partnerami w upowszechnianiu kultury w Mieście są również organizacje pozarządowe, szkoły artystyczne, wyższe uczelnie, Pałac Młodzieży, kluby osiedlowe spółdzielni mieszkaniowych, twórcy i artyści indywidualni oraz inne prywatne podmioty.

Centrum Kultury 105 dysponuje bogatą ofertą zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Wśród sekcji amatorskiego ruchu artystycznego CK105 swoją działalność prowadzą:

- Grupa Taneczna Szyk,
- Zespół Taneczny dla Kobiet 40+,
- Zespół Taneczny dla Kobiet 50+,
- Zespół Tańca Nowoczesnego,
- ZUMBA KIDS,
- Chór CK105,
- balet,
- studium wokalne,
- Studio Artystyczne im. Ziemińskich,
- Zespół Tańca Ludowego BAŁTYK,
- zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży,
- zajęcia plastyczne dla seniorów,
- zespoły rockowe,
- zajęcia indywidualne nauki gry na gitarze,
- zajęcia indywidualne nauki gry na pianinie.

Do najważniejszych **cyklicznych przedsięwzięć kulturalnych** na terenie Gminy Miasto Koszalin zalicza się: Koszaliński Festiwal Debiutów Filmowych „Młodzi i Film”, Europejski Festiwal Filmowy „Integracja Ty i Ja”, Międzynarodowy Festiwal Organowy, „Good Vibe Festiwal”, Letni Festiwal Kabaretu, Lato Polonijne, „Hanza Jazz Festiwal”, Festiwal Rockowy „Generacja”, Międzynarodowy Festiwal Zespołowej Muzyki Akordeonowej, Festiwal Pieśni Religijnej „Cantate Domino” im. Jana Pawła II,

Międzynarodowy Plener Malarski „Czas i miejsce dla sztuki” w Osiekach, Międzynarodowy Konkurs dla Dzieci i Młodzieży „Muzealne Spotkania z Fotografiami”, Ogólnopolski Festiwal Piosenki Aktorskiej „Reflektor”, Koszalińskie Konfrontacje Młodych „m-teatr”, Koszalińskie Ogólnopolskie Dni Monodramu – Debiuty „Strzała Północy”.

Organizacja **zajęć pozaszkolnych** jest natomiast zadaniem powołanej do tego celu placówki oświatowej, jaką jest Pałac Młodzieży w Koszalinie. Tygodniowo odbywa się w ramach jego działalności 340 godzin zajęć. Pałac Młodzieży realizuje zadania edukacyjne, wychowawcze, kulturalne, profilaktyczne, opiekuńcze, prozdrowotne, sportowe i rekreacyjne. Oferta dostępnych w placówce zajęć jest bogata, szeroka i dostosowana do potrzeb wielu grup.

W 2019 roku zorganizowano 3 552 **wydarzenia kulturalne**, w których uczestniczyło łącznie 813 696 osób. Z analizowanych danych wynika, że liczba wydarzeń kulturalnych uległa zmniejszeniu, przy jednoczesnym wzroście liczby ich uczestników – w porównaniu do 2018 roku wyniósł on 42,1%, a w stosunku do 2017 roku – 7,1%.

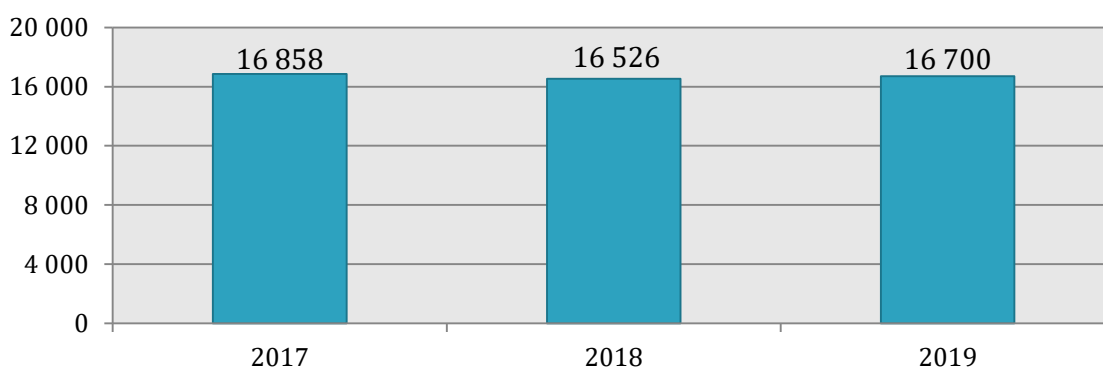
Tabela 34. Liczba uczestników i wydarzeń kulturalnych w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba wydarzeń kulturalnych	3 644	3 558	3 552
liczba uczestników wydarzeń kulturalnych	759 480	572 469	813 696

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2021-2025

Upowszechnianie wiedzy i kultury w Gminie Miasto Koszalin jest również zadaniem Koszalińskiej Biblioteki Publicznej im. Joachima Lelewela oraz jej 10 filii. Biblioteka organizuje szereg spotkań autorskich, promocji książek, konkursów, koncertów, festiwali, happeningów, wykładów, prelekcji, konferencji, warsztatów i kursów. W 2019 roku odnotowano 16 700 czytelników bibliotek – to o 0,9% mniej niż w 2017 roku oraz o 1,1% więcej niż w 2018 roku.

Wykres 29. Liczba czytelników bibliotek na terenie Gminy Miasto Koszalin w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Miasto Koszalin w 2019 roku **na 1 placówkę biblioteczną** przypadały 9 732 osoby – liczba ta od 2017 roku maleje. Na terenie całego województwa zachodniopomorskiego liczba mieszkańców przypadających na 1 placówkę biblioteczną była znacznie niższa i wyniosła 3 889. Jak wynika z poniższych danych w Gminie Miasto Koszalin księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w 2019 roku wyniósł 3 548,4 i tym samym był nieco niższy niż w województwie zachodniopomorskim (3 631,5). Wskaźnik czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w Gminie Miasto Koszalin w 2019 roku wyniósł 156 – w stosunku do poprzednich lat jest on na podobnym poziomie. Na terenie całego województwa zachodniopomorskiego powyższy wskaźnik przybiera nieco niższą wartość (130).

Tabela 35. Dane dotyczące bibliotek na terenie Gminy Miasto Koszalin w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego na przestrzeni lat 2017-2019

Gmina Miasto Koszalin			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
ludność na 1 placówkę biblioteczną	9 788	9 756	9 732
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	3 533,2	3 504,1	3 548,4
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	156	153	156
województwo zachodniopomorskie			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
ludność na 1 placówkę biblioteczną	3 629	3 797	3 889
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	3 740,0	3 697,1	3 631,5
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	135	130	130

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Położenie geograficzne Gminy Miasto Koszalin sprzyja uprawianiu sportu i rekreacji. W obrębie Miasta znajduje się wzniesienie morenowe z Górą Chełmską u podnóża której zlokalizowany jest teren rekreacyjny wraz z koszalińskim Parkiem Wodnym. W pobliżu położony jest kompleks sportowy „Gwardia” ze stadionem, halą sportową, halą sportów walki, ciągiem parkowo rekreacyjnym prowadzącym do kompleksu sportowo-rekreacyjnego „Bałtyk”. Na obrzeżach Gminy Miasto Koszalin znajduje się również Jezioro Jamno będące miejscem do uprawiania żeglarstwa i innych sportów wodnych oraz rekreacji.

Dostęp do **infrastruktury sportowej** w Mieście opiera się w dużej mierze na obiektach administrowanych przez spółkę miejską Zarząd Obiektów Sportowych Sp. z o.o. Oprócz powyższych obiektów sportowych na terenie Gminy Miasto Koszalin znajduje się:

- Hala widowiskowo-sportowa przy ul. Śniadeckich 4 w Koszalinie,
- Kompleks sportowo-rekreacyjny przy ul. Jedności – Głowackiego,
- Stadion lekkoatletyczny „Bałtyk” przy ul. Andersa 16 wraz z płytą główną i boiskiem ze sztuczną nawierzchnią zrealizowanym w ramach projektu „Euroboisko” oraz korty tenisowe,
- Hala sportowa przy ul. Orlej 14,
- Kompleks sportowo-rekreacyjny „Sportowa Dolina”, m.in.: boiska do koszykówki, siatkówki, piłki nożnej, kort tenisowy ze ścianką treningową, skatepark, siłownia, stoły do tenisa stołowego, place zabaw,
- Kompleksy boisk na Osiedlach Wenedów, Jamno-Łabusz, Raduszka i Unii Europejskiej oraz przy ul. Głowackiego zrealizowane w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”,
- Zalew przy ul. Sybiraków – „Wodna Dolina”,
- Tereny podożynkowe przy ul. Orląt Lwowskich 26,
- Park Robin Hooda przy ul. Stawisińskiego/Raławickiej.
- Piknik Park przy ul. Kopernika u podnóża Góry Chełmskiej.

Inną, znaczącą grupę obiektów wchodzących w skład miejskiej infrastruktury sportowej stanowią **obiekty przyszkolne**, takie jak boiska o różnych funkcjach, hale sportowe, czy tereny i urządzenia lekkoatletyczne. Zlokalizowane są one na terenach wszystkich koszalińskich szkół publicznych. Kolejną, liczną grupą obiektów sportowych na terenie Gminy Miasto Koszalin są boiska, stadiony, urządzenia sportowe i place

zabaw znajdujące się na terenach koszalińskich osiedli i pozostające w zarządzaniu przez spółdzielnie mieszkaniowe i rady osiedli.

Na terenie Gminy Miasto Koszalin znajdują się liczne **szlaki rowerowe** (Zielony szlak Gotów, Żółty Trakt Rybogryfa, Czarny Tychowski Trakt), spacerowe (Niebieski Szlak Porwanego Księcia, Żółty Szlak Pętla Tatrzańska oraz Zielony Szlak Kamieni Granicznych), jak i regionalne (Czarny Szlak im. Papieża Jana Pawła II, Czerwony Szlak im. Józefa Chrzęszczyńskiego).

W 2019 roku długość **ścieżek rowerowych** w Gminie Miasto Koszalin wyniosła 87,7 km i tym samym wartość ta w porównaniu do poprzednich lat uległa zwiększeniu. Ścieżki rowerowe w Gminie Miasto Koszalin stanowiły 14,4% wszystkich ścieżek z terenu województwa zachodniopomorskiego. Wskaźnik ścieżek rowerowych na 100 km² w Gminie Miasto Koszalin w 2019 roku wyniósł 89,18, natomiast w województwie przyjął on wartość 3,92.

Tabela 36. Długość ścieżek rowerowych w Gminie Miasto Koszalin w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego w latach 2017-2019

Gmina Miasto Koszalin			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
długość ścieżek rowerowych (km)	71,5	77,2	87,7
ścieżki rowerowe na 100 km ²	72,71	78,50	89,18
województwo zachodniopomorskie			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
długość ścieżek rowerowych (km)	504,6	571,0	609,9
ścieżki rowerowe na 100 km ²	3,30	3,70	3,92

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na terenie Gminy Miasto Koszalin znajdują się następujące zabytki:

- Mury obronne średniowieczne,
- Kościół zamkowy z XIII/XIV wieku,
- „Domek Kata”,
- Kaplica św. Gertrudy,
- Kamienica gotycka z XIV wieku,
- Katedra gotycka z XIV wieku p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP,
- Kamienica z XVI w., obecnie Pałac Ślubów,

- Staromiejska Trasa Turystyczna, mury obronne średniowieczne, Pałac Młynarza i młyn z XIX wieku, Skansen kultury jamneńskiej, budynek z początku XIX wieku.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII JEGO MIESZKAŃCÓW

W niniejszym podrozdziale przedstawione zostały potrzeby dorosłych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w zakresie aktywności kulturalnej, sportowej oraz rekreacyjnej.

W pierwszym pytaniu mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin mieli ocenić obecny poziom dostępności do aktywności kulturalnej, sportowej, jak i rekreacyjnej. Opinia respondentów dotycząca poziomu dostępności do wyżej wymienionych aktywności przedstawia się następująco:

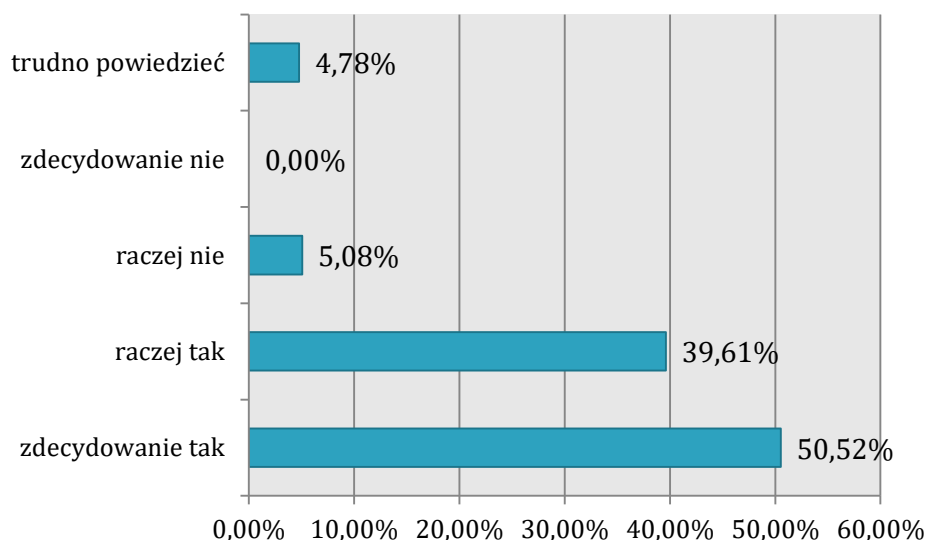
- **Aktywność kulturalną** (zajęcia plastyczne, taneczne, muzyczne, wernisaże, kluby czytelników itp.) bardzo dobrze lub dobrze oceniło 27,35% badanych, o jej średnim poziomie ma przekonanie co trzeci mieszkaniec Miasta (35,28%), natomiast blisko co trzeci respondent ocenił poziom dostępności jako bardzo zły lub zły (30,05%). Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 7,32% ankietowanych.
- Bardzo dobry lub dobry poziom dostępności do **aktywności sportowej** (klubów sportowych, zajęć sportowych, turniejów, sekcji sportowych itp.) oceniło łącznie 31,84% respondentów. O jej średnim poziomie ma przekonanie co trzeci badany (34,98%), natomiast jej zły lub bardzo zły poziom oceniło 27,20% osób. Niemal 6% respondentów miało trudności w ocenieniu poziomu dostępności do aktywności sportowej w Mieście.
- Mieszkańcy najlepiej ocenili poziom dostępności do **aktywności rekreacyjnej** (baseny, place zabaw, parki, siłownie zewnętrzne), gdyż 42,90% uważa, że jest on bardzo dobry lub dobry. Co piąty badany uznał, że poziom dostępności do aktywności rekreacyjnej w Mieście jest bardzo niski lub niski (22,12%). O średnim poziomie dostępności do aktywności rekreacyjnej ma przekonanie 30,34% mieszkańców, natomiast niemal 5% osób wykazało brak wiedzy w tym zakresie.

Tabela 37. Proszę ocenić obecny poziom dostępności do niżej wymienionych form aktywności na terenie Gminy Miasto Koszalin. W każdym wierszu należy zaznaczyć maksymalnie 1 odpowiedź. Proszę posłużyć się sześciopunktową skalą, na której 0 oznacza „nie wiem”, 1 - „bardzo zły”, 2 - „zły”, 3 - „średni”, 4 - „dobry”, 5 - „bardzo dobry”.

	0	1	2	3	4	5
aktywność kulturalna (zajęcia plastyczne, taneczne, muzyczne, wernisaże, kluby czytelników, itp.)	7,32%	12,86%	17,19%	35,28%	21,82%	5,53%
aktywność sportowa (kluby sportowe, zajęcia sportowe, turnieje, sekcje sportowe, itp.)	5,98%	10,46%	16,74%	34,98%	26,16%	5,68%
aktywność rekreacyjna (baseny, place zabaw, parki, siłownie zewnętrzne, itp.)	4,63%	8,37%	13,75%	30,34%	31,24%	11,66%

W następnym pytaniu respondenci mieli określić, czy na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba poszerzania alternatywnych form spędzania czasu wolnego np. zajęć edukacyjnych, pikników, wydarzeń i małych akcji osiedlowych. **Zdecydowana większość, tj. 90,13% osób** (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”) **uważa, że takie działania powinny być podejmowane.** Tylko 5,08% badanych jest zdania, że raczej nie ma potrzeby poszerzania alternatywnych form spędzania czasu wolnego, natomiast prawie 5% respondentów trudno było odpowiedzieć na to pytanie.

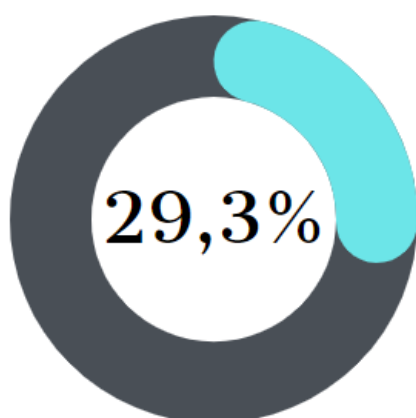
Wykres 30. Czy Pana/i zdaniem na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba poszerzenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego (np. zajęcia edukacyjne, pikniki, wydarzenia, małe akcje osiedlowe)?

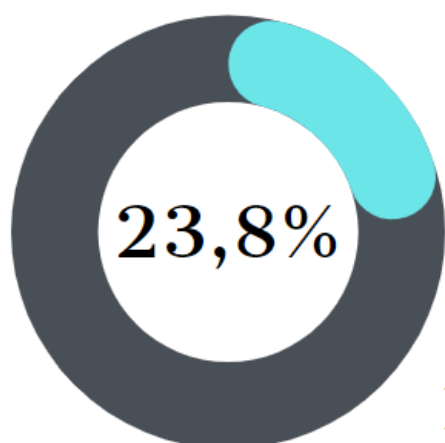
Odpowiedzi respondentów odnośnie potrzeby poszerzania alternatywnych form spędzania czasu wolnego rozpatrzyliśmy również z podziałem na płeć mieszkańców. Różnica między kobietami a mężczyznami, których zdaniem widnieje potrzeba poszerzenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego jest niewielka, gdyż wynosi 1,04 pp.

Tabela 38. Czy Pana/i zdaniem na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba poszerzenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego (np. zajęcia edukacyjne, pikniki, wydarzenia, małe akcje osiedlowe)? – korelacja ze względu na płeć

wyszczególnienie	kobieta	mężczyzna
zdecydowanie tak	52,33%	41,07%
raczej tak	37,99%	48,21%
raczej nie	4,66%	7,14%
zdecydowanie nie	0%	0%
trudno powiedzieć	5,02%	3,57%

badanych mieszkańców jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i usprawniany jest KULTURA FIZYCZNA I TURYSTYKA. Obszar ten znalazł się na 6 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

badanych mieszkańców twierdzi, że priorytetowym obszarem jest KULTURA. Obszar ten znalazł się na 8 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII PRZEDSTAWICIELI INSTYTUCJI I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały potrzeby poszerzenia działań w zakresie kultury, sportu i rekreacji w Gminie Miasto Koszalin z perspektywy pracowników instytucjonalnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Respondenci **pozytywnie odnieśli się do oferty kulturalnej i rekreacyjnej** w Mieście. Funkcjonują różne sekcje sportowe np. karate, aikido, judo, organizowane są wystawy, wernisaże, festiwale filmowe „Młodzi i Film”, „Integracja Ty i Ja” oraz „Hanza Jazz Festiwal”. Ponadto funkcjonują **siłownie zewnętrzne** i rozwijają się **ścieżki rowerowe**, których jest coraz więcej. W Mieście jest możliwość wypożyczenia rowerów miejskich, a przy Warsztatach Terapii Zajęciowej są dostępne rowery trzykołowe dla osób z niepełnosprawnością. Ofertę rekreacyjną zapewnia „**Wodna Dolina**” – sztuczny miejski zalew wraz z częścią wypoczynkowo-rekreacyjną, który powstał w 2014 roku. Na atrakcyjność Miasta wpływ ma również lokalizacja pobliskiej **Góry Chełmskiej**, która jest obowiązkowym punktem dla turystów. Zdaniem badanych osób każdy mieszkaniec jest w stanie znaleźć coś dla siebie.

Pomijając wszystko co się wiąże z kopaniem, rzucaniem okrągłym przedmiotem, ale mamy bardzo fajnie funkcjonujące sekcje karate, chyba aikido, judo i to też takie sekcje dziecięce także taka oferta jest. Mamy trochę ścieżek rowerowych i one są coraz lepsze i jest ich coraz więcej. Rowery miejskie tak, nawet w którymś WTZcie rowery trzykołowe dla osób z niepełnosprawnością, też jest możliwość wypożyczenia.

Ja myślę, że trzeba tutaj powiedzieć, że mamy świetne festiwale, które są znane w całym kraju chociażby „Hanza Jazz Festiwal”, „Młodzi i Film” „integracja Ty i Ja”. Super wydarzenia, które dzieją się i skupiają wielu ludzi i pomimo pandemii też się odbyły. Mamy też fajną infrastrukturę, mamy chociażby Wodną Dolinę, która chociażby w lecie tętni życiem. Wszyscy myślą, że jesteśmy miastem nadmorskim, ale jednak trochę do tego morza mamy. Więc mamy super tutaj fajną Wodną Dolinę, która budzi zainteresowanie mieszkańców

Ale mamy piękne miejsce, mieszkam niedaleko, mamy Górę Chełmską. Rekreacyjne miejsce, przepiękne ścieżki rowerowe, spacerowe, świetne miejsce rekreacyjne, wypoczynkowe, gdzie zostało zrobione miejsce na ognisko, grilla. Bardzo fajnie skomunikowane ścieżki rowerowe gdzie można bez problemu dojechać nad morze i w ogóle dookoła Koszalina.

Codziennie się coś dzieje. Jak ktoś chce to na pewno znajdzie coś dla siebie.

Kulturalnie też się trochę dzieje, bo siłownie zewnętrzne, jakieś tam sportowe doliny. No kulturalnie słuchajcie mamy 2 festiwale filmowe „Młodzi i Film”, „Integracja Ty i Ja” ogólnopolskie, wystawy, wernisaże.

Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że na terenie niektórych osiedli Gminy Miasto Koszalin prężnie działają **kluby osiedlowe** np. Stowarzyszenie Przyjaciół Rokosowa. Zdaniem badanych takich klubów jest zdecydowanie za mało.

Lokalna telewizja jeżeli ktoś ma kablówkę, spółdzielnie mieszkaniowe rozwieszają ogłoszenia, rady osiedla. Myślę, że tutaj bardzo fajnie funkcjonują na niektórych osiedlach kluby osiedlowe. Są osiedla, które stworzyły własne jakieś takie Stowarzyszenie Przyjaciół Rokosowa. Więc tam się mieszkańcy zebrali. Myślę też, że budżet obywatelski skłonił te mniejsze grupy nieformalne, lokalne do współdziałania w tym zakresie i one gdzieś tam docierają.

W trakcie wywiadów podkreślono, że w Koszalinie **brakuje „serca miasta”** - miejsc, gdzie można by było się spotkać, porozmawiać i posiedzieć.

Brakuje nam tutaj takiego serca miasta, nie ma tutaj takiego miejsca gdzie można się spotkać, pogadać, posiedzieć. Nie ma takiego miejsca, które tętniłoby życiem wieczorową porą. U nas w Koszalinie jak się wyjdzie po 22 to wszędzie niestety są światła pogaszone i nie ma co zrobić.

Pracownicy instytucji oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych podkreślali, że w Koszalinie organizowane są **festyny**, choć na 100 tysięczne Miasto jest ich zdecydowanie za mało. Zdaniem badanych **brakuje wydarzeń, które integrowałyby ludzi**, pokolenia. Wnioski z badania fokusowego mają swoje odzwierciedlenie w badaniach ankietowych, gdyż co czwarty mieszkaniec przyznał, że widzi potrzebę organizowania większej liczby wydarzeń/imprez sprzyjających integracji rodzin.

Ja uważam, że jak na 100 tysięczne Miasto to tych festynów było zdecydowanie za mało. Jak już się pojawiały to zobaczyliśmy ile mamy osób starszych w Koszalinie, ile mamy młodzieży w Koszalinie, że oni mogą jakoś ze sobą funkcjonować. Ja uważam osobiście, że Koszalin ma zbyt mało takich wydarzeń, które mogą nas integrować. Pamiętam jeszcze kilka lat temu jak były festyny na ogromnych terenach podożynekowych to sami byliśmy zdziwieni, że mamy tyle mieszkańców, którzy chętnie wychodzą i fajnie to wyglądało.

Wśród wypowiedzi respondentów zwrócono także uwagę na **koszalińską bibliotekę**, która zapewnia dostęp do stanowisk komputerowych, z których chętnie korzystają seniorzy. Pracownicy bibliotek służą radą w obsłudze komputerów. Aktywnie działa również Koło Emerytów i Rencistów, które organizuje wieczorki taneczne. Ponadto w Mieście opracowano **informator dla osób starszych**, w którym osoby starsze znajdują informacje dotyczące komunikacji, przychodni, czy zatrudnienia.

Filia tej biblioteki ma ileś stanowisk komputerowych z resztą finansowanych przez Budżet Osiedla, gdzie każdy senior może sobie przyjść i każdy go poprowadzi, jak się posługiwać tym komputerem. Po prostu weźmie za rękę i go uczy.

W trakcie wywiadów respondenci zwracali kilkakrotnie uwagę na to, że w Mieście są możliwości do aktywnego spędzania czasu wolnego, lecz **dostęp do kultury jest uzależniony od środków finansowych.**

Ja tylko powiem, że rok wcześniej robiono analizę kosztów biletów do kina. Jeżeli mówimy teraz o tym z jednych multipleksów. Okazało się, że ceny biletów w Koszalinie są takie same, jak ceny biletów w Warszawie. Miasto ościenne, Słupsk, Gdańsk potrafią mieć niższe ceny biletów niż Koszalin.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Aktywność obywatelska to wszelkie działania na rzecz dobra wspólnego mieszkańców. Lokalna aktywność obywatelska może obejmować takie działania jak: głosowanie w wyborach, czy budżecie obywatelskim, bycie członkiem organizacji pozarządowej, wypełnienie ankiety dotyczącej spraw lokalnych, udział w konsultacjach społecznych, bycie wolontariuszem, jak również organizowanie lokalnej inicjatywy.

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku⁶. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁷. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem⁸.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy Miasta Koszalina z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2021 roku* zatwierdzonym uchwałą Nr XXIV/407/2020 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 26 listopada 2020 roku.

Głównym celem programu jest: „zwiększenie udziału organizacji w rozwoju Koszalina i w realizacji usług publicznych skierowanych do mieszkańców Miasta, poprzez tworzenie zasad i warunków do efektywnej współpracy w realizacji celów określonych w *Strategii Rozwoju Koszalina*”⁹.

W Mieście funkcjonuje **Koszalińskie Centrum Organizacji Pozarządowych**, które jest miejscem wspierania oddolnych inicjatyw związanych z działalnością organizacji, gromadzenia i rozpowszechniania ważnych informacji dla III sektora. Ponadto w Gminie Miasto Koszalin działa Gminna Rada Działalności Pożytku Publicznego, która jest organem opiniodawczo-doradczym.

⁶ <https://poradnik.ngo.pl/>

⁷ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

⁸ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

⁹ Program współpracy Miasta Koszalina z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2021 roku (uchwała Nr XXIV/407/2020 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 26 listopada 2020 roku).

Na terenie Gminy Miasto Koszalin w 2019 roku **zarejestrowane były 482 organizacje pozarządowe**, w tym 386 stowarzyszeń i organizacji społecznych, które stanowiły 2,2% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej oraz 96 fundacji (0,5%).

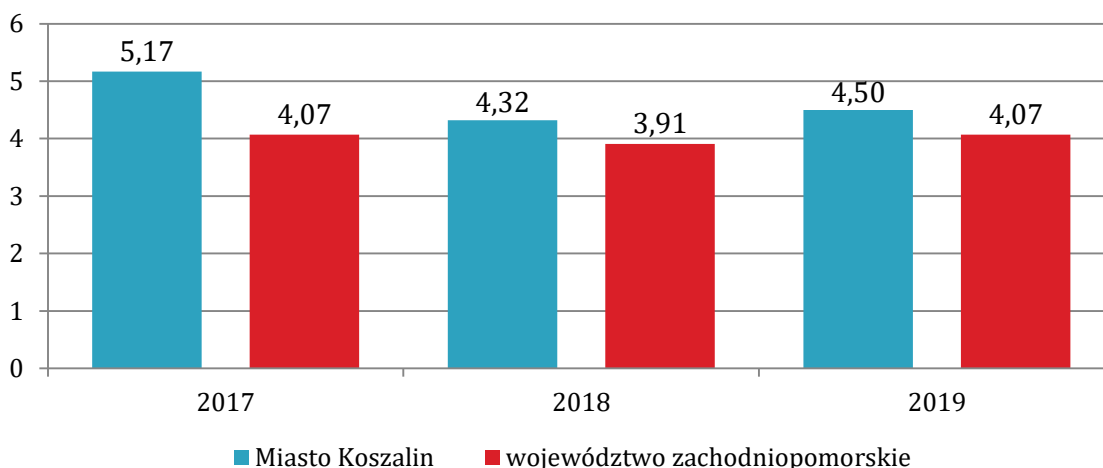
Tabela 39. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym:	18 084	17 752	17 553
fundacje	99	91	96
stowarzyszenia i organizacje społeczne	458	373	386

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w Gminie Miasto Koszalin w 2019 roku wyniósł 4,50 i tym samym był wyższy niż w 2018 roku oraz niższy niż w 2017 roku. W odniesieniu do danych wojewódzkich powyższy wskaźnik na przestrzeni analizowanych lat zawsze przyjmował niższe wartości niż w Gminie Miasto Koszalin.

Wykres 31. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w Gminie Miasto Koszalin i województwie zachodniopomorskim na przestrzeni lat 2017-2019

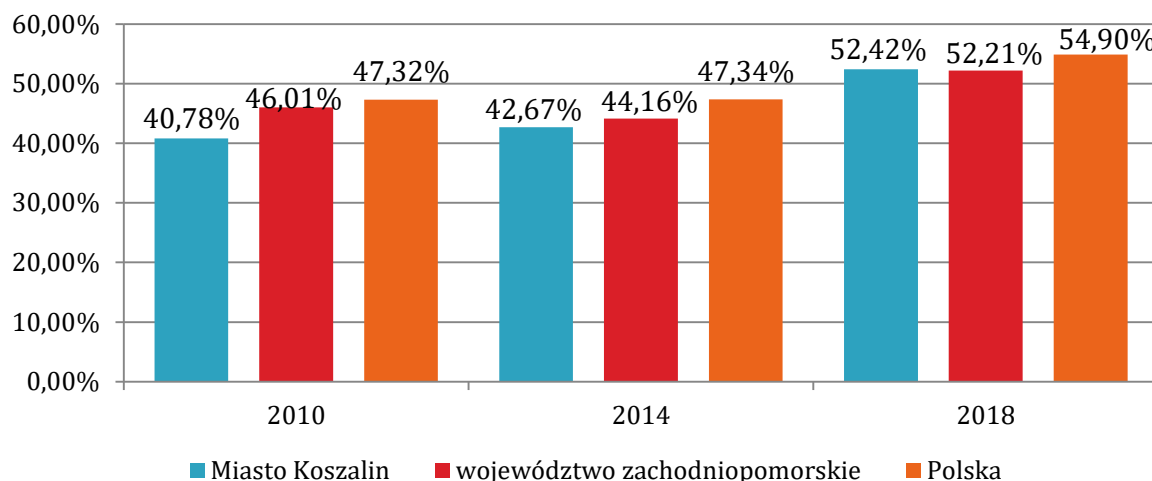

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W **wyborach samorządowych** w 2010 roku frekwencja w I turze w Gminie Miasto Koszalin wyniosła 40,78% i tym samym była niższa niż w województwie zachodniopomorskim (46,01%) oraz Polsce (47,32%). W 2014 roku frekwencja zwiększyła się do 42,67% podczas gdy w województwie wynosiła 44,16%, a w Polsce – 47,34%. W przypadku wyborów samorządowych w 2018 roku frekwencja w I turze

w Gminie Miasto Koszalin wyniosła 52,42% i tym samym była nieco wyższa niż w województwie zachodniopomorskim (52,21%) oraz niższa niż w całej Polsce (54,90%).

Wykres 32. Frekwencja wyborów samorządowych (I tura) w Gminie Miasto Koszalin, województwie zachodniopomorskim i Polsce w 2010, 2014 i 2018 roku

Źródło: <https://pkw.gov.pl/>

Koszaliński Budżet Obywatelski pozwala mieszkańcom Miasta decydować o wydatkach publicznych w perspektywie kolejnego roku budżetowego. Mieszkańcy zgłaszają propozycje zadań, które są analizowane przez urzędników pod kątem możliwości realizacji, a następnie poddaje się je pod powszechne i bezpośrednie głosowanie.

W ostatnim głosowaniu wzięło udział łącznie 9 604 mieszkańców Gminy Miasto Koszalin, w tym 58% stanowiły kobiety (5 585 osób), natomiast 42% – mężczyźni (4 019 osób). Porównywalna liczba mieszkańców brała udział w głosowaniu na budżet obywatelski w 2020 roku – 9 614 osób, w 2019 roku było to tylko 5 863 mieszkańców, a w 2018 roku – 8 346 osób. Z poniższej tabeli wynika, że liczba osób głosujących w budżecie obywatelskim uległa zwiększeniu, a chętniej przystępują do niego kobiety niż mężczyźni.

Tabela 40. Liczba osób biorących udział w głosowaniu na budżet obywatelski edycje 2018-2021

wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
liczba osób głosujących ogółem	8 346	5 863	9 614	9 604
liczba głosujących kobiet	4 924	3 342	5 465	5 585
liczba głosujących mężczyzn	3 422	2 521	4 149	4 019

Źródło: <https://koszalin.budzet-obywatelski.org/>

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII JEGO MIESZKAŃCÓW

Przedmiotem prowadzonej diagnozy było także określenie poziomu aktywności mieszkańców w środowisku lokalnym. Z analizy materiału badawczego wynika, że w czasie ostatnich dwóch lat poprzedzających badanie:

- członkiem jakiejś organizacji pozarządowej (fundacji, stowarzyszenia) było 15,55% mieszkańców;
- 26,16% respondentów współpracowało w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją;
- w głosowaniu nad budżetem obywatelskim brało udział 68,91% badanych mieszkańców;
- 36,62% badanych angażowało się w działalność na rzecz swojego osiedla (udział w festynach, piknikach, akcjach osiedlowych).

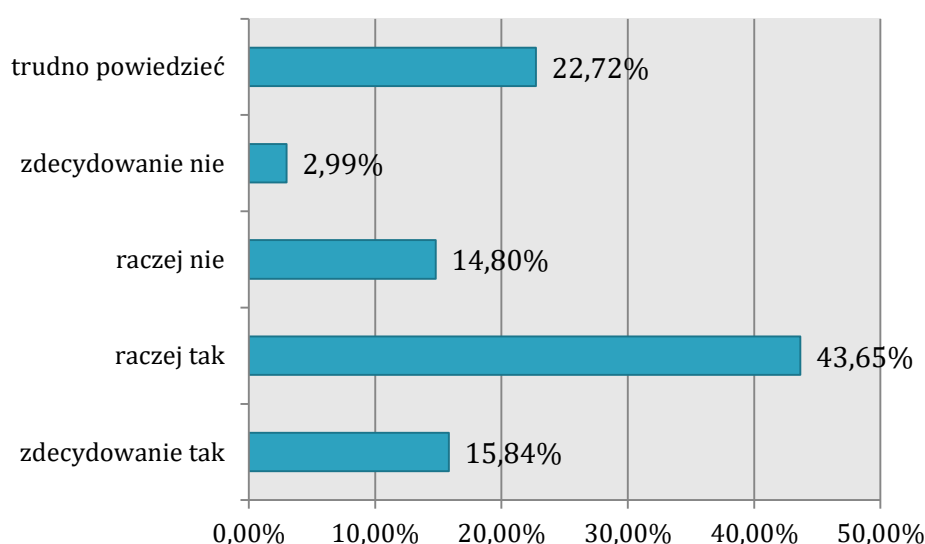
Z poniższej tabeli wynika, że **większość badanych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin nie bierze czynnego udziału w aktywności obywatelskiej i nie angażuje się w działania na rzecz społeczności lokalnej**. Wyjątek stanowi głosowanie w budżecie obywatelskim, w którym brała udział ponad połowa badanych. Zauważalne są przykłady włączania się mieszkańców w życie społeczności.

Tabela 41. Czy w czasie ostatnich dwóch lat poprzedzającego badanie:

wyszczególnienie	TAK		NIE	
	% odp.	Liczba odp.	% odp.	Liczba odp.
był/a Pan/i członkiem jakiejś organizacji pozarządowej (fundacje, stowarzyszenia)?	15,55%	104	84,45%	565
współpracował/a Pan/i w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją?	26,16%	175	73,84%	494
brał/a Pan/i udział w głosowaniu nad budżetem obywatelskim?	68,91%	461	31,09%	208
angażował/a się Pan/i w działalność na rzecz swojego osiedla (udział w festynach, piknikach, akcjach osiedlowych)?	36,62%	245	63,38%	424

W dalszej kolejności poproszono badanych mieszkańców o określenie, czy zdecydowaliby się na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu. **Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 59,49%** mieszkańców, w tym 15,84% zdecydowanie zgadza się z tym stwierdzeniem, a 43,65% zaznaczyło odpowiedź „raczej tak”. **Raczej nie zdecydowałoby się na działalność społeczną 14,80% respondentów, natomiast zdecydowanie nie prawie 3% badanych.** Jednocześnie możemy zauważyć, że blisko co czwarty ankietowany miał trudność w określeniu tego, czy zdecydowałby się na społeczną działalność lub pomoc w formie wolontariatu (22,72%).

Wykres 33. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu?

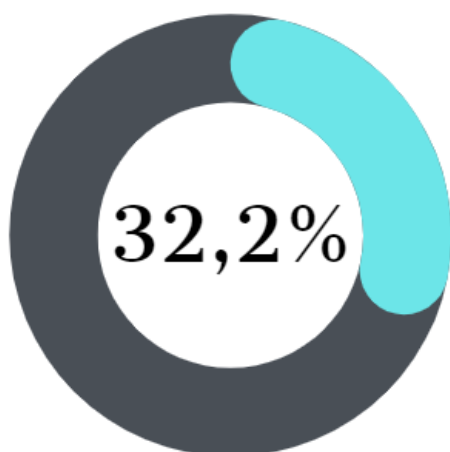

Kwestię zdecydowania się na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu rozpatrzyliśmy również ze względu na płeć. Korelacja pozwoliła na wysnucie następujących wniosków:

- kobiety znacznie częściej decydowałyby się na powyższą działalność niż mężczyźni – różnica w zakresie odpowiedzi („zdecydowanie tak”, „raczej tak”) wynosi między płciami 9,15 pp.

Tabela 42. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu? – korelacja ze względu na płeć

wyszczególnienie	kobieta	mężczyzna
zdecydowanie tak	16,31%	13,39%
raczej tak	44,62%	38,39%
raczej nie	14,52%	16,07%
zdecydowanie nie	2,51%	5,36%
trudno powiedzieć	22,04%	26,79%

badanych mieszkańców jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i usprawniany jest **POBUDZANIE AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ**. Obszar ten znalazł się na 4 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII PRZEDSTAWICIELI INSTYTUCJI I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały opinie pracowników instytucjonalnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych na temat aktywności obywatelskiej mieszkańców Gminy Miasto Koszalin.

Z odpowiedzi rozmówców wynika, że w Mieście występuje **niska aktywność mieszkańców** oraz **brak chęci zaangażowania w życie społeczności lokalnej**. Podkreślano, że w Koszalinie tylko pojedyncze organizacje pozarządowe działają aktywnie i angażują się społecznie. Zdaniem uczestników wywiadów należy zacząć **działać oddolnie**, od swoich ulic, dzielnic czy osiedla. Trzeba podkreślić, że inicjatywy oddolne są coraz bardziej popularną formą działania na rzecz społeczności lokalnych i coraz więcej składanych jest projektów np. w ramach budżetu obywatelskiego. Działania na poziomie lokalnym są również bardziej skuteczne, gdyż jej mieszkańcy znają środowisko, jego potencjał oraz problemy społeczne.

Z diagnozy do naszej strategii wyszedł też brak aktywności naszych mieszkańców, brak chęci zaangażowania się, inicjowania. Oczywiście są pojedyncze organizacje pozarządowe, które tą inicjatywę przejmują i działają, ale w większości są to ciągle te same osoby, a ja tutaj mówię o takiej aktywności chociażby lokalnej, sąsiedzkiej, dzielnicowej. Żeby działać na rzecz swojej ulicy, dzielnicy osiedla. Więc jeżeli ta aktywność będzie wychodziła od mieszkańców, będziemy ich do tego mobilizować to skuteczność, rezultaty będą dużo większe.

Na terenie Miasta organizowane są przez **Rady Osiedla** ciekawe inicjatywy w formie pikników czy spotkań z mieszkańcami danych osiedli. Rady Osiedli zajmują się inicjowaniem i wspieraniem działań budujących lokalne więzi. Ponadto dzięki takim działaniom mieszkańcy danego osiedla mają szansę się poznać i integrować. Jednostki pomocnicze Miasta jakimi są osiedla coraz częściej aktywnie uczestniczą w życiu lokalnym mieszkańców Miasta.

Zdaniem badanych problem tkwi w **aktywizowaniu ludzi samotnych**, zwłaszcza mieszkających na wyższych piętrach bez windy lub niepełnosprawnych.

Nie trzeba aktywować tych co są aktywni. Problem polega na tym, jak uaktywnić ludzi samotnych, szczególnie siedzących samotnie na 4 piętrze bez windy, a nie daj boże jeszcze niepełnosprawnych. I tutaj jest wielka rola no OPS i pań, które w tym zakresie pracują. Jak tych ludzi wypracować. Przykładowo pracując w naszej Radzie mieliśmy doskonały pomysł, który się w jakiś sposób trochę sprawdził. Żeby zaangażować w to harcerzy. Żeby młodzi ludzie weszli na to 4 piętro, wzięli go za

rękę i po prostu poszli z nim na spacer do parku. Porozmawiali. Tym ludziom potrzeba ucha, potrzeba klapy, w którą się można wyplakać.

Wśród wypowiedzi respondentów pojawiły się również głosy mówiące o tym, że w Mieście oddolne inicjatywy w ogóle nie występują, natomiast w innych ośrodkach są mocno rozpropagowane. Zwrócono także uwagę, że **Miasto ma wiele możliwości**, ale **należy poprawić współpracę** między urzędnikami, Radnymi, Radami Osiedla oraz mieszkańcami. W Centrum Usług Społecznych powinny znajdować się grupy wsparcia, które będą w stanie rozpowszechnić inicjatywę lokalną i pokierować ludźmi. Za dobrą praktykę uznano tutaj działalność Stowarzyszenia „VivaMY”, którego misją jest zapobieganie samotności, starzeniu się i wykluczeniu osób starszych poprzez szeroko pojętą aktywizację. Pomimo pandemii Stowarzyszenie to działało aktywnie i organizowało różne aktywności dla swoich członków.

Mamy wiele możliwości, wiele narzędzi, natomiast jeżeli nie będzie tej współpracy takiej wspólnej no to każdy ciągnie w swoim kierunku. Myślę, że jeżeli w CUS będą takie grupy, czy to nazwać wsparcia, doradcze itd. to one mogą tak delikatnie mówiąc pokierować tymi ludźmi. Zamiast siedzieć na kanapie samemu w domu oglądać film to może razem obejrzymy i porozmawiamy o tym. Ja tak porównuję, bo to np. robi duże stowarzyszenie „VivaMY” w Koszalinie, takie emeryckie, senioralne, gdzie jest 250 osób i oni sami nawet w pandemii sobie zaczęli wymyślać aktywności. Nie siedzą, nie czekają. Jest ta aktywność, ale ktoś musiał wziąć to w swoje ręce.

WSPÓŁPRACA INSTYTUCJONALNA

Współpraca jest współdziałaniem ze sobą grup ludzi, jednostek wykonujących swoje częściowe zadania, aby osiągnąć jakiś wspólny cel. Wśród korzyści, jakie wynikają z podjętej współpracy wymienić można m.in. wymianę wiedzy i doświadczeń między jednostkami, sprawniejsze załatwianie spraw oraz integracja działań pomocowych na rzecz rozwiązania problemu.

W wywiadach grupowych poruszono również kwestie związane ze współpracą instytucjonalną. Respondentom zadano pytanie, czy instytucja, w której pracują współpracuje z innymi organizacjami bądź instytucjami.

Z niektórych udzielonych odpowiedzi wynika, że **współpraca instytucjonalna pozostawia wiele do życzenia**. Stwierdzono, że instytucje pokonuje wszechobecna biurokracja. Badani zwrócili również uwagę na procedury każdej z instytucji i zapominanie, że w tym wszystkim misją pracowników jest pomoc osobom potrzebującym.

Na aspekt zaopiekowania się beneficjentem pomocy oraz rozwiązania jego problemów wskazuje również kolejna wypowiedź. Współpraca między urzędnikami instytucji **dobrze się układa ze względu na to, że się lubią** i są przy tym nastawieni na klientów.

Wśród odpowiedzi respondentów można zauważyć opinie mówiące o tym, że **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie** jest traktowany przez pracowników innych koszalińskich instytucji **jako lider pomocy**. Respondenci odpowiadali, że problem ten występuje nie tylko w Koszalinie, ale w całej Polsce. Spółdzielnie mieszkaniowe, policja, szpital, czy inne instytucje po pomoc zawsze kierują do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie, gdyż „jak nie wiadomo co zrobić to jak to do pomocy społecznej” lub „jak nie wiadomo, jak się zabrać za jakąś sprawę to na pewno pomoc społeczna coś wymyśli”.

Współpraca często jak gdyby kończy się wymianą informacji, natomiast jeśli trzeba coś załatwić, zadziałać interdyscyplinarnie no to tutaj tak jak koleżanka powiedziała jeżeli mamy jakieś zaprzyjaźnione osoby, jest nam łatwiej, natomiast jeżeli nie to mam wrażenie, że wszystkie instytucje w Koszalinie to cytują tylko MOPR. Spółdzielnie mieszkaniowe, szpital, pierwszym telefonem, gdzie dzwonią żeby coś załatwić, gdy mają jakiś problem do rozwiązania jest MOPR, włącznie z Policją.

Wśród potrzeb w zakresie współpracy między instytucjami, które wyróżnili respondenci można wymienić **platformę lub komunikator, który łączyłby instytucje**. Działy kontaktują się z różnymi instytucjami np. szkołami, żłobkami, przedszkolami, lekarzami, spośród których tylko część posiada ePUAP, a w przypadku reszty trzeba wysyłać maile bądź listy i tym samym komunikacja ta jest utrudniona. Wśród mankamentów wskazano także na **strony internetowe**, które nie są czytelne i ciężko jest się po nich poruszać i znaleźć potrzebne informacje.

Dla mnie największym mankamentem są strony internetowe, łącznie z miejską, nie mówię o BIPie, które są niedostosowane dla przeciętnego odbiorcy. Uważam, że należy usprawnić tak stronę żeby była czytelna, wszystko jest bardzo trudno znaleźć. Ale wchodzę na stronę innych miast i tam znajduje tak? Bo posiłkuje się. Nawet miasto mogłoby się chwalić tym co zrobiło, a no jest to nieciekawa strona. Myślę, że tu powinno miasto popracować nad tym. Myślę też, że więcej kontaktu z mieszkańcami, bliżej mieszkańca inaczej mówiąc.

PRIORYTETOWOŚĆ DZIAŁAŃ

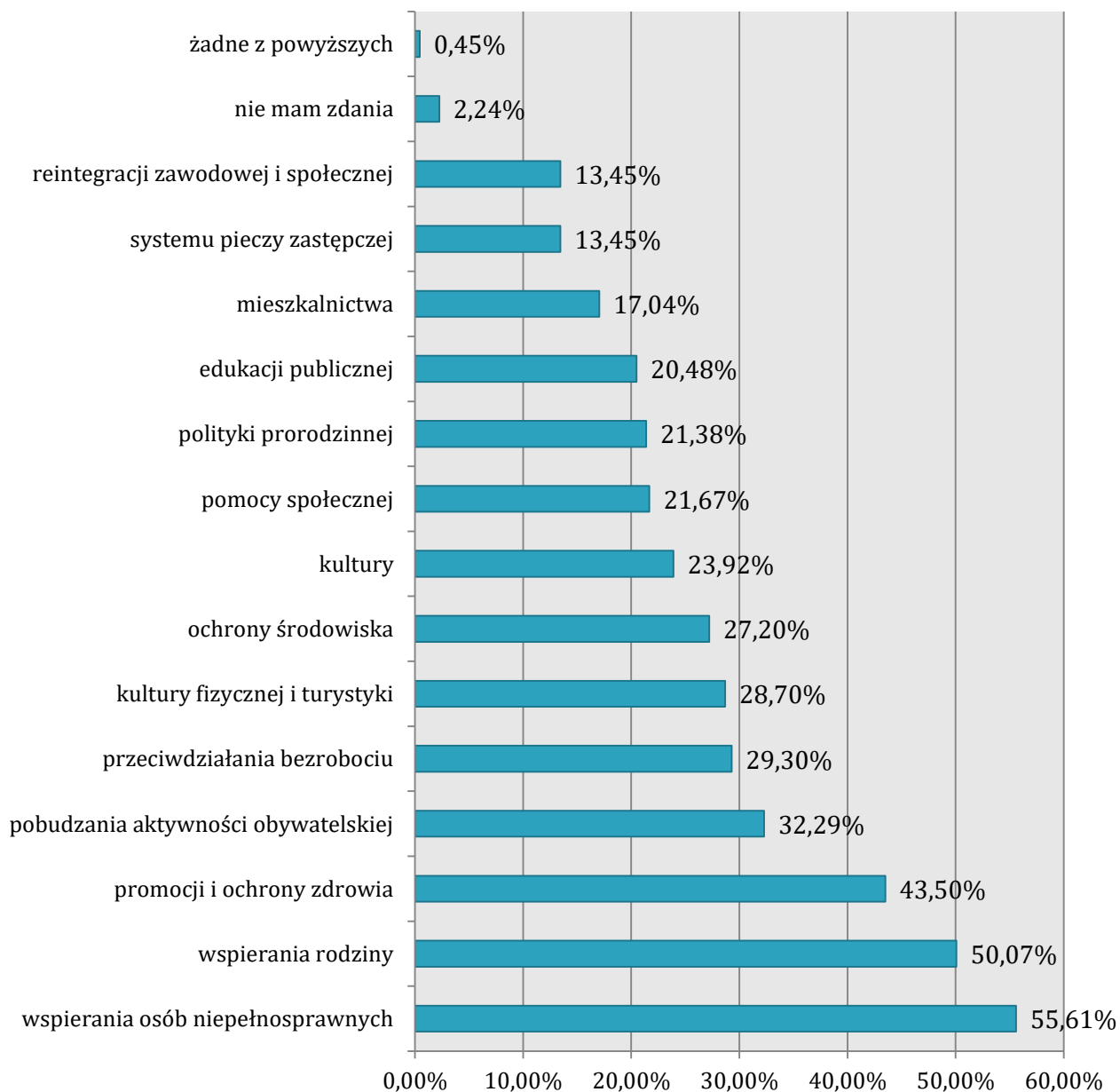

Priorytetyzacja to niezwykle istotny proces pozwalający na uporządkowanie działań w kolejności ich ważności względem siebie. Stanowi kluczową procedurę, pozwalającą na osiągnięcie założonego celu.

PRIORYTETOWOŚĆ DZIAŁAŃ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII JEGO MIESZKAŃCÓW

Diagnoza wskazała obszary w zakresie usług społecznych, które zdaniem badanych powinny być priorytetowo rozwijane i usprawniane na terenie Gminy Miasto Koszalin. Zdaniem badanych **w pierwszej kolejności należy rozwijać i usprawniać usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami (55,61%) oraz w zakresie wspierania rodziny (50,07%).** W dalszej kolejności pod względem wskazań znalazła się promocja i ochrona zdrowia (43,50%), pobudzanie aktywności obywatelskiej (32,29%), przeciwdziałanie bezrobociu (29,30%) oraz usługi społeczne z zakresu kultury fizycznej i turystyki (28,70%). Średnio co czwarty ankietowany wskazał na ochronę środowiska (27,20%) oraz kulturę (23,82%), natomiast co piąty wyróżnił pomoc społeczną (21,67%), politykę prorodziną (21,38%) oraz edukację publiczną (20,48%). Najmniejszy odsetek respondentów wskazał na rozwijanie i usprawnianie usług społecznych z zakresu reintegracji zawodowej i społecznej (13,45%), systemu pieczy zastępczej (13,45%) oraz mieszkalnictwa (17,04%).

Wykres 34. Które z niżej wymienionych obszarów w zakresie usług społecznych powinny być priorytetowo rozwijane i usprawniane na terenie Gminy Miasto Koszalin?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

PRIORYTETOWOŚĆ DZIAŁAŃ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO KOSZALIN W OPINII PRZEDSTAWICIELI INSTYTUCJI I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały priorytetowe obszary w zakresie usług społecznych, które z perspektywy pracowników instytucjonalnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych powinny w pierwszej kolejności być rozwijane w Gminie Miasto Koszalin.

Jedna z osób, która koordynowała pracę nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Koszalin odpowiedziała, że z diagnozy koszańskich problemów społecznych można wyróżnić **trzy obszary**, w których trzeba interweniować. W pierwszej kolejności jest to starzejące się społeczeństwo i **problemy osób starszych**, następną grupą wsparcia jest **rodzina**, szczególnie wielodzietna, natomiast na trzecim i nie mniej ważnym miejscu znalazły się **osoby z niepełnosprawnością** oraz **przewlekle chore**.

Zasadniczo z samej diagnozy wynika, że mamy tak naprawdę problemy w 3 obszarach: nasze koszańskie społeczeństwo szybko się starzeje. Więc wydaje mi się, że jest to pierwszy z czynników, pierwsza grupa wsparcia, którą powinien się zająć CUS. Druga grupa to wsparcie rodziny, szczególnie tej rodziny wielodzietnej, a trzecia grupa, która też się boryka z licznymi problemami są to osoby niepełnosprawne, przewlekle chore. I tu wyszły nam 3 obszary, w których trzeba interweniować i chyba działalność usług społecznych jednoznacznie powinna przenieść się na te 3 obszary.

Wśród priorytetowych działań w zakresie usług społecznych jedna z osób wskazała na **rozwijanie oferty skierowanej do rodziców**, która odbywałaby się na zasadzie informowania, niesienia pomocy, czy edukowania na temat uzależnień, kryzysu psychicznego, czy emocjonalnych stanów dziecka. Podkreślono, że należy wzmacniać kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców.

Zwrócono również uwagę na **wsparcie rodziców z dziećmi niepełnosprawnymi** i zapewnienie im kogoś na wzór asystenta osoby niepełnosprawnej, który wspomógłby nie tylko dziecko, ale również rodzinę.

W trakcie wywiadu pojawił się również obszar **przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym** związanym z komputerem i telefonem. Zwiększenia tego problemu upatruje się w nauce zdalnej oraz w niemożności wychodzenia dzieci z domu. Zdaniem respondentów dzieci i młodzież zostały wyizolowane i nie przejawiają

chęci do kontaktu ze swoimi rówieśnikami, a jeżeli kontakt ten już się pojawia, to tylko i wyłącznie podczas grania w gry online.

Kolejne wypowiedzi badanych wskazują na zwiększenie usług społecznych kierowanych do **osób starszych**, ze względu na starzejące się koszalińskie społeczeństwo. Wśród przykładów wymieniono np. dowiezienie posiłku, transport, pójście na rehabilitację, czy utworzenie usługi „złotej rączki”, która oferowałaby naprawy domowe. Respondenci podkreślili jak ważne jest, aby pakiet dla seniorów był też **szansą na integrację i rozwój wolontariatu**. Zwrócono również uwagę, że przyczyną niewychodzenia z domu seniorów są też niskie emerytury i brak środków finansowych np. na bilety do kina.

Taka próba zorganizowania pakietu usług dla seniorów, czegoś co nie jest pomocą społeczną. Nie dla tych co korzystają z usług specjalistycznych, bo oni są zaopiekowani. Dla tych co nie korzystają, bo wiadomo miasto też ma ograniczone środki finansowe. Ci ludzie de facto siedzą sami w domu. Właśnie taka próba zorganizowania czegoś co byłoby obok pomocy społecznej, kwestia dowiezienia posiłku, pomocy dojazdu gdzieś, wyjścia, samo pójście na rehabilitację to nie jest tak że tego seniora się zawiezie, wysadzi i wróci. Poradnie rehabilitacyjne w naszym mieście są w tej chwili no na końcu świata. Gdzie jeździ jeden autobus na 2 godziny i ten senior tam czeka w kolejce. To nie musi być senior to może być osoba, która wymaga rehabilitacji. Tam trzeba poczekać, posiedzieć, trudno też tą osobę czasami zostawić tak?

Wśród priorytetowych działań badani wymienili także **zwiększenie liczby specjalistów zdrowia psychicznego**, jak również **rozbudowanie sfery zatrudnienia dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych**.

Na pewno cała sfera zdrowia psychicznego, i to seniorów, i to rodzin i tej sfery społecznej. Cała rzesza psychologów, już nie mówiąc o psychiatrii. I sfera zatrudnieniowa tej grupy najgorzej sytuowanej. Sfera emerytów, którzy chcieliby podjąć zatrudnienie. Zadbanie o zatrudnienie dla osób w gorszej sytuacji, dla seniorów, osób niepełnosprawnych.

Kolejna z osób wskazała na **trzy obszary**, które jej zdaniem powinny zostać priorytetowo rozwijane. W pierwszej kolejności wyróżniono **komunikację międzyinstytucjonalną**, która umożliwi lepszą wymianę informacji. Następnie wymieniono **integrację**, pobudzanie świadomości i aktywności społecznej np. za pomocą streetworkerów, natomiast ostatnim priorytetowym obszarem jest **psychiatria dziecięca**.

Jak dla mnie to ta komunikacja. Dużo rzeczy udaje nam się zorganizować bo się znaliśmy więc jeżeli udałoby nam się stworzyć tą bazę, gdzie będziemy mieli świetną wymianę informacji, będziemy mogli bezpośrednio ze sobą współpracować, gdzie dodatkowo będziemy się znali bo będziemy ze sobą to współtworzyli tym bardziej byłoby to bardziej przydatne. Dla mnie

najważniejsze jest że będę miała dostęp do informacji albo do osoby, która jest w tym temacie dobra, bo ja się nie znam na wszystkim.

A po drugie wracając jeszcze do tej integracji, do tego pobudzania świadomości społecznej i aktywności społecznej. Ja znam taką fajną praktykę podwórkowych pedagogów. I być może fajnie by było aby przez takiego podwórkowego pedagoga rozpocząć, zainicjować to działanie. Zaczniemy właśnie od swoich podwórek.

Idea Centrum Usług Społecznych została zaprojektowana jako **instytucja jednego okienka**. Właśnie na taką potrzebę wskazywała część respondentów, których zdaniem brakuje kompleksowego miejsca, do którego można się zgłosić z różnymi problemami.

Jednego takiego miejsca żeby nie wysyłać tego człowieka w 10 różnych punktów tylko pomóc mu w tzw. jednym okienku. Żeby ta osoba mogła przyjść i powiedzieć, że ma problem i usłyszeć, że jest rozwiązanie tego problemu.

Mieć świadomość, że jest w mieście takie okienko bądź budynek gdzie jak wejdę nikt mnie nie pogoni, rozwiąże problem i będzie mi w życiu łatwiej po prostu.

V. WNIOSKI

Celem przeprowadzonego badania było zidentyfikowanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Miasto Koszalin. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą opracowaniu *Programu usług społecznych*, określającego usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych zastanych umożliwiła:

wskazanie i określenie uwarunkowań społeczności lokalnej

rozpoznanie potrzeb w zakresie usług społecznych

zidentyfikowanie grup mieszkańców w Gminie Miasto Koszalin, które powinny w szczególności zostać objęte wsparciem w ramach usług społecznych

W oparciu o dokonaną analizę wyników badań zostały sformułowane rekomendacje. Poniżej znajdują się wnioski z badania diagnozującego potrzeby, zasoby i potencjał w zakresie poszerzania usług społecznych na terenie Gminy Miasto Koszalin wraz z rekomendacjami.

POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ I POMOC SPOŁECZNA

Mieszkańcy

Oferta działań na rzecz wspierania rodziny. Wyniki badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin wskazują, że najczęściej wymienianymi potrzebami w zakresie wspierania rodzin zamieszkujących Miasto zdaniem respondentów są kolejno według liczby wskazań: **specjalistyczna pomoc udzielana przez psychologa, pedagoga i logopedę (52,47%), organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (45,89%), poradnictwo specjalistyczne np. prawne, psychologiczne, rodzinne (42,45%) oraz organizowanie większej ilości działań profilaktycznych dotyczących uzależnień i przemocy wśród dzieci i młodzieży (37,37%).** Wśród najrzadszych potrzeb wskazywanych przez mieszkańców znalazło się organizowanie grup wsparcia/grup samopomocowych dla osób uzależnionych/ dorosłych członków rodziny osoby uzależnionej oraz prowadzenie kampanii społecznych/edukacji społecznej (13,45%). Zebrane dane pokazały, iż w zakresie usług społecznych skierowanych do rodzin mieszkańcy najchętniej korzystaliby z Klubu Rodzica. W dalszej kolejności respondenci wskazywali na terapię dla dzieci i młodzieży, a co czwarty mieszkaniec Miasta na mediacje rodzinne. Blisko co piąta osoba biorąca udział w badaniu nie byłaby zainteresowana korzystaniem z żadnych usług dedykowanych rodzinie (18,98%).

Priorytetowość działań. Należy podkreślić, że wspieranie rodziny znalazło się na drugim miejscu pod względem priorytetowych usług społecznych, które zdaniem badanych należy rozwijać na terenie Gminy Miasto Koszalin. Zdaniem co piątego mieszkańca Miasta obszarami, które powinny być usprawniane są: pomoc społeczna oraz polityka prorodzinna, natomiast nieco ponad 13% uważa, że to system pieczy zastępczej.

Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych

Największe problemy rodzin. Głównymi zaobserwowanymi problemami wśród rodzin jest rozpad więzi i relacji rodzinnych, brak umiejętności wychowawczych, problemy opiekuńczo-wychowawcze, niedoinformowanie w zakresie udzielanej pomocy.

Realizowane działania i programy. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w Gminie Miasto Koszalin organizowanych jest wiele działań na rzecz rodzin.

Potrzeby w zakresie usług społecznych. Wyróżniono potrzebę zorganizowania kampanii informacyjnej dla mieszkańców, której celem będzie zwiększenie poziomu informowania w zakresie udzielanej pomocy społecznej.

Problem przemocy w rodzinie. Wypowiedzi badanych wskazują, iż w Mieście brakuje również kampanii społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które informowałyby mieszkańców na temat dostępnych form pomocy. Wśród propozycji poszerzenia usług społecznych respondenci wskazali na zapewnienie mieszkania osobom doświadczającym przemocy.

Problem uzależnień. W Mieście brakuje instytucji pomocowych dla osób zmagających się z uzależnieniami, nie ma oddziałów detoksykacyjnych, miejsc wsparcia dla osób współuzależnionych, natomiast w Izbie Wyrzeźwien jest za mało miejsc. Na terenie Miasta jest utrudniony dostęp do informacji na temat dostępnej oferty pomocy. Brakuje także narzędzia informacyjnego, które oferowałoby pomoc mieszkańcom bez wychodzenia z domu.

Problem bezdomności. Zebrany materiał badawczy wskazuje, iż problem bezdomności na terenie Gminy Miasto Koszalin występuje w znikomym stopniu i zależy od pory roku. Miasto zapewnia pomoc w postaci ogrzewalni, noclegowni, schroniska.

Biorąc pod uwagę powyższe podsumowanie wyników badań możemy stwierdzić, że wśród najczęściej wymienianych potrzeb na rzecz rodzin znalazła się **specjalistyczna pomoc udzielana przez psychologa, pedagoga i logopedę, organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz poradnictwo specjalistyczne np. prawne, psychologiczne, rodzinne**. Z zebranych danych wynika, że największy odsetek badanych mieszkańców Miasta byłby zainteresowany **utworzeniem Klubu Rodzica**, natomiast na kolejnym miejscu znalazło się **prowadzenie terapii dla dzieci i młodzieży**. Należy dodać, iż wspieranie rodziny według badanych respondentów jest jednym z priorytetowych obszarów w zakresie usług społecznych, które powinny być rozwijane i usprawniane. **Obszar ten znalazł się na drugim miejscu pod względem liczby wskazań badanych mieszkańców.**

Z perspektywy **przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych** do potrzeb rozwijanych w zakresie wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom należy przede wszystkim **organizowanie kampanii społecznych**, których zadaniem będzie zwiększanie świadomości mieszkańców Miasta. Respondenci opowiedzieli się również za **rozszerzeniem liczby organizowanych warsztatów dla uczniów, instytucji pomocowych dla osób zmagających się z uzależnieniami, utworzeniem telefonu zapewniającego pomoc w przypadku uzależnień i przemocy, jak również uruchomieniem platformy informacyjnej**, dzięki której z łatwością można by było odnaleźć dane kontaktowe do instytucji pomocowych.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Mieszkańcy

Potrzeby w zakresie działań na rzecz promocji i ochrony zdrowia. Wyniki badania ankietowego wskazują, iż zdecydowana większość mieszkańców (81,61%) Gminy Miasto Koszalin dostrzega **potrzebę poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia w zakresie edukacji i profilaktyki zdrowotnej, kształtowania odpowiednich postaw prozdrowotnych oraz promowania zdrowego stylu życia.**

Dostępność do opieki psychologicznej, psychiatrycznej i terapeutycznej. Mieszkańcy biorący udział w badaniu **najniżej ocenili poziom dostępności do opieki terapeutycznej** świadczonej na terenie Gminy Miasto Koszalin, gdyż niemal 52% uważa, że jest ona na złym lub bardzo złym poziomie. **Najwyższy poziom** dostępności w ich opinii występuje w przypadku **opieki psychologicznej**, natomiast opieka psychiatryczna znalazła się w środku stawki.

Priorytetowość działań. Analiza materiału badawczego wykazała, że ponad 43% badanych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin jest zdania, że promocja i ochrona zdrowia jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, które powinny być rozwijane i usprawniane. Tym samym obszar ten znalazł się na trzecim miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych

Działalność w zakresie promocji i ochrony zdrowia. W Gminie Miasto Koszalin brakuje specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, endokrynologa, geriatry, ginekologa dziecięcego oraz miejsc pobytu dla osób w kryzysie lub z zaburzeniami psychicznymi. W Mieście należy utworzyć hostele lub mieszkania chronione.

Biorąc pod uwagę powyższe podsumowanie wyników badań możemy stwierdzić, że **zdecydowana większość ankietowanych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin dostrzega konieczność poszerzenia działań związanych z ochroną i promocją zdrowia.**

Badani mieszkańcy **najlepiej ocenili poziom dostępności do opieki psychologicznej, natomiast najgorzej do opieki terapeutycznej.** Należy dodać, iż promocja i ochrona zdrowia według badanych respondentów jest jednym z priorytetowych obszarów w zakresie usług społecznych, które powinny być rozwijane i usprawniane. **Obszar ten znalazł się na trzecim miejscu pod względem liczby wskazań badanych mieszkańców.**

Z perspektywy **przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych w Mieście brakuje specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, endokrynologa, geriatry, jak również ginekologa dziecięcego.** Na terenie Miasta zdaniem badanych **utrudniony jest dostęp do rehabilitacji i specjalistów zajmujących się zespołem Aspergera, jak również brakuje miejsc pobytu dla osób w kryzysie lub z zaburzeniami psychicznymi.** Wśród potrzeb, które wyróżnili przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych znalazły się **hostele, mieszkania chronione oraz zwiększanie świadomości w zakresie otyłości.**

WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I STARSZYCH

Mieszkańcy

Potrzeby w zakresie oferty działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów. Wyniki uzyskane w ramach badania ankietowego wykazały, że największą część mieszkańców Gminy Miasto Koszalin **dostrzega potrzebę rozszerzenia oferty wsparcia w postaci zapewnienia rehabilitacji osobom starszym i z niepełnosprawnością (64,87%), możliwości wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego (50,82%), a także zapewnienie całodobowej opieki (49,03%).** W dalszej kolejności respondenci wyróżnili także pomoc w czynnościach domowych, zapewnienie towarzystwa np. poprzez wolontariat i usługi sąsiedzkie (44,10%) oraz prowadzenie usług opiekuńczych (43,65%). Wśród najrzadszych potrzeb wspierania osób z niepełnosprawnościami i starszych mieszkańcy wyróżnili organizowanie grup wsparcia/grup samopomocowych (16,44%). Badani zostali poproszeni o wskazanie usług, które ich zdaniem powinny być realizowane na terenie Miasta na rzecz osób z niepełnosprawnościami i starszych. Największa część wskazała na **zapewnienie transportu dla osób starszych tzw. „taksówka dla seniora” (60,09%), usługi porządkowe np. mycie okien, porządkowanie nagrobków, usługi pralnicze (60,54%) oraz pomoc przy naprawie rzeczy codziennego użytku (57,70%).**

Priorytetowość działań. Analiza materiału badawczego wykazała, że ponad 55% badanych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin jest zdania, że wspieranie osób z niepełnosprawnościami jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, które powinny być rozwijane i usprawniane. Tym samym obszar ten znalazł się na pierwszym miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych

Problemy osób starszych i z niepełnosprawnościami. Do głównych problemów zaliczono utrudniony dostęp do specjalistów, długi czas oczekiwania na wizytę i rehabilitację.

Potrzeby remontowe. Respondenci wśród potrzeb widzą również usługi remontowe, które mogłyby być oferowane w ramach spółdzielni.

Potrzeby w zakresie transportu seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Jedną z głównych potrzeb jest organizacja dowozu osób starszych i z niepełnosprawnościami do instytucji działających na rzecz ich rozwoju i aktywizacji.

Potrzeby w zakresie wsparcia i integracji. Zasygnalizowano problem w dostępie do specjalistów oraz rehabilitacji. Należałoby zwiększyć liczbę asystentów osób z niepełnosprawnościami, którzy zapewniliby codzienną pomoc. Wymieniono również integrację osób z niepełnosprawnościami z mieszkańcami Miasta.

Wolontariat. Z zebranego materiału badawczego wynika, że respondenci w odpowiedzi na problem samotności wśród seniorów dostrzegają potrzebę promowania idei wolontariatu.

Zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami. Zwrócono także uwagę na potrzebę tworzenia zakładów aktywności zawodowej w celu zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.

Rozpatrując uzyskane wyniki badań można stwierdzić, iż **większość badanych mieszkańców dostrzega potrzebę rozszerzenia oferty wsparcia na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych w zakresie zapewnienia rehabilitacji, możliwości wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego, jak również zapewnienia całodobowej opieki.** Zdaniem mieszkańców na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w Gminie Miasto Koszalin **należałoby zapewnić "taksówkę dla seniora", usługi porządkowe oraz pomoc przy naprawie rzeczy codziennego użytku "złota rączka".** W opinii respondentów **działania na rzecz osób niepełnosprawnych są głównym priorytetem w zakresie rozwijania usług społecznych w Mieście.**

Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych zwrócili uwagę na takie problemy jak: utrudniony dostęp do specjalistów, złe warunki mieszkaniowe oraz samotność. Obraz jaki wyłania się z przeprowadzonego badania to także **szeroka oferta programów dla seniorów, w tym teleopieka, Koszalińska Karta Seniora oraz Kluby Seniora.** Dla osób z niepełnosprawnością funkcjonują **Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowe Domy Samopomocy oraz specjalne szkoły i przedszkola dla dzieci.** Wśród wymienianych potrzeb wyróżniono m.in. **transport dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, usługi remontowe, eliminowanie barier architektonicznych, poprawę dostępu do specjalistów i rehabilitacji, zwiększenie liczby mieszkań wspomaganych, promowanie idei wolontariatu, integrację z mieszkańcami, jak również tworzenie zakładów aktywności zawodowej.**

EDUKACJA PUBLICZNA

Mieszkańcy

Rozwijanie usług z zakresu edukacji publicznej. Zebrany materiał badawczy wykazał, że zdaniem średnio co piątego respondenta (20,48%) edukacja publiczna jest obszarem, który powinien być priorytetowo rozwijany i usprawniany na terenie Gminy Miasto Koszalin.

Potrzeby w zakresie edukacji. Blisko co drugi dorosły mieszkaniec Miasta biorący udział w badaniu opowiedział się za **organizowaniem alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży**, natomiast co trzeci jest zdania, że Miasto powinno **organizować alternatywne formy spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi**. Co trzeci badany mieszkaniec uważa, że należy **poszerzyć ofertę profilaktyki uzależnień i przemocy wśród dzieci i młodzieży**.

Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych

Potrzeby w zakresie rozwoju edukacji publicznej. W szkołach powinno się zwiększyć liczbę działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy, sięgania po substancje psychoaktywne oraz dotyczące uzależnień behawioralnych.

W opinii **co piątego badanego mieszkańca Gminy Miasto Koszalin** edukacja publiczna jest obszarem, który powinien być **priorytetowo rozwijany i usprawniany**. Ponadto respondenci opowiedzieli się również za **organizowaniem alternatywnych form spędzania czasu wolnego**, jak również **poszerzeniem oferty profilaktyki uzależnień i przemocy**.

Z perspektywy **przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych** w Mieście należy zwiększyć liczbę warsztatów **profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy, sięgania po substancje psychoaktywne oraz uzależnień behawioralnych**.

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

Mieszkańcy

Priorytetowość działań. Analiza materiału badawczego wykazała, że ponad 29% badanych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin jest zdania, że **przeciwdziałanie bezrobociu jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i usprawniany**. Tym samym obszar ten znalazł się na piątym miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców. W przypadku reintegracji zawodowej i społecznej mieszkańcy Miasta stwierdzili, że obszar ten nie jest ważny i tym samym znalazł się na ostatnim miejscu pod względem priorytetów, które powinny być rozwijane i usprawniane.

Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych

Zjawisko bezrobocia. Problem bezrobocia nie przybiera znaczących rozmiarów. Zauważalna jest bierność w poszukiwaniu pracy, która jest spowodowana przyznawanymi świadczeniami pomocy społecznej, problem dziedziczenia bezrobocia oraz niskich zarobków.

Aktywizacja zawodowa. W zakresie działalności na rzecz aktywizacji zawodowej Miasto realizuje szereg programów i projektów, których celem jest aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Potrzeby w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. W opinii respondentów brakuje miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy tworzyć przedsiębiorstwa społeczne i spółdzielnie socjalne oraz zakłady aktywności zawodowej.

BEZROBOCIE

Analizując odpowiedzi zarówno mieszkańców Gminy Miasto Koszalin, jak i przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych można stwierdzić, że **problem bezrobocia nie przybiera znaczących rozmiarów.**

Wśród zauważonych problemów przez przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych wyróżniono: **dziedziczenie bezrobocia, bierność w poszukiwaniu pracy spowodowaną korzystaniem ze świadczeń pomocy społecznej, niskie zarobki, jak również problem z zatrudnieniem osób z niepełnosprawnościami oraz wykluczonych społecznie.** Z perspektywy osób biorących udział w wywiadach grupowych w Mieście **należy zwiększyć liczbę miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami oraz zagrożonych wykluczeniem.** Ponadto respondenci opowiedzieli się za **tworzeniem przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych, jak również zakładów aktywności zawodowej, których celem jest zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.**

KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

Mieszkańcy

Dostępność do aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. Bazując na uzyskanych wynikach można stwierdzić, że badani mieszkańcy **najlepiej ocenili dostęp do aktywności rekreacyjnej** (tj. basenów, placów zabaw, parków, siłowni zewnętrznych itp.), która w opinii 42,90% mieszkańców jest dobra lub bardzo dobra. **Dostęp do aktywności kulturalnej** (tj. zajęć plastycznych, tanecznych, muzycznych, wernisaży, klubów czytelniczych itp.) jest dobry lub bardzo dobry zdaniem co czwartego respondenta (27,35%). W opinii blisko co trzeciego badanego dostępność do **aktywności sportowej w Mieście** (tj. klubów sportowych, zajęć sportowych, turniejów, sekcji sportowych itp.) jest bardzo dobra lub dobra (31,84%).

Oferta alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Zebrany materiał badawczy wskazuje, iż zdecydowana większość badanych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin (90,13%) dostrzega **potrzebę rozwoju oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego**.

Priorytetowość działań. Analiza materiału badawczego wykazała, że ponad 29% badanych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin jest zdania, że **kultura fizyczna i turystyka jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, które powinny być rozwijane i usprawniane**. Tym samym obszar ten znalazł się na szóstym miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców. W przypadku kultury mieszkańcy Miasta stwierdzili, że obszar jest mniej ważny niż poprzedni i tym samym znalazł się na ósmym miejscu pod względem priorytetów, które powinny być rozwijane i usprawniane.

Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych

Opinia na temat trudności związanych z ofertą spędzania wolnego czasu. Oferta zajęć rekreacyjnych, kulturalnych oraz sportowych jest interesująca, różnorodna oraz dostosowana do odbiorców w każdym wieku. Funkcjonują kluby osiedlowe, natomiast brakuje wydarzeń i miejsc, które integrowałyby wszystkich mieszkańców.

Analizując odpowiedzi mieszkańców Gminy Miasto Koszalin, można stwierdzić, że **najlepiej został oceniony dostęp do aktywności rekreacyjnej**, natomiast **najmniej przychylnie do aktywności kulturalnej**. Zdecydowana większość badanych mieszkańców opowiedziała się również za **potrzebą rozwoju oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego**. Należy podkreślić, że **obszar kultura fizyczna i turystyka znalazł się na szóstym miejscu pod względem priorytetowości działań w Mieście**, natomiast **kultura uplasowała się na miejscu ósmym**.

Zdaniem **przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych w Mieście każdy mieszkaniec znajdzie coś dla siebie, aby aktywnie spędzić czas wolny**.

Wśród zauważonych problemów wyróżniono **brak wydarzeń i miejsc, które integrowałyby społeczność lokalną**.

Z perspektywy osób biorących udział w wywiadach grupowych w Mieście **należy zwiększyć aktywność weekendową oraz kulturalną dla rodzin z dziećmi**.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA I WSPÓŁPRACA INSTYTUCJONALNA

Mieszkańcy

Działalność społeczna. Z przeprowadzonych badań wynika, iż **tylko 15,55% mieszkańców Gminy Miasto Koszalin było członkiem organizacji pozarządowej, 26,16% badanych współpracowało w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją, 68,91% brało udział w głosowaniu nad budżetem obywatelskim, natomiast 36,62% osób angażowało się w działalność na rzecz swojego osiedla.** Wśród ankietowanych, którzy zostali zapytani o zdecydowanie się na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu, 59,49% udzieliło twierdzącej odpowiedzi.

Priorytetowość działań. Analiza materiału badawczego wykazała, że ponad 32% mieszkańców Gminy Miasto Koszalin jest zdania, że pobudzanie aktywności obywatelskiej jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, które powinno być rozwijane i usprawniane. Tym samym obszar ten znalazł się na czwartym miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych

Aktywność mieszkańców. Społeczność koszalińską charakteryzuje niski poziom aktywności oraz brak chęci zaangażowania się w życie lokalne.

Potrzeby w zakresie działalności. Zwrócono uwagę na zwiększenie oddolnej działalności na rzecz dzielnic, osiedli czy ulic. Zdaniem badanych należy zwrócić szczególną uwagę na aktywizowanie ludzi samotnych, prowadzenie działalności wolontariackiej na rzecz osób starszych.

Potrzeby w zakresie współpracy. Zauważono potrzebę utworzenia platformy lub komunikatora, który umożliwiałby łatwiejszy przepływ informacji między instytucjami.

Opracowane wyniki badań pozwalają stwierdzić, że **społeczność Gminy Miasto Koszalin charakteryzuje się niskim poziomem aktywności społecznej**, gdyż tylko nieliczni są członkami organizacji pozarządowej oraz współpracowali w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją. **Co trzeci badany mieszkaniec angażował się w działalność na rzecz swojego osiedla**, natomiast **ponad 68% brało udział w głosowaniu nad budżetem obywatelskim**. Nieco ponad połowa badanych mieszkańców udzieliła twierdzącej odpowiedzi na pytanie dotyczące chęci zdecydowania się na działalność społeczną w Mieście. Analiza wyników badań wykazała, że blisko **co trzeci respondent uważa, że pobudzanie aktywności obywatelskiej jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych**, który powinien być rozwijany i usprawniany.

Zdaniem **przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych** mieszkańcom **brakuje chęci zaangażowania się w życie lokalne**. Wśród zauważonych potrzeb wyróżniono: **zwiększenie oddolnych inicjatyw, aktywowanie ludzi samotnych, prowadzenie działalności wolontariackiej oraz grup wsparcia na rzecz działalności lokalnej**. Wśród potrzeb w zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej badani wyróżnili **utworzenie platformy**, dzięki której przepływ informacji między instytucjami byłby łatwiejszy. Ważnym wnioskiem płynącym z przeprowadzonej diagnozy jest również **potrzeba zwiększenia czytelności stron internetowych oraz zapewnienie wsparcia i pomocy osobom pracującym w instytucjach miejskich**.

PRIORYTYZACJA DZIAŁAŃ

Mieszkańcy

Opinia dotycząca priorytetowo rozwijanych usług społecznych. Zebrany materiał badawczy pozwolił wskazać, które z usług społecznych prowadzonych na terenie Gminy Miasto Koszalin powinny być usprawniane i poszerzane w pierwszej kolejności. W opinii ankietowanych należy rozwijać usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami (55,61%), następnie w zakresie wspierania rodziny (50,07%), natomiast na trzecim miejscu znalazła się **promocja i ochrona zdrowia** (43,50%). Do obszarów, które zdaniem mieszkańców nie są priorytetem zaliczono reintegrację zawodową i społeczną (13,45%) oraz system pieczy zastępczej (13,45%).

Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych

Opinia dotycząca priorytetowo rozwijanych usług społecznych. Wskazano na rozwijanie usług społecznych w zakresie osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz rodzin. Respondenci wyróżnili również rozwijanie oferty skierowanej do rodziców, wspieranie rodziców z dziećmi z niepełnosprawnościami, przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym, rozwój wolontariatu, zwiększenie liczby specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozbudowanie sfery zatrudnienia dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Badani mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin dostrzegają **potrzebę rozwijania usług społecznych głównie w zakresie osób z niepełnosprawnościami, wspierania rodzin, jak również promocji i ochrony zdrowia oraz pobudzania aktywności obywatelskiej**. Do obszarów, które nie powinny być rozwijane priorytetowo zaliczono reintegrację społeczną i zawodową oraz system pieczy zastępczej.

Analiza wyników badań wykazała, że **zdaniem przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych należy priorytetowo rozwijać usługi społeczne dotyczące wspierania osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin, w tym z dziećmi niepełnosprawnymi, przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym wśród dzieci i młodzieży, zwiększania liczby specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozbudowania sfery zatrudnienia dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, jak również polepszenie komunikacji międzyinstytucjonalnej oraz integracji i wolontariatu**.

VI. REKOMENDACJE

W oparciu o dokonaną analizę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych zostały sformułowane rekomendacje. Poniżej znajdują się rekomendacje co do dalszych działań na terenie Gminy Miasto Koszalin.

Rekomendowane działania

- Zapewnienie rehabilitacji oraz rozwijanie oferty i możliwości skorzystania z już istniejącej w zakresie wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego, kompleksowość usług poprzez pomoc w organizacji transportu, montażu.
- Rekomenduje się zapewnienie transportu dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami np. „taksówka dla seniora”, dzięki której z łatwością będą się przemieszczać.
- Zaleca się wprowadzenie usług wspierających osoby starsze i z niepełnosprawnościami, w tym: usług porządkowych i remontowych np. mycie okien, porządkowanie nagrobków, zapewnienie usług pralniczych itp.
- Zapewnienie pomocy w czynnościach domowych oraz zapewnienie towarzystwa osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami.
- Rekomenduje się aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami, a więc organizowanie kursów zawodowych, czy też szkoleń z zakresu ich możliwości i potencjału na obecnym rynku pracy. Korzystne mogą okazać się także szkolenia skierowane do potencjalnych pracodawców pod kątem korzyści płynących z zatrudnienia osób z niepełnosprawnością.
- Zaleca się tworzenie Zakładów Aktywności Zawodowej, zapewniających pomoc w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami, jak również spółdzielni socjalnych oraz uwzględnianie klauzul społecznych.
- Rekomenduje się zwiększenie liczby usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.
- Zapewnienie pakietu szkoleń wspomagających osoby w rodzinie, które opiekują się osobą starszą, schorowaną lub z niepełnosprawnościami za pośrednictwem krótkiego instruktażu lub broszury dla członka rodziny.

- Objęcie specjalistycznym/terapeutycznym wsparciem (psycholog, pedagog, logopeda itp.) dzieci i młodzież według indywidualnych potrzeb.
- Utworzenie „Szkoły dla Rodzica”/warsztatów w celu podniesienia kompetencji rodzicielskich oraz zapobieganiu negatywnych zjawiskom społecznym (przemoc, uzależnienia, agresja, umiejętności społeczne i emocjonalne itp.).
- Zwiększenie dostępności/oferty mediacji rodzinnych/ międzypokoleniowych/partnerskich.
- Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
- Prowadzenie zajęć dotyczących uzależnień i przemocy wśród dzieci i młodzieży, mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu powyższej problematyki.
- Zwiększenie świadomości dorosłych mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy w procesie wychowania, poprzez warsztaty i zajęcia organizowane dla rodziców oraz przy wykorzystaniu kampanii informacyjnej, zarówno w środkach masowego przekazu, jak i w społeczności lokalnej.
- Utworzenie Punktu Informacyjnego przy Centrum Usług Społecznych.
- Utworzenie telefonu, z którego można by było korzystać 24h/dobę i w razie problemów zwrócić się po pomoc.
- Prowadzenie warsztatów poruszających problematykę użytkowania oraz wykorzystywania współczesnych mediów. Warsztat powinien uczyć dzieci, jak bezpiecznie poruszać się po świecie cyberprzestrzeni. Warto również skupić się na wyidealizowanych wzorcach przekazywanych przez portale społecznościowe (idealne ciała, ideale ubrania, idealne życie) oraz na tym, jak nie dać się przez te wzorce manipulować i im podporządkowywać.
- Kształtowanie i współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie promowania zdrowego stylu życia i zdrowia.
- Poszerzenie działań związanych z promocją zdrowia w zakresie edukacji i profilaktyki zdrowotnej, kształtowania odpowiednich postaw prozdrowotnych oraz promowania zdrowego stylu życia wśród wszystkich mieszkańców.
- Zwiększenie liczby specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, endokrynologa, geriatry i ginekologa dziecięcego.
- Prowadzenie kampanii informacyjnych, których celem będzie zwiększenie poziomu informowania w zakresie miejsc, w których świadczona jest pomoc medyczna,

psychologiczna, prawna, socjalna oraz zawodowa. Odpowiedzią na ten problem byłoby utworzenie platformy informacyjnej (strony internetowej), na której w poszczególnych zakładkach znajdowałyby się dane kontaktowe do instytucji zajmujących się danym problemem.

- Zwrócenie szczególnej uwagi na zwiększenie miejsc pobytu dla osób w kryzysie lub z zaburzeniami psychicznymi, jak również mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami oraz asystentów osób z niepełnosprawnościami, którzy zapewniłoby kilkugodzinną pomoc i wsparcie.
- Upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy mieszkańcom Koszalina.
- Podjęcie działań integracyjnych wśród mieszkańców Miasta, budowanie relacji między nimi, jak i zaproponowanie szerokiej oferty spędzania czasu wolnego w atrakcyjny sposób. Umożliwienie mieszkańcom oddolnych inicjatyw w zakresie wolontariatu, realizacji działań w klubach osiedlowych, czy samopomocy sąsiedzkiej.
- Rekomenduje się rozszerzenie działań na rzecz współpracy instytucji i organizacji pozarządowych działających w Mieście pod kątem budowania partnerskiej współpracy.

VII. BIBLIOGRAFIA

1. Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Miasta Koszalin w roku szkolnym 2019/2020.
2. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok.
3. Program współpracy Miasta Koszalina z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2021 roku.
4. Przewłocka J., CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji PIB, Warszawa 2009.
5. Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie za 2018, 2019 rok.
6. Sprawozdanie Prezydenta Miasta Koszalina z realizacji Miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2018 i 2019.
7. Sprawozdanie z realizacji Miejskiego programu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych na lata 2018-2022 za 2019 rok.
8. Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie za 2017, 2018 i 2019 rok.
9. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice 1995.
10. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalina na lata 2021-2025.
11. <https://bdl.stat.gov.pl/>
12. <https://pkw.gov.pl/>
13. <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>
14. <https://koszalin.budzet-obywatelski.org/>

VIII. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019..	16
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)	17
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Gminie Miasto Koszalin w latach 2017-2019.....	17
Tabela 4. Liczba małżeństw oraz rozwodów na 1000 ludności w Gminie Miasto Koszalin w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego w latach 2017-2019.....	20
Tabela 5. Liczba żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych oraz liczba dostępnych w nich miejsc na przestrzeni lat 2017-2019	21
Tabela 6. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku	21
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2017-2019	22
Tabela 8. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019.....	23
Tabela 9. Dane dotyczące pracy asystenta rodziny na przestrzeni lat 2017-2019	23
Tabela 10. Wykaz placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie Gminy Miasto Koszalin oraz liczba uczestników prowadzonych w nich zajęć opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018 i 2019	24
Tabela 11. Zasoby Gminy Miasto Koszalin w zakresie wspierania rodziny wraz z obszarem ich działalności dotyczącym wspierania rodziny	30
Tabela 12. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz liczba umieszczonych w nich dzieci w latach 2017-2019	34
Tabela 13. Liczba osób usamodzielnianych korzystających ze świadczeń w latach 2017-2019.....	35
Tabela 14. Zasoby Gminy Miasto Koszalin w zakresie systemu pieczy zastępczej wraz z obszarem ich działalności.....	36
Tabela 15. Liczba osób, z którymi podpisano kontrakt socjalny z podziałem na powód zawarcia kontraktu w latach 2017-2019	39

Tabela 16. Liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia w latach 2017-2019	39
Tabela 17. Liczba mieszkań komunalnych w mieście Koszalinie w latach 2017-2019	40
Tabela 18. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania rodzin na terenie Gminy Miasto Koszalin?	45
Tabela 19. Czy byłby/aby Pan/i zainteresowany/a skorzystaniem, z któryś z wymienionych poniżej usług społecznych skierowanych do rodzin?	47
Tabela 20. Dane dotyczące ochrony zdrowia w Gminie Miasto Koszalin w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego w latach 2017-2019	59
Tabela 21. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2017-2019	60
Tabela 22. Zasoby Gminy Miasto Koszalin w zakresie promocji i ochrony zdrowia wraz z obszarem ich działalności	63
Tabela 23. Czy na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka,	66
Tabela 24. Proszę ocenić obecny poziom dostępności do opieki psychologicznej/psychiatrycznej/terapeutycznej na terenie Gminy Miasto Koszalin. W każdym wierszu należy zaznaczyć maksymalnie jedną odpowiedź. Proszę posłużyć się sześciopunktową skalą, na której 0 oznacza „nie wiem”, 1 - „bardzo zły”, 2 - „zły”, 3 - „średni”, 4 - „dobry”, 5 - „bardzo dobry”.	67
Tabela 25. Liczba osób, którym wydano decyzje o przyznaniu usług i specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2017-2019	75
Tabela 26. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w latach 2017-2019	76
Tabela 27. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019 (stan na koniec roku)	77
Tabela 28. Zasoby Gminy Miasto Koszalin w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i starszych wraz z obszarem ich działalności	79
Tabela 29. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania osób z niepełnosprawnością i osób starszych?	85

Tabela 30. Które z poniższych usług społecznych dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością uważa Pan/i za potrzebne do prowadzenia/realizowania na terenie Gminy Miasto Koszalin?	86
Tabela 31. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w podziale na poszczególne kategorie oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta w latach 2017-2019	105
Tabela 32. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Miasta w latach 2017-2019	106
Tabela 33. Usługi rynku pracy w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019	107
Tabela 34. Liczba uczestników i wydarzeń kulturalnych w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019	116
Tabela 35. Dane dotyczące bibliotek na terenie Gminy Miasto Koszalin w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego na przestrzeni lat 2017-2019	117
Tabela 36. Długość ścieżek rowerowych w Gminie Miasto Koszalin w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego w latach 2017-2019	119
Tabela 37. Proszę ocenić obecny poziom dostępności do niżej wymienionych form aktywności na terenie Gminy Miasto Koszalin. W każdym wierszu należy zaznaczyć maksymalnie 1 odpowiedź. Proszę posłużyć się sześciopunktową skalą, na której 0 oznacza „nie wiem”, 1 - „bardzo zły”, 2 - „zły”, 3 - „średni”, 4 - „dobry”, 5 - „bardzo dobry”	121
Tabela 38. Czy Pana/i zdaniem na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba poszerzenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego (np. zajęcia edukacyjne, pikniki, wydarzenia, małe akcje osiedlowe)? – korelacja ze względu na płeć	122
Tabela 39. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019	129
Tabela 40. Liczba osób biorących udział w głosowaniu na budżet obywatelski edycje 2018-2021	130
Tabela 41. Czy w czasie ostatnich dwóch lat poprzedzającego badanie:	131
Tabela 42. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu? – korelacja ze względu na płeć	133

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Miasto Koszalin w latach 2017-2019	15
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019	16
Wykres 3. Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019.....	24
Wykres 4. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu przemocy w latach 2017-2019.....	25
Wykres 5. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019.....	26
Wykres 6. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019 (stan na koniec roku)	35
Wykres 7. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w latach 2017-2019	38
Wykres 8. Wiek badanych osób.....	42
Wykres 9. Wykształcenie badanych osób.....	42
Wykres 10. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?.....	43
Wykres 11. Stan cywilny badanych osób.....	43
Wykres 12. Miejsce zatrudnienia badanych osób.....	44
Wykres 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy z społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na przestrzeni lat 2017-2019	59
Wykres 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2017-2019	61
Wykres 15. Czy na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka,	65
Wykres 16. Liczba orzeczeń wydanych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności z określeniem niepełnosprawności w latach 2018-2019	73
Wykres 17. Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju w latach 2018-2019.....	74
Wykres 18. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	74
Wykres 19. Liczba uczniów w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez Gminę Miasto Koszalin w latach 2017-2019 (stan na 30 września)	95
Wykres 20. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w latach 2016-2018.....	96

Wykres 21. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat w latach 2016-2018.....	96
Wykres 22. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu Gminy Miasto Koszalin, województwa zachodniopomorskiego i całej Polski.....	97
Wykres 23. Stopa bezrobocia w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa zachodniopomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	102
Wykres 24. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie Miasto Koszalin i województwie zachodniopomorskim na przestrzeni lat 2017-2019.....	103
Wykres 25. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019	103
Wykres 26. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019.....	104
Wykres 27. Mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019.....	104
Wykres 28. Liczba ofert pracy w Gminie Miasto Koszalin na przestrzeni lat 2017-2019	106
Wykres 29. Liczba czytelników bibliotek na terenie Gminy Miasto Koszalin w latach 2017-2019.....	117
Wykres 30. Czy Pana/i zdaniem na terenie Gminy Miasto Koszalin jest potrzeba poszerzenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego (np. zajęcia edukacyjne, pikniki, wydarzenia, małe akcje osiedlowe)?	122
Wykres 31. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w Gminie Miasto Koszalin i województwie zachodniopomorskim na przestrzeni lat 2017-2019.....	129
Wykres 32. Frekwencja wyborów samorządowych (I tura) w Gminie Miasto Koszalin, województwie zachodniopomorskim i Polsce w 2010, 2014 i 2018 roku	130
Wykres 33. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu?.....	132
Wykres 34. Które z niżej wymienionych obszarów w zakresie usług społecznych powinny być priorytetowo rozwijane i usprawniane na terenie Gminy Miasto	141

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Etapy procesu badawczego	6
Rysunek 2. Wykorzystane metody i techniki badawcze	10
Rysunek 3. Podsumowanie dotyczące metodologii badawczej.....	11
Rysunek 4. Wykorzystany dobór próby	11
Rysunek 5. Informacje dotyczące próby badawczej	12
Rysunek 6. Położenie Gminy Miasto Koszalin na mapie województwa zachodniopomorskiego	14
Rysunek 7. Płeć:	41